

Heerhugowaard
Stad van kansen

Jaarstukken 2018

Behorende bij onze
verklaring d.d.
25-06-2019

astrium
overheidsaccountants b.v.

Inhoud

Jaarstukken 2018	1
Aanbieding	3
Samenvatting	4
Programmaverantwoording	7
Leefbaarheid en veiligheid	8
Stedelijk beheer en duurzaam samenleven.....	24
Stedelijk ontwikkeling en bereikbaarheid.....	42
Sociale samenhang.....	60
Algemeen bestuur, burgerdiensten en algemene baten en lasten.....	88
Algemene baten en lasten	99
Algemene dekkingsmiddelen	100
Overhead.....	102
Onvoorzien	103
Vennootschapsbelasting	104
Paragrafen	105
Lokale heffingen	106
Weerstandvermogen en risicobeheersing	112
Onderhoud kapitaalgoederen	120
Financiering.....	123
Bedrijfsvoering.....	134
Verbonden partijen.....	143
Grondbeleid.....	171
Jaarrekening	178
Overzicht baten en lasten	179
Waarderingsgrondslagen	185
Balans	190
Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.....	266
Verantwoording specifieke uitkeringen	270
Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld	271
Bijlagen	276
Classificatie begrotingsafwijkingen	276
Kaderstellende nota's.....	279
Interbestuurlijk toezicht	289
Controleverklaring.....	291

Aanbieding

Voor u liggen de jaarstukken 2018. Hierin beschrijven we hoe het afgelopen jaar verlopen is, zowel wat betreft de beleidsuitvoering van het coalitieprogramma als de bijbehorende financiële gevolgen. Met deze jaarstukken leggen wij als college van B&W verantwoording af over het jaar 2018.

De jaarrekening vormt met alle financiële specificaties, de bijlagen en de toelichtingen op de beleidsprogramma's over het gevoerde beleid de financiële en beleidsmatige verantwoording over 2018. De accountantsverklaring geldt voor deze uitgebreide financiële verslaglegging met de jaarrekening, het resultaat en het proces.

De gemeente Heerhugowaard heeft het jaar 2018 financieel afgesloten met een positief resultaat voor bestemming van € 9,4 miljoen en na bestemming van € 14,9 miljoen positief. In de laatste Bestuursrapportage 2018 was het verwachte resultaat na bestemming ca. € 2,7 miljoen positief.

Het afgelopen jaarrekeningproces stemt ons in meerdere opzichten tevreden. Belangrijker misschien nog wel is het proces zelf. Dit complexe proces is dit jaar zichtbaar verbeterd. De aangeleverde stukken aan de accountant hebben een kwaliteitsslag gekregen, de accountant heeft binnen de gestelde termijn zijn onderzoek afgerond en de planning van de processtappen is steeds beter binnen de geldende termijnen gebleven. En dit hele proces is nagenoeg uitsluitend met eigen medewerkers volbracht.

Wij vertrouwen er op u met deze jaarstukken adequaat te informeren.
Namens het College van burgemeester & wethouders van Heerhugowaard.

Bert Fintelman,
wethouder Financiën

Samenvatting

Resultaat.

Het college van B&W heeft in het afgelopen jaar wederom verder invulling gegeven aan de uitvoering van het coalitieakkoord. In de voor u liggende jaarstukken verantwoorden wij ons aan u over hetgeen in 2018 is gerealiseerd. Samen met de stad is gewerkt aan onze toekomst. In de hierop volgende paragrafen geven wij inhoudelijk een beeld van de bereikte resultaten. Uit de verantwoording op de beleidsprogramma's blijkt verder dat Heerhugowaard op koers ligt met het realiseren van de in de begroting 2018 geformuleerde doelen.

De gemeente Heerhugowaard heeft het jaar 2018 financieel afgesloten met een positief resultaat voor bestemming van ca. € 9,4 miljoen. Na bestemming van de reserves bedroeg het resultaat ca. € 14,9 miljoen positief.

Bedragen x € 1.000

Beleidsprogramma's 2018	Gewijzigde begroting	Realisatie	Verschil
Pr.1 Veiligheid	-5.377	-5.316	61
Pr.2 Stedelijk beheer en duurzame samenleving	-15.608	-14.882	726
Pr.3 Stedelijke ontwikkelingen, bereikbaarheid en economische zaken	-3.633	9.143	12.776
Pr.4 Sociale samenhang	-54.866	-54.414	452
Pr.5 Dienstverlening communicatie en informatisering	-4.975	-4.673	302
Overhead	-13.647	-13.836	-189
Algemene dekkingsmiddelen	92.705	93.411	706
Onvoorzien	-	-	-
Totaal voor bestemming	-5.402	9.433	14.835
Mutatie reserves	7.395	5.482	-1.913
Totaal na bestemming	1.993	14.915	12.922

In de laatste Bestuursrapportage 2018 was het verwachte resultaat na bestemming ca. € 2,7 miljoen positief. Het werkelijke resultaat bedraagt ca. € 14,9 miljoen en valt daarmee ca. € 12,9 miljoen hoger uit dan verwacht. Dit verschil kan op hoofdlijnen als volgt worden verklaard.

Programma 2 Stedelijk beheer:

Voor het onderhoud van de ecozone in Broekhorn is een afkoopsom ontvangen van ca. € 634.000 (V) De kosten van herstel van het dak van de school Het Vierspan zijn lager uitgevallen dan verwacht. ca. € 140.000 (V) Hier tegen over staat ook een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve "Herstel dak het Vierspan".

Programma 3 Stedelijke voorziening en duurzame samenleving:

Binnen het thema wonen en bouwen was er in de begroting 2018 een post opgenomen van € 1,6 mln. (V) als dekking voor een bijdrage aan de provincie t.b.v. het project reconstructie N242. Echter is er in 2018 geen factuur van de provincie gekomen. Het bedrag in de daarvoor bestemde reserve is om die reden ook niet onttrokken. Naar verwachting zal deze nu in 2019 plaatsvinden. Daarmee is dit een saldo neutraal resultaat voor de jaarrekening. Daarnaast zijn er meer leges ontvangen vanwege de start van een aantal grote projecten binnen de gemeente ca. € 438.000 (V)

Binnen de grondexploitatie is het effect zichtbaar van het doorvoeren van de bepaling uit het zogenaamde "Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten" (hierna BBV).

Het betreft hier tussentijdse winstneming van diverse complexen. Deze tussentijdse winstnemingen leiden ertoe dat er een resultaat ontstaat van ca. € 9,5 mln. (V) Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar de paragraaf grondbeleid

Programma 4 Sociale samenhang:

Bij het onderdeel sport er recreatie valt op dat er een voordeel op de lasten te melden is. In de begroting was er een budget opgenomen voor de dekking van kapitaallasten ten behoeve van het vervangen van sportinventaris in de gymzalen. Dit budget is in 2018 niet aangewend ca. € 134.000 (V)

Binnen het onderdeel werk, participatie en inkomen zijn er het afgelopen minder jaar uitkeringen versterkt met als resultaat lagere lasten ca. € 165.000 (V).

Op het onderdeel Jeugdhulp en WMO is er in het afgelopen jaar een positief resultaat geboekt op bij de peuteropvang ca. € 406.000 (V) Daarnaast is het effect van resultaatsturing binnen de WMO op begeleiding en thuisondersteuning minder nadelig dan verwacht ca. € 332.000 (V) Daarnaast is er een stijging te zien dat het aantal jeugdigen met een hulpvraag. Dit is ook de landelijke trend. Het tekort op de jeugdhulp bedroeg het afgelopen jaar ca. € 268.000 (N)

Programma 5 Algemeen bestuur, burgerdiensten en algemene baten en lasten:

Voor het algemeen bestuur is in 2018 de bijdrage aan de VNG t.b.v. fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering niet in de begroting opgenomen. € 211.000 (n) Daarnaast zijn er hogere algemene kosten t.b.v. het bestuur gemaakt. € 155.000 (n) Ook heeft er een extra dotatie aan de APPA (voorziening pensioen voor wethouders) plaatsgevonden. Dit om te kunnen voldoen aan de gewenste hoogte van de pensioenvoorziening voor Wethouders. € 123.000 (n)

Over het onderdeel algemene baten en lasten lopen de financieringsstromen van de gemeente. Hierin zie je het resultaat van onze financiering, loonontwikkeling, kosten ICT, onttrekking en dotaties van reserves, en het resultaat van de hulpkostenplaatsen. Al deze componenten hebben er toe bijgedragen dat er een positief resultaat te melden valt van ca € 780.000 (V).

Algemene dekkingsmiddelen:

In het kader van het interbestuurlijk programma hebben het Rijk en gemeenten afspraken gemaakt over knelpunten sociaal domein. Op basis van de door de algemene ledenvergadering van de VNG op 27 juni 2018 vastgestelde criteria heeft de gemeente Heerhugowaard een bedrag toegekend gekregen van ca. € 800.000 in de Algemene uitkering gemeentefonds. Daarnaast zijn er lagere opbrengsten OZB niet-woningen geweest. Dit werd veroorzaakt door het met terugwerkende kracht vanaf 2014 toepassen van een vrijstelling op een groot object ca. € 90.000(N).

Mutatie reserves: Dit is het saldo ca. € 5,5 miljoen van alle dotaties c.q. onttrekkingen van de reserves t.o.v. de gewijzigde begroting. Het verschil geeft aan dat er minder onttrokken is aan de reserves. Een verdere toelichting per reserve wordt gegeven bij de ontwikkeling van het eigen vermogen.

Overhead: Het nadelig resultaat wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een nadelige toerekening van de overhead van grondexploitatie ca. € 250.000 (N). In 2018 is er een verschuiving te zien geweest bij de inzet van onze medewerkers. De werkzaamheden t.b.v. projecten op binnenstedelijke locaties en het Stationsgebied zijn toegenomen en afgenomen op de reguliere grondexploitatie. Het gevolg hiervan was dat de kosten van die medewerkers niet verrekend konden worden met reguliere grondexploitatie. (ten laste van derden)

Voorstel resultaatbestemming bij vaststelling jaarrekening 2018

Conform de bestendige gedragslijn wordt bij de vaststelling van de jaarstukken ook de resultaatbestemming voorgesteld. Deze worden door het college middels een separaat voorstel aan de raad aangeboden.

Programmaverantwoording

Behorende bij onze
verklaring d.d.
25-06-2019

astrium
overheidsaccountants b.v.

Leefbaarheid en veiligheid

Veiligheid is één van de taken van de gemeente en is nauw verbonden met leefbaarheid. De gemeente speelt een grote rol bij de zorg voor veiligheid in Heerhugowaard. Het verkleinen van veiligheidsrisico's, adequaat optreden bij een crisis en handhaving van de regels dragen bij aan hoe onze inwoners, ondernemers en bezoekers de veiligheid ervaren. Samen met onze ketenpartners dragen we bij aan de leefbaarheid en het functioneren van de stad.

Veiligheid is te onderscheiden in fysieke veiligheid (brandveiligheid, rampenbestrijding en verkeersveiligheid) en sociale veiligheid: zorgen dat iedereen zich binnen en buiten veilig voelt. Dat uit zich in de aanpak van problematiek in de woon-en leefomgeving, winkelgebieden en bedrijfsterreinen tot de aanpak van georganiseerde criminaliteit. Het te bereiken doel is dat iedere inwoner op een prettige en veilige wijze in Heerhugowaard kan leven, wonen, recreëren en werken.

Voor een effectieve aanpak van al deze veiligheidsvraagstukken, is de samenwerking met tal van partijen en met regie vanuit de gemeente essentieel. Als gemeente richten we ons op het versterken van de rol en verantwoordelijkheid van inwoners en ondernemers. Belangrijk is een tijdige signalering en aanpak van problemen (*'erbij zijn als de problemen nog klein zijn'*) en tegengaan van maatschappelijke onrust, een goede balans tussen preventie en repressie (*'zacht aan de voorkant en hard aan de achterkant'*) en snel en flexibel kunnen handelen voor een adequate aanpak (*'maatwerk leveren waar nodig'*).

Effectindicatoren

Doelstelling	Effectindicator	Realisatie			Benchmark (regio NH)	Bron	Definitie
		2016	2017	2018			
Meer inwoners ervaren Heerhugowaard als een veilige stad	Gevoel van onveiligheid	38% wel eens, 0% vaak	37% wel eens, 2% vaak	n.b.(eens per 2 jaar)	32% wel eens, 1% vaak	Veiligheidsmonitor	De voorraad veiligheid is opgebouwd uit de indicatoren vandalisme, geweldsdelicten, vermogensdelicten, jeugdcriminaliteit, verkeersonveiligheid en onveiligheidsgevoel.
	Gevoel van onveiligheid in eigen buurt	18% wel eens, 1% vaak	16% wel eens, 1% vaak	n.b.(eens per 2 jaar)	14% wel eens, 1% vaak	Veiligheidsmonitor	
	Vinden dat de wijk afgelopen jaar voor- of achteruit is gegaan	+6%	-3%	n.b.(eens per 2 jaar)	-1%	Veiligheidsmonitor	
	Rapportcijfer eigen buurt cq Veiligheid woonomgeving	7,5	7,3	n.b.(eens per 2 jaar)	7,5	Veiligheidsmonitor	
	Veiligheid	34,6	35,9	36,6		Nationale duurzaamheidsmonitor	
Afname van criminaliteit	Aantal overvallen	3	5	1		Driehoek	
	Aantal woninginbraken	140	125	107		Driehoek	
	Aantal diefstal uit/vanaf auto	130	101	79		Driehoek	
	Aantal straatroof	9	8	6		Driehoek	
	Aantal diefstal fietsen	224	210	198		Driehoek	
	Aantal diefstal brom- en snorfietsen	70	47	63		Driehoek	
	Aantal meldingen drugsoverlast	71	84	87		Driehoek	
	Handel en vervaardigen softdrugs (incidenten)	52	37	30		Driehoek	
	Mishandeling	199	178	157		Driehoek	
	Bedreiging	125	93	84		Driehoek	
Afname van overlast	Overlast gestoorde / overspannen personen	200	246	260		Driehoek	

Doelstelling	Effectindicator	Realisatie			Benchmark (regio NH)	Bron	Definitie
		2016	2017	2018			
	Aantal meldingen burenruzie	108	118	139		Driehoek	
	Aantal meldingen overlast jeugd	445	318	295		Driehoek	
	Perceptie overlast - te hard rijden	67%	68%	n.b.(eens per 2 jaar)	70%	Veiligheidsmonitor	
	Perceptie overlast - hondenpoep	72%	63%	n.b. (eens per 2 jaar)	67%	Veiligheidsmonitor	
	Perceptie overlast - parkeerproblemen	47%	48%	n.b.(eens per 2 jaar)	50%	Veiligheidsmonitor	
	Buurtproblemen - fysieke verloedering (% komt wel eens voor)	80%	76%	n.b.(eens per 2 jaar)	79%	Veiligheidsmonitor	Fysieke verloedering is: 1. Bekladde muren of gebouwen, 2. Rommel op straat, 3. hondenpoep op de stoep, straat of in de perken, 4. straat meubilair, zoals vuilnisbakken, bankjes of bushokjes, dat vernield is
	Buurtproblemen - sociale overlast (% komt wel eens voor)	56%	54%	n.b.(eens per 2 jaar)	52%	Veiligheidsmonitor	Sociale overlast is: 1. Dronken mensen op straat, 2. rondhangende jongeren, 3. Drugsgebruik of drugshandel, bijvoorbeeld op straat of in coffeeshops, 5. overlast door buurtbewoners
Verplichte indicatoren vanuit BBV	Winkeldiefstal per 1.000 inwoners ²	2,2	1,7	n.b.		CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.

Doelstelling	Effectindicator	Realisatie			Benchmark (regio NH)	Bron	Definitie
		2016	2017	2018			
	Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	6,7	5,9	n.b.		CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
	Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	2,6	2,3	n.b.	3,9	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
	Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	8,3	7,0	n.b.	6,7	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.
	Verwijzingen Halt	150	155	59	146,5	Bureau Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.
	Hardekern jongeren	n.b.	n.b.	n.b.	1,5	Korps Landelijke Politiediensten (KLPD)	Het aantal hardekern jongeren, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar.
	Jongeren met een delict voor de rechter	n.b.	n.b.	n.b.	2,58	Verwey Jonker Instituut	% 12 tot en met 21 jarigen

Verbonden partijen per taakveld

Taakveld	Verbonden partij	Vestigingsplaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang jaarlijkse bijdrage	Realisatie 2018 (x € 1.000,-)
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer, 1.2 Openbare orde en Veiligheid	Veiligheidsregio Noord-Holland Noord	Alkmaar	Het gezamenlijk behartigen van belangen die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, ten behoeve van de veiligheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied.	2.883.309	521
7.4 Milieubeheer	Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord	Hoon	De regeling is getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. De taken betreffen in elk geval de wettelijk bepaalde taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.	565.286	1.319

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Leefbaarheid en veiligheid	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	Afwijking
<i>Lasten</i>				
Leefbaarheid en veiligheid	5.095	5.442	5.373	69
<i>Totaal lasten</i>	<i>5.095</i>	<i>5.442</i>	<i>5.373</i>	<i>69</i>
<i>Baten</i>				
Leefbaarheid en veiligheid	55	65	57	-8
<i>Totaal baten</i>	<i>55</i>	<i>65</i>	<i>57</i>	<i>-8</i>
Saldo programma	5.040	5.377	5.316	61

Leefbaarheid en veiligheid

Op welke onderwerpen lagen de accenten in 2018?

Een terugblik op het afgelopen jaar laat zien dat het aantal woninginbraken sterk zijn verminderd. De aanpak slaat aan. De aanpak bestond onder meer uit het sturen van besmettingsbrieven, een preventieve waarschuwing aan de omwonden over potentieel inbraakgevaar. Daarnaast sorteren Whatsapp groepen ondersteund door Burgernet ook hun effect. Burgers tonen in toenemende mate hun betrokkenheid en pakken hun verantwoordelijkheid als het gaat om veiligheid in de eigen buurt.

Prettig verblijven in de directe woonomgeving is het afgelopen jaar beter gewaarborgd door de Wet Woonoverlast op te nemen in de APV (Algemeen Plaatselijke Verordening) Hiermee heeft de gemeente een extra instrument gekregen om adequaat op te treden bij vormen van woonoverlast.

Op het terrein van risicojongeren constateren we een afname van de overlast. Het aantal meldingen bij de Politie neemt af. Het monitoren van de doelgroep, ook via sociale media, past goed bij de integrale aanpak en maakt onderdeel uit van onze werkwijze. Het afgelopen jaar is gebleken dat we zijn in staat zijn geweest om flexibel in te spelen op ontstane situaties.

Inspanningen om georganiseerde misdaad tegen te gaan hebben het afgelopen jaar geleid tot het vaststellen en implementeren van het nieuwe Damoclesbeleid. Het doel hiervan is om preventie en beheersing van de uit drugsproblematiek voortvloeiende risico's voor de volksgezondheid en de nadelige effecten van de handel in en het gebruik van drugs op het openbare leven en andere lokale omstandigheden juridisch mogelijk te maken. Zo zijn er meerdere panden gesloten, het project woonfraude is uitgevoerd en er is een groeiende bewustwording voor deze problematiek ontstaan binnen het bestuur en ambtelijke organisatie.

Leuke evenementen in de eigen woonplaats hebben en weten dat het goed zit, daar werken we samen aan. Het introduceren van nieuwe voorschriften in het afgelopen jaar hebben ervoor gezorgd dat de openbare orde en veiligheid rondom festiviteiten beter gewaarborgd zijn. Een aantal organisatoren hebben al te maken gehad met deze nieuwe voorschriften. De eerste indrukken op de nieuwe voorschriften, die duidelijker zijn en alleen regelen wat strikt nodig is, zijn overwegend positief. Dit krijgt in 2019 een vervolg bij de overige evenementen.

Kenmerkend voor de inzet van de BOA's in de afgelopen periode is de wijze, meer integraal, waarop er is samengewerkt met de ketenpartners. Afhankelijk van de situatie is de samenwerking gezocht daar waar dat kon.

Een kwalitatief goede brandweezorg en een professioneel voorbereide crisisorganisatie zijn van groot belang om snel en adequaat te reageren op crises, branden, calamiteiten en andere (natuur)rampen. De uitvoering hiervan ligt bij de Veiligheidsregio NHN. Heerhugowaard levert een financiële bijdrage voor de uitvoering van deze taken.

De Veiligheidsregio voert op basis van de wet en de gemeenschappelijke regeling taken uit op het gebied van brandweer, meldkamer, De gemeenten in de Veiligheidsregio zijn samen verantwoordelijk voor de voorbereiding en uitvoering van bevolkingszorg (communicatie, opvang, informeren verwanten en nafase) tijdens een crisis of calamiteit.

In het kader van de een goed presterende efficiënt ingerichte veiligheidsregio zijn de gemeentelijke bijdragen (bij gelijkblijvend takenpakket) nu op het vooraf gestelde en gewenste niveau gebracht.

1. Sociale Veiligheid

- Integrale aanpak van overlast jeugd: gericht op de netwerken, de locaties en het individu (persoonsgerichte aanpak).
- Directe en persoonsgericht aanpak van sociale overlast.
- Toezicht en handhaving.
- Uitvoeren tijdelijk huisverbod.
- Aanpak woonoverlast.
- Aanpak van vuurwerkoverlast.
- Het blijven versterken van de mede verantwoordelijkheid van inwoners en ondernemers bij de aanpak van veiligheidsissues.

2. Georganiseerde criminaliteit, met specifieke aandacht voor ondermijning.

- De aanpak van woonfraude en ID fraude.
- Het uitvoeren van Bibob onderzoeken.
- Het vaststellen en uitvoeren van het Damoclesbeleid (aanpak illegale hennepsteelt, drugshandel).
- Het vaststellen en toepassen van het prostitutiebeleid.

3. Fysieke veiligheid, zijnde de reguliere taken die worden uitgevoerd door de Veiligheidsregio.

- Uitvoering brandweezorg
- Rampen- en crisisbestrijding
- Verlenen van geneeskundige hulp
- Meldkamerfunctie
- Organiseren van het Veiligheidshuis..

4. Handhaving

- Starten met handhavingsprogramma.

Wat hebben we bereikt

1.1 De inwoners van Heerhugowaard voelen zich veilig - in huis, in het verkeer, in uitgaansgebieden, op school, eigenlijk overal binnen de gemeentegrenzen

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
<p>Voortzetting Veilig wonen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Planmatig informeren omwonenden na woninginbraak - Stimuleren van woningcorporatie voor treffen beveiligingsmaatregelen aan woningen. - Houden van bewonersbijeenkomsten 	<ul style="list-style-type: none"> - Afname aantal woninginbraken - Toename aantal beveiligde woningen 	<ul style="list-style-type: none"> - Het aantal woninginbraken neemt nog steeds af. - Met de woningcorporatie zijn afspraken gemaakt over beveiliging van woningen bij renovatie.
<p>Integrale aanpak van risicojongeren</p> <ul style="list-style-type: none"> - Persoonsgerichte aanpak in Veiligheidshuis: informatiedeling, analyse, plan van aanpak uitvoeren. - Integrale inzet toezicht en handhaving op hotspots - Vroegsignaleren i.s.m. partners (onderwijs, jongerenwerk) <p>Integrale aanpak van veroorzakers structurele overlast, ex- gedetineerden, enz</p> <ul style="list-style-type: none"> - Persoonsgerichte aanpak in Veiligheidshuis: informatiedeling, analyse, plan van aanpak uitvoeren. - Aanpak Woonoverlast: toepassen bevoegdheden op grond van APV <p>Bewoners en belanghebbenden betrekken bij aanpak</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Overzicht van netwerken jeugd en overlastgevers. - Lager aantal meldingen overlast jeugd - Afname van aantal overlastmeldingen - Integrale aanpak van ernstige overlastgevers 	<p>- Het jeugdnetwerk binnen Heerhugowaard is goed in beeld bij de gemeente, de politie en het jongerenennetwerk. De kopstukken worden besproken in het Veiligheidshuis. Met regelmaat worden de overlast locaties besproken en waar nodig wordt het toezicht verscherpt. Hiervoor maken we ook gebruik van de informatie de mobiele surveillance. Sinds mei loopt de PGA (persoonsgerichte aanpak). Hierin worden 5 jongeren besproken die problemen hebben op meerdere leefgebieden en waarbij alle eerdere interventies niet hebben geholpen. In de aanpak zijn de jongeren goed in beeld gebracht en zijn er inmiddels een paar kleine succesjes geboekt.</p>
<p>Aanpak Woonoverlast</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaststellen en uitvoeren beleid 	<ul style="list-style-type: none"> - Afname woonoverlast 	<ul style="list-style-type: none"> - Woonoverlast wordt direct aangepakt om de situatie in de omgeving af te laten nemen.

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
<p>Aanpak overlast vuurwerk</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uitvoeren plan van aanpak 	<ul style="list-style-type: none"> - Afname overlast vuurwerk 	<ul style="list-style-type: none"> - Het aantal meldingen van vuurwerkoverlast neemt jaarlijks af. Het plan van aanpak is jaarlijks in oktober opgepakt.
<p>Afspraken met horeca-ondernemers en organisatoren van evenementen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samenwerken ihkv KVO (Keurmerk Veilig Ondernemen) - Passende voorschriften bij vergunningverlening 	<ul style="list-style-type: none"> - Afspraken en maatregelen in het kader van het KVO - Goed en veilig verloop van evenementen - Goed naleefgedrag van organisatoren 	<ul style="list-style-type: none"> - In 2018 zijn in samenwerking met evenementenorganisatoren een aantal belangrijke stappen gezet, die het in de toekomst eenvoudiger moet maken om een vergunning aan te vragen en organisatoren helpen hun evenementen professioneel en veilig te organiseren. Dubbelingen, overbodige passages in de indieningsvereisten en vergunningsvoorschriften in brieven zijn geschrapd en de leesbaarheid is verbeterd. Er is een digitale Wegwijzer Evenementen ontwikkeld, waarmee een organisator direct en online een advies op maat ontvangt over welke vergunningen, ontheffingen en/of toestemmingen er nodig zijn om een specifiek evenement te kunnen organiseren. Ook het aanvragen of melden kan daarna direct online via een digitaal formulier Ten slotte heeft het team vergunningverlening en handhaving vijf knelpunten benoemd in de manier waarop nu samengewerkt wordt, waarop een verbeterplan is opgesteld dat in de loop van 2018 werd uitgevoerd. Denk hierbij aan een betere bewaking van deadlines en termijnen, betere

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
		<p>samenwerkafspraken met externe partijen en het voorkomen dat incidenten of beleidswijzigingen ten koste gaan van vergunningsafhandeling.</p> <p>- De grote evenementen worden standaard bezocht door handhavers van de kleine evenementen wordt 75% bezocht. Conclusie van de handhavers is dat het naleef gedrag van de organisatoren goed is. Het naleven van de geluidsnormen is nog een aandachtspunt.</p>
<p>Stimuleren betrokkenheid en verantwoordelijkheid inwoners</p> <ul style="list-style-type: none"> - Burgernet - Buurtpreventie door middel van WhatsApp groepen 	<ul style="list-style-type: none"> - Hogere betrokkenheid van inwoners bij aanpak van veiligheid 	<ul style="list-style-type: none"> - Burgers worden gestimuleerd om aan te sluiten bij Burgernet. Twee maal per jaar heeft er een wervingsactie plaats gevonden. - Burgerinitiatieven om de veiligheid in de wijk te verhogen worden ondersteund door de gemeente.

1.2 De overlast in Heerhugowaard wordt verminderd door onder andere de inzet van BOA's, jongerenwerk, handhaving en wijkbeheer

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
Integrale aanpak met inzet vanuit verschillende disciplines: <ul style="list-style-type: none"> - Toezicht door Mobiele surveillance, flexibel inzetbaar - Inzet jongerenwerk op hotspots - Flexibele, gerichte inzet door BOA's: handhaving op actuele thema's en issues 	Afname van overlast	Afname van de overlast blijkt uit het aantal meldingen bij de Politie.

1.3 Door efficiencymaatregelen moet de Veiligheidsregio komen tot minder uitgaven, waarbij door slim organiseren de taakuitvoering moet worden verbeterd

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
Sturen op inspanningen ten bate van het realiseren van de afgesproken bezuinigingstaakstelling	Een goed presterende en efficiënt ingerichte organisatie	Bijdragen aan de veiligheidsregio zijn op het gewenste niveau gebracht.

1.4 Op het werkveld van Openbare Orde en Veiligheid (OOV) worden extra initiatieven ontplooid opdat nog meer inwoners hun verantwoordelijkheid nemen

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
<p>Continueren van het faciliteren van extra initiatieven op het gebied van bewonersverantwoordelijkheid zoals: ouders betrekken bij problematiek van hun kind, inwoners verantwoordelijkheid geven in zaken als: de aanpak van woninginbraken, het verminderen van snelheidsoverlast in het verkeer. Het faciliteren van initiatieven om ondernemers te betrekken bij de aanpak van criminaliteit.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Hogere eigen verantwoordelijkheid inwoners en private partijen. - Hogere slagingskans aanpak problematische jeugd. - Initiatieven van inwoners en ondernemers worden ondersteund. 	<p>De eigen verantwoordelijkheid wordt herkend en erkend. De toename aan de Whatsapp groep van Burgernet is hier een voorbeeld van.</p>

1.5 Aanpakken van georganiseerde criminaliteit

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
<p>Bijdragen in het voorkomen en verminderen van criminele activiteiten door het aanpakken van Ondernijning:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aanpak Woon- en ID fraude - Bibobbeleid toepassen - Damoclesbeleid: ontwikkelen beleid en regelgeving. - Prostitutiebeleid: ontwikkelen beleid en regelgeving. 	<p>Voorkomen en verminderen van criminele activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • centraal meldpunt voor woonfraude; • fraudeteam; • aansluiting bij Landelijke Aanpak Adreskwaliteit. <p>- Borging beleid en regelgeving t.a.v. illegale hennepcultuur en -handel en prostitutie.</p>	<p>Damoclesbeleid is vastgesteld en geïmplementeerd.</p>

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Leefbaarheid en veiligheid	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	Afwijking
Lasten	5.095	5.442	5.373	69
Baten	55	65	57	-8
Saldo	5.040	5.377	5.316	61

Toelichting

Toelichting op de lasten:

Er is een voordeel van ca. € 48.000 (V) als bijdrage aan de RUD. Het verschil kan grotendeels worden verklaard door het uitkeren van compensatie van de bijdrage oprichtingskosten en een uitkering uit het rekeningresultaat 2017. Daarnaast is er ca. € 29.000 (V) minder aan onderzoeken besteed bij de APV.

De nacalculatie van de Veiligheidsregio over 2017 was niet geraamd € 26.000 (N). De rest zijn overige afwijkingen.

Toelichting op de baten:

n.v.t.

Stedelijk beheer en duurzaam samenleven

Heerhugowaard heeft de afgelopen jaren veel (nieuwe) voorzieningen gerealiseerd. De uitdaging voor de komende jaren is het in stand houden en het beheren van al deze voorzieningen. Ook het groot onderhoud in de wijken heeft geleid tot een duidelijk zichtbare kwaliteitsimpuls. Het op peil houden van de voorzieningen en openbare ruimte vormt een belangrijke basis voor de toekomst van onze gemeente. Waarbij wij vooral kijken vanuit de gedachte van '*need to have*' en niet langer meer naar '*nice to have*'.

Binnen dit programma wordt een drietal thema's onderscheiden:

- onderhoud wegen, straten en pleinen (onder andere onderhoud openbare buitenruimte, parkeren),
- milieu en leefomgeving (speelvoorzieningen, riolering en huishoudelijk afval), en
- gemeentelijk vastgoed

Effectindicatoren

Doelstelling	Effectindicator	Realisatie			Benchmark (regio NH)	Bron	Definitie
		2016	2017	2018			
Een gezonde, veilige en schone openbare ruimte is de basis voor een goede en prettige leefomgeving	Gemeten index woonklimaat	n.b.	n.b.	n.b.	96,9	Waarstaatjegemeente.nl	De aantrekkelijkheid van de woon- en leefomgeving, uitgedrukt in een score van 0-140.
Gedeelde, herkenbare en duurzame leefomgeving	% inwoners van Heerhugowaard dat de buurt als schoon kwalificeert	n.b.	72%	n.b.	63%	Waarstaatjegemeente.nl	Het percentage inwoners dat vindt dat hun buurt schoon is.
	% inwoners dat vindt dat er voldoende groen is in de buurt	n.b.	88%	n.b.	84%	Waarstaatjegemeente.nl	
Schoon, heel en veilig	Ambitieniveau van het onderhoud van de openbare ruimte op het niveau basis B	95%	95%	n.b.		Kwaliteitscijfers CROW	
	Staat van de buurt: heel	n.b.	86%	n.b.	77%	Waarstaatjegemeente.nl	Het percentage inwoners dat vindt dat hun buurt heel is.
	Staat van de buurt: begaanbaarheid straten, paden en trottoirs	n.b.	78%	n.b.	70%	Waarstaatjegemeente.nl	Het percentage inwoners dat vindt dat de straten, paden en trottoirs goed begaanbaar zijn.
	Staat van de buurt: onderhoud groen	n.b.	66%	n.b.	66%	Waarstaatjegemeente.nl	Het percentage van de inwoners vindt dat de groenvoorziening goed is onderhouden.
Bewuste inrichting	Ecologie	52	53	n.b.	51	waarstaatjegemeente.nl (ecologisch kapitaal)	Het ecologisch kapitaal heeft betrekking op de veerkracht van ecosystemen in het opvangen van natuurlijke en menselijke verstoringen, uitgedrukt in een score van 0 (zeer laag) - 100 (zeer hoog).
	Gemeente is klimaatneutraal	24,8	n.b.	n.b.		nationale duurzaamheidsmonitor	emissie CO2 (ontwikkeling indexcijfer t.o.v. 1990)

Doelstelling	Effectindicator	Realisatie			Benchmark (regio NH)	Bron	Definitie
		2016	2017	2018			
Verplichte indicatoren vanuit BBV	Huishoudelijk restafval	216	216	n.b.	198	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg)
	Hernieuwbare elektriciteit	9,3%	10%	n.b.	7,80%	RWS Leefomgeving	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.
	Ziekenhuisopname nav verkeersongeval met een motorvoertuig	n.b.	n.b.	n.b.	7%	VeiligheidNL (cijfers 2015)	als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.
	Ziekenhuisopname nav vervoersongeval met een fietser	n.b.	n.b.	n.b.	9%	VeiligheidNL (cijfers 2015)	als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.

Verbonden partijen per taakveld

Taakveld	Verbonden partij	Vestigingsplaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang jaarlijkse bijdrage	Realisatie 2018 (x € 1.000,-)
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Recreatieschap Geestmerambacht	Haarlem	Als gemeenschappelijk openbaar lichaam invulling te geven aan: <ul style="list-style-type: none"> het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu; het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het hiervoor geformuleerde. Het gebied is aangegeven in de regeling. 	109.563	649
7.3 Afval	Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar en omstreken (VVI)	Alkmaar	Het behartigen van het belang van de verwerking van de door de deelnemende gemeenten in gevolge de 'Afvalstoffenwet' verkregen afvalstoffen.	1.841.500	0

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Stedelijk beheer en duurzaam samenleven	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	Afwijking
<i>Lasten</i>				
Bereikbaarheid	9.669	9.722	9.657	65
Milieu en leefomgeving	12.945	13.743	13.759	-16
(Gemeentelijk) vastgoed	13.661	7.370	7.284	86
<i>Totaal lasten</i>	<i>36.276</i>	<i>30.835</i>	<i>30.700</i>	<i>135</i>
<i>Baten</i>				
Bereikbaarheid	1.866	1.185	1.144	-42
Milieu en leefomgeving	10.652	11.444	12.164	720
(Gemeentelijk) vastgoed	9.306	2.598	2.511	-88
<i>Totaal baten</i>	<i>21.823</i>	<i>15.227</i>	<i>15.818</i>	<i>591</i>
Saldo programma	14.452	15.608	14.882	726

Bereikbaarheid

Het thema bereikbaarheid gaat over het vervoer van, naar en binnen Heerhugowaard. Van belang is dat dit veilig gebeurt en er een goede doorstroming is. Ook het kunnen parkeren binnen een redelijke afstand tot de woning en voorzieningen is voor mensen een groot goed. Hierbij is het onderhoud van wegen, straatmeubilair en openbare verlichting van wezenlijk belang. Maar net zo belangrijk zijn het organiseren van de gladheidsbestrijding en het nemen van de juiste verkeersmaatregelen.

Op welke onderwerpen lagen de accenten in 2018?

Herinrichting Middenweg-Zuid

Na afronding van het participatietraject is begin 2018 gestart met de uitvoering van de werkzaamheden door KWS Infra. De weg is reeds volledig opgebroken en wordt weer opnieuw opgebouwd. De oplevering van het project staat gepland voor eind mei 2019. Daarbij is de unieke lange en rechte fietsstraat met bus voltooid. De boogverlichting op innovatieve gelijkspanning is aangelegd, "historische" lepen zijn aangeplant en het kunstwerk De Menselijke Maat is gerealiseerd. De bocht ter hoogte van Middenweg 2/2a wordt in een latere fase gemaakt.

Rivierenwijk-Zuid

Begin 2018 is de ontwerpfase voor de herinrichting van Rivierenwijk-Zuid afgerond met een ontwerp dat samen met bewoners tot stand is gekomen. Omdat geplande aanpassingen aan de portieken van enkele woningen van Woonwaard mogelijk nog invloed konden hebben op het ontwerp en omdat in april definitief bekend werd dat in deze wijk ook warmtenet wordt aangelegd, kon het definitieve ontwerp en de bijbehorende begroting destijds nog niet ter besluitvorming aan het college worden voorgelegd. Naar verwachting stelt het college het definitieve ontwerp nog vast in het eerste kwartaal van 2019. De bedoeling is om de uitvoering van het groot onderhoud in het najaar van 2019 te starten. De aanleg van de drainage start al eerder i.v.m. de aanleg van het warmtenet.

Basserhof

In 2018 is het participatietraject voor het groot onderhoud geweest. In overleg met de wijk is een definitief ontwerp opgesteld. Na de vaststelling van het definitieve ontwerp volgt de aanbesteding. De bedoeling is om de uitvoering van het groot onderhoud in het najaar 2019 te starten.

Middenweg-Centrum

In 2017 adviseerde een ontwerpgroep met inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden om de Middenweg ter hoogte van Centrumwaard in te richten volgens het model Eenrichtingsverkeer. Het college volgde dit advies en besloot om het samen met buurtbewoners uit te werken. Uit nader onderzoek en een aantal bewonersbijeenkomsten blijkt dat de keuze voor eenrichtingsverkeer een grote impact heeft op het verkeer in de omliggende buurt. Bovendien zijn er andere signalen die wijzen op de noodzaak om 'uit te zoomen' van een herinrichtingsproject een stukje Middenweg, naar een gebiedsvisie die verder reikt dan alleen verkeer en waarin de hele buurt wordt meegenomen. Er wordt op dit moment gewerkt aan een voorstel aan de gemeenteraad voor het vervolg. De verwachting is dat de Raad dit voorstel in het tweede kwartaal van 2019 in behandeling neemt.

Kerkweg/Veenhuizerweg

In 2017 zijn we gestart met een participatietraject rondom de vervanging van de Kerkweg en de Veenhuizerweg. De participatiegroep bestond uit bewoners en bedrijven. Aan het einde van het proces, van meerdere avonden, is het ontwerp tijdens een inloopavond gepresenteerd aan de

bewoners en bedrijven. Vanuit de twee straten is veel betrokkenheid getoond en het ontwerp is kritisch bekeken en met grote tevredenheid aangenomen. Inmiddels zijn de uitvoerende werkzaamheden gestart.

Molenwijk en Rivierenwijk-Noord

Het groot onderhoud in de Molenwijk en de Rivierenwijk-Noord is afgerond,

Kruispunt Rustenburgerweg-Jan Glijnisweg

Vanwege de vele vragen van bewoners over de parkeermogelijkheden in de omgeving van de Familieschool was het onderhoud aan de kruising Rustenburgerweg/Jan Glijnisweg uitgesteld. In 2018 is daarvoor een participatietraject gestart. Dit traject is succesvol gebleken. Gemeente heeft geluisterd naar de wensen van haar bewoners en in samenspraak met de bewoners de oorspronkelijke plannen aangepast. We spreken van een Win-win situatie.

Onderzoek Vanadium

De herinrichting van de Rivierenwijk-Zuid is gebruikt om de omvang van de aangetroffen hoeveelheid Vanadium in de grond en de mogelijke oplossingen daarvoor nader te onderzoeken. Het onderzoek wijst uit dat er geen verontreiniging is, het loogt niet uit, bij de gebruikte grond. Om verdere onrust bij bewoners weg te nemen en niet afhankelijk te zijn van mogelijk veranderende landelijke regelgeving voeren we uit voorzorg de bouwstof (slakkenzand/Duomix) waarin het Vanadium zich bevindt af.

Verlagen maximum dagtarief betaald parkeren

De wens van de gemeenteraad was om meer levendigheid te krijgen in het Stadshart. Met het verlagen van het dagtarief naar 2 euro, is het betaald parkeren hiervoor aangepast. De eigenaar van Middenwaard geeft aan meer bezoekers in het winkelcentrum te zien na de aanpassing en ervaart dat ook de winkeliers tevreden zijn met de huidige invulling van het betaald parkeren. De gemeente ziet een toename van het gebruik van de gemeentelijke parkeervoorzieningen. Het is niet aan te geven welk deel van deze stijging komt door het verlaagde maximale dagtarief aangezien in dezelfde periode andere factoren ook zijn veranderd, zoals aantrekken van de economie, winkel en horeca aanbod en het aanpassen van het parkeerbeleid voor gemeentepersoneel.

Wat hebben we bereikt?

2.1 Behouden van de in Heerhugowaard gerealiseerde voorzieningen

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
Het gesprek aangaan met alle betrokkenen over aspecten als mogelijke functieverbreidingen van voorzieningen en het ambitieniveau van onderhoud van wijken en wegen.	Behoud van in Heerhugowaard gerealiseerde voorzieningen.	Grote beheerprojecten worden gestart met een participatieproces, waarbij de verschillende stakeholders betrokken worden bij de herinrichting. Hierbij wordt gezamenlijk met partijen een nieuw ontwerp gemaakt. De beheersystemen worden verbeterd en gebruikt als onderlegger voor de onderhoudsvoorzieningen (verbetering control)

2.4 Regelgeving, handhaving

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
In overleggen praktijkcases bespreken.	Houding die meer inspeelt op mogelijke oplossingen, dan op het overheidsgelijk.	Er is een open houding die gericht is op de vraag en mogelijk oplossing. Input van anderen wordt samen met de kennis van de vakspecialist gecombineerd en in samenhang beoordeeld.

2.7 Beheersbaar en toekomstbestendig blijven van het onderhoud van de wijken en wegen binnen de beschikbare budgetten

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
Opstellen en uitvoeren meerjarig investeringsplan voor vervanging als vervolg op de herijking van de voorzieningen voor groot onderhoud.	Methodische aanpak voor de vervangingsinvesteringen van kapitaalgoederen en actuele onderhoudsvoorzieningen als onderdeel van de budgetcyclus.	Beheerprogramma's worden bijgewerkt om de actuele beheersituatie weer te kunnen geven als basis voor de stand van de onderhoudsvoorzieningen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Bereikbaarheid	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	Afwijking
Lasten	9.669	9.722	9.657	65
Baten	1.866	1.185	1.144	-42
Saldo	7.803	8.537	8.513	23

Toelichting

Toelichting op de lasten:

De kosten van inhuur personeel ca. € 46.000 (V) en kosten van onderhoud ca. € 20.000 (V) zijn iets lager uitgevallen.

Toelichting op de baten:

N.v.t.

Milieu en leefomgeving

Voor bewoners, maar ook voor bedrijven en bezoekers is een gezonde leefomgeving van groot belang. Niet alleen nu, maar ook in de toekomst voor komende generaties. Daarom streven we naar een toekomstbestendige openbare ruimte en waar mogelijk een publieke ruimte.

Groen en water spelen hierbij een belangrijke rol. Groen moet naast een mooie aankleding ook mensen in beweging krijgen en speelt een belangrijke rol in de klimaatbestendigheid van onze wijken. De openbare ruimte moet uitnodigen tot ontmoeten. Een inrichting en beheer waarbij wensen en behoefte van de gebruikers een rol spelen zijn daarbij een voorwaarde.

Op welke onderwerpen lagen de accenten in 2018?

Kadernota Fysiek Domein

Een concrete uitwerking of verdieping van de kadernota heeft nog niet plaatsgevonden. Het doel van de nota, om van de buitenruimte een thuis te maken en in samenwerking met andere een publieke ruimte te creëren, biedt bij binnenstedelijke ontwikkelingen houvast om het gesprek aan te gaan. Al ontbreekt het nog wel aan een uitgewerkt ambitiesdocument voor de publieke ruimte om concrete afspraken te maken.

Ook op bij andere projecten is er een praktische koppeling met de kernpunten uit de nota:

- Gedeelde herkenbare ruimte; Tijdens de herinrichting voor de Rivierenwijk-Zuid is in het participatieproces invulling gegeven aan een goede balans tussen de wensen voor parkeren en een groene omgeving.
- Schoon heel en veilig;
- Bewuste inrichting als meerwaarde; Tijdens de herinrichting voor de Rivierenwijk-Zuid is in het participatieproces invulling gegeven aan een goede balans tussen de wensen voor parkeren en een groene omgeving.
- Ruimte voor initiatief: Bijvoorbeeld: het opstellen van evenementenbeleid en hervormen ervan met gebruikers om tot een optimaal resultaat te komen, maar ook de inrichting van de centrumgebieden of wegen in het buitengebied waar onderhoud een aanleiding is om het gesprek breder met elkaar aan te gaan.

Grondstoffenbeleidsplan

Als eerste onderdeel uit het grondstoffenbeleidsplan is de extra capaciteit voor communicatie ingevuld. Dit heeft geresulteerd in de "aan de bak" campagne. Rode draad door de campagne is het beter scheiden van grondstoffen. De focus lag in de tweede helft van 2018 op de introductie van de extra rolcontainer voor PMD. Via verschillende media hebben voor- en tegenstanders hun meningen gedeeld en is door de gemeente een toelichting gegeven op het raadsbesluit. Eind 2018 zijn ca. 19.000 PMD containers uitgezet voor de huis-aan-huis inzameling van Plastic-, metalen- en drankkarton verpakkingen (PMD).

Ondanks dat de PMD container niet verplicht is gesteld, zijn er zeer weinig geweigerd of teruggehaald (ca. 2%). De communicatiecampagne loopt door in 2019. Wij gaan dus door met het informeren van inwoners over hoe het nu zit met restafval en grondstoffen.

Volkstuinencomplex

Het bestemmingsplan reconstructie Middenweg en de uitzettingsprocedure van de huidige huurder hebben ervoor gezorgd dat de realisatie van het beoogde volkstuinencomplex tot ontevredenheid van de beoogde nieuwe huurders pas in het 3e kwartaal 2020 verwacht wordt.

Wat hebben we bereikt?

2.2 Goede balans tussen groen in de wijk en parkeerruimte

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
Bij de uitvoering van groot onderhouds-projecten/ herinrichting van de wijken oog voor de balans groen-grijs.	Goede balans tussen groen in de wijk en parkeerruimte.	<p>Tijdens de herinrichting voor de Rivierenwijk-Zuid is in het participatieproces invulling gegeven aan een goede balans tussen de wensen voor parkeren en een groene omgeving. De hoeveelheid groen is niet afgenomen.</p> <p>De goede balans kan worden omschreven als een uitkomst, waarbij zowel de bewoners en de gemeente tevreden zijn met de verdeling groen - grijs. Hierbij is sprake van de traditionele rolverdeling. Inwoners richten zich op met name de parkeerbehoefte en de gemeente brengt de leefbaarheid en een klimaat robuuste inrichting in.</p>

2.5 Actief burgerschap

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
<p>Het visiedocument Actief Burgerschap 2016 - 2018 beschrijft de wijze waarop wij aan actief burgerschap invulling geven. Aanvullend hierop is er een uitvoeringsagenda.</p>	<p>Een gemeentelijke organisatie met een grote mate van openheid, beweeglijkheid en lenigheid die samenwerkt met bewoners.</p>	<p>De invulling voor actief burgerschap krijgt meer vorm na dit visie document en wordt breder gedekt binnen de bestuursopdracht democratische vernieuwing (zie raadsagenda). De gemeente Heerhugowaard is blijvend een lerende organisatie.</p> <p>Voorbeelden waar aan openheid en beweeglijkheid tussen organisatie en inwoners/stakeholders is gewerkt zijn te vinden op diverse afdelingen in het fysiek en sociaal domein.</p> <p>Bijvoorbeeld: het opstellen van evenementenbeleid en hervormen ervan met gebruikers om tot een optimaal resultaat te komen, maar ook de inrichting van de centrumgebieden of wegen in het buitengebied waar onderhoud een aanleiding is om het gesprek breder met elkaar aan te gaan.</p> <p>Zo profileert de gemeente zich dit jaar steeds meer als een organisatie waar de deur open staat en het gesprek altijd gestart kan worden tussen politiek/ambtenaren en inwoners/stakeholders.</p>

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Milieu en leefomgeving	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	Afwijking
Lasten	12.945	13.743	13.759	-16
Baten	10.652	11.444	12.164	720
Saldo	2.294	2.299	1.595	704

Toelichting

Toelichting op de lasten:

N.v.t.

Toelichting op de baten:

De vergoeding voor grondstoffen (voornamelijk PMD) binnen het product afval zijn hoger uitgevallen. ca. € 70.000 (V). Voor het onderhoud van de ecozone in Broekhorn is een afkoopsom ontvangen van ca. € 634.000 (V)

(Gemeentelijk) vastgoed

Heerhugowaard heeft de afgelopen jaren veel voorzieningen gerealiseerd. De uitdaging voor de komende jaren is het in stand houden en het beheren van al deze voorzieningen. Het op peil houden van de voorzieningen vormt een belangrijke basis voor de toekomst van onze gemeente. Daarnaast is er in 2018 gestart met de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed.

Op welke onderwerpen lagen de accenten in 2018?

Huis van Heerhugowaard

Zo is het gemeentehuis omgevormd tot het 'Huis van Heerhugowaard'. Gemeentehuis en bibliotheek worden inmiddels voor meerdere maatschappelijke functies gebruikt. Daardoor wordt het vastgoed beter benut en versterken we de verbinding met de samenleving.

Verduurzamen Vastgoed

Het vastgoed dat we in portefeuille houden proberen we daar waar kan te verduurzamen. Daarvoor is allereerst geïnventariseerd welke gebouwen in aanmerking komen. Het gaat vooral om sportaccommodaties. Vervolgens is per gebouw een pakket aan (haalbare) maatregelen genoemd. Hieruit is een implementatieplan opgesteld inclusief kostenraming, dat in de commissie Stadsontwikkeling van 9 januari 2018 is toegelicht. In verband met de verleende SDE subsidie (€ 432 duizend) voor Cool, de Waardergolf en de Deimoshal komen deze drie accommodaties als eerste in aanmerking voor de verduurzaming. Bij Cool is men gestart met het aanbrengen van zonnepanelen. De Deimoshal en de Waardergolf worden hierop voorbereid en zijn voor het zomerreces voorzien van zonnepanelen. In totaal voor deze drie accommodaties voorzien ca. 1100 zonnepanelen, van het totaal van 1350 panelen. Na de zomer worden de overige accommodaties aangepakt. Tevens worden een 4-tal accommodaties ook voorzien van LED verlichting. Alle accommodaties krijgen een LED monitor om de opbrengsten te tonen.

Uitbreiden Waardergolf

De realisatie van de uitbreiding van de Waardergolf met een therapiebad en dagbesteding voor de cliënten van Esdégé Reigersdaal wordt uitgevoerd.

Onderwijshuisvesting

Nieuwbouw Huygens College

Heerhugowaard heeft een zorgplicht voor adequate huisvesting voor zowel het primair als het voortgezet onderwijs. Om aan de wettelijke zorgplicht te kunnen voldoen, ontvangt de gemeente jaarlijks een bijdrage uit het Gemeentefonds. Aan de onderwijshuisvesting voor het voortgezet onderwijs is de laatste jaren hard gewerkt en met de aanstaande voltooiing in de zomer van 2019 van het Huygens College is deze goed op orde

Doordecentralisatie onderwijshuisvesting

Doordecentralisatie is een middel om onze wettelijke taak in te vullen. Er is geen vast stramien, maatwerk biedt mogelijkheden om tot adequate financieringsoplossingen te komen. Bij de nieuwbouw van het Huygens College, maar ook bij de realisatie van het expertisecentrum maken we hier gebruik van.

Ook met de andere schoolbesturen wordt onderzocht welke mogelijkheden doordecentralisatie kan bieden. Het afgelopen jaar hebben we met de stichting Blosse een haalbaarheidsonderzoek opgestart, dat binnenkort wordt afgerond.

Stichting Blosse

Ook met de andere schoolbesturen wordt onderzocht welke mogelijkheden doordecentralisatie kan bieden. Het afgelopen jaar hebben we met de stichting Blossse een haalbaarheidsonderzoek afgerond.

Expertise centrum passend onderwijs

Het afgelopen jaar is er intensief toegewerkt naar een samenwerkingsovereenkomst met Heliomare en Aloysius. Deze overeenkomst is recent gesloten, waarmee de realisatie van het expertisecentrum weer een stap dichterbij is gekomen.

Wat hebben we bereikt?

2.6 Maximale, efficiënte en effectieve benutting van het gemeentelijk vastgoed

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
Onderzoek naar mogelijke verduurzaming gemeentelijk vastgoed.	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed door uitvoering van maatregelen.	<p>Conform het raadsbesluit Verduurzaming gemeentelijke gebouwen (RB201777) is uitvoering gegeven aan dit besluit. Sportief Opgewekt is opdracht verstrekt de werkzaamheden te gaan uitvoeren.</p> <p>In eerste termijn zijn met name de drie accommodaties, Cool, Waardergolf en de Deimoshal, waarop SDE subsidie is verleend opgepakt. Daarna zullen de overige accommodaties, in hoofdzaak de in aanmerking komende gymzalen worden aan/opgepakt en is de verwachting dat deze accommodaties ook nog dit jaar worden voorzien van PV panelen.</p> <p>Gemeentehuis: Zoals nu in de praktijk is te zien is de E-vleugel van het gemeentehuis voorzien van een klimaatgevel, een combinatie van glaslamellen en groenvlakken.</p>
Daar waar mogelijk afstoten van gemeentelijk vastgoed.	Een gemeentelijke vastgoedportefeuille met vastgoed dat efficiënt en effectief benut wordt.	Op gebouwniveau wordt gekeken waar afstoting mogelijk is.
Verder onderzoek door decentralisatie onderwijshuisvesting.	Maatwerk afspraken per bestuur.	<p>Met stichting Blossie is het haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd.</p> <p>Met Heliomare en Aloysius wordt gewerkt aan een samenwerkingsovereenkomst voor de realisatie van het expertisecentrum passend onderwijs. Ook hier ligt een doordecentralisatie-overeenkomst aan te grondslag.</p>

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

(Gemeentelijk) vastgoed	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	Afwijking
Lasten	13.661	7.370	7.284	86
Baten	9.306	2.598	2.511	-88
Saldo	4.356	4.772	4.773	-1

Toelichting

Toelichting op de lasten

De kosten van herstel van het dak van de school Het Vierspan zijn lager uitgevallen dan verwacht. ca. € 140.000 (V) Hier tegen over staat ook een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve "Herstel dak het Vierspan". Daarnaast zijn er hogere gebouwgebonden kosten gemaakt ca. € 70.000 (N)

Toelichting op de baten

De huuropbrengsten zijn lager uitgevallen omdat abusievelijk in de jaarrekening 2017 huuropbrengsten m.b.t. 2018 van verantwoord zijn. Daarnaast is gebleken dat de begroting te hoog is bepaald. Dit wordt gecorrigeerd bij het opstellen van toekomstige begrotingen.

Stedelijk ontwikkeling en bereikbaarheid

Het aandachtsgebied stedelijke ontwikkeling en bereikbaarheid kent als belangrijkste beleidsterreinen economie, toerisme, ruimtelijke ontwikkeling, wonen, duurzaamheid en mobiliteit. Deze beleidsterreinen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden, versterken elkaar. De activiteiten die uit de beleidsterreinen voortkomen, zijn gericht op het behoud en de verbetering van onze positie binnen het stedelijk netwerk van de noordelijke Randstad. Bereikbaarheid is daarbij van doorslaggevend belang. Bij het creëren van nabijheid en voor de opbouw van het stedelijk netwerk is samenwerking binnen regio's een cruciale randvoorwaarde.

Vanuit het principe van People, Planet, Purpose richten onze activiteiten zich op lange termijn effecten: welke gevolgen heeft ons handelen voor mens en omgeving. We werken toe naar een vitale, bereikbare, toekomstbestendige stad.

Effectindicatoren

Doelstelling	Effectindicator	Realisatie			Benchmark (regio NH)	Bron	Definitie
		2016	2017	2018			
Versterken economisch weefsel	Economische structuur (concurrentievermogen)	41,4	39	n.b.	48	Nationale duurzaamheidsmonitor	De indicator economische structuur bestaat uit de subindicatoren aandeel starters, opheffingen, aantal snelgroeiende bedrijven, BRP per hoofd en aandeel topsectoren.
Gezond ondernemingsklimaat	Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden	38,9	54		45	Nationale duurzaamheidsmonitor	De indicator ruimtelijke vestigingsvoorwaarden bestaat uit de subindicatoren voorraad bedrijventerreinen, netto/bruto verhouding oppervlak bedrijventerreinen, aandeel verouderd bedrijventerrein, leegstand winkels en leegstand kantoorruimte.
	% tevredenheid bij ondernemers Heerhugowaard	n.b.	n.b.		nvt	(periodieke) enquête onder ondernemers in Heerhugowaard/ LISA	
	Aantal vergunningplichtige evenementen (diversiteit, aantal bezoekers)		n.b.		nvt	Vergunningensysteem	
Ten minste behoud van besteding en investering	Particulier besteedbaar huishoudinkomen		€ 36.600	n.b.		CBS	
Voorkomen nivellering leegloop van (aantal) inwoners en bedrijvigheid	Infrastructuur en bereikbaarheid	56,5	47	n.b.	51	Nationale duurzaamheidsmonitor	De indicator infrastructuur en bereikbaarheid omvat de sub-indicatoren ontsluiting treinstations, ontsluiting hoofdwegen, laadpalen en schone voertuigen.

Doelstelling	Effectindicator	Realisatie			Benchmark (regio NH)	Bron	Definitie
		2016	2017	2018			
Studenten en scholieren keren terug naar hun studie	Kennis	36,5	39	n.b.	42	Nationale duurzaamheidsmonitor	De indicator kennis is opgebouwd uit de sub-indicatoren aandeel hoogopgeleiden, capaciteit WO/HBO, high en medium tech werkgelegenheid en aandeel banen in de creatieve industrie.
Kansrijke arbeidsmarkt	Arbeid	43,7	47	n.b.	42	Nationale duurzaamheidsmonitor	De indicator arbeid is opgebouwd uit werkgelegenheidsfunctie (totaal aantal banen op de totale beroepsbevolking), benutting arbeidspotentieel (werkzame beroepsbevolking op de potentiële beroepsbevolking), werkloosheid, ontgroening en vergrijzing (verhouding 15-35-jarigen en 45-65-jarigen in de beroepsbevolking) en arbeids-ongeschiktheid.
	% werkloosheid (25 - 45 jaar)	n.b.	n.b.	n.b.	5,70%	CBS	
	% werkloosheid (45 - 75 jaar)	n.b.	n.b.	n.b.	5,60%	CBS	
	Aantal bijstandsgerechtigden	n.b.	1.413	n.b.		CBS	
	Aantal HHW zzp-ers t.o.v. het landelijk gemiddelde	n.b.	n.b.	n.b.	10,10%	waarstaatjegemeente.nl	% ten opzichte van het totaal aantal banen
Verplichte indicatoren vanuit BBV	Banen	617,9	536,5	n.b.	710,2	LISA	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar.

Doelstelling	Effectindicator	Realisatie			Benchmark (regio NH)	Bron	Definitie
		2016	2017	2018			
	Vestigingen	111,5	94,6	n.b.	109,5	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar.
	Netto arbeidsparticipatie	68,5%	68,8%	n.b.	65%	CBS - Arbeidsdeelname	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
	Bruto gemeentelijk product (verwacht/gemeten)	n.b.	n.b.	n.b.	103	Atlas voor Gemeenten	Bruto gemeentelijk product (BGP) is het product van de toegevoegde waarde per baan en het aantal banen in een gemeente. De verhoudingswaarde tussen verwacht BGP en gemeten BGP geeft aan of er boven verwachting (<100) of beneden verwachting (>100) wordt geproduceerd.
	Functiemenging	48,9	49,4	n.b.	50,4	LISA	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
	% werkloze jongeren	n.b.	n.b.	n.b.	1,34%	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).
	Nieuwbouw woningen	n.b.	n.b.	n.b.	6,6	ABF - Systeem Woningvoorraad	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.

Verbonden partijen per taakveld

Taakveld	Verbonden partij	Vestigingsplaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang jaarlijkse bijdrage	Realisatie 2018 (x € 1.000,-)
	Heerhugowaard en het Hoogheemraadschap	Heerhugowaard	Het saneren van ongezuiverde lozingen van huishoudelijk afvalwater in het buitengebied.	0	
	Kaderregeling HAL-samenwerking		Het geven van uitvoering aan de VINEX-taakstelling 1995 - 2004.	0	
7.4 Milieubeheer	Coöperatie Coöperatief Stimuleringsfonds Duurzame Energie Coöperatie Regio Alkmaar U.A.	Alkmaar	De Coöperatie heeft als doel te voorzien in bepaalde stoffelijke behoeften van haar Leden, krachtens met hen gesloten Leden Inbreng Overeenkomsten, in het bedrijf dat voor hun behoefte uitoefent of doet uitoefenen, met betrekking tot de doelen zoals opgenomen in artikel 2.1 van de oprichtingsakte van de coöperatie.	0	

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Stedelijke ontw, bereikbaarh, econ.ontw	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	Afwijking
<i>Lasten</i>				
Economie en toerisme	150	3.263	3.258	5
Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	12.675	23.316	18.870	4.445
<i>Totaal lasten</i>	<i>12.824</i>	<i>26.579</i>	<i>22.128</i>	<i>4.450</i>
<i>Baten</i>				
Economie en toerisme	71	3.212	3.205	-6
Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	11.792	19.734	28.066	8.332
<i>Totaal baten</i>	<i>11.863</i>	<i>22.946</i>	<i>31.272</i>	<i>8.326</i>
Saldo programma	961	3.633	-9.143	12.776

Economie en toerisme

Een sociaal – economisch toekomstbestendige stad (op macroniveau) heeft een stevige educatieve basis nodig. Wij werken aan een sterke verbinding tussen de gemeentelijke overheid, het onderwijsveld en het bedrijfsleven (triple helix). Onze aandacht richt zich vooral op het versterken van het MBO en verbindingen tussen toeleverende opleidingen (LBO) en vervolgstudies (HBO). Voor 2018 heeft dit geresulteerd in onder andere het optreden als co-financier van het project Dudok XL als onderdeel van het RIFMBO (sterk georiënteerd op de verduurzaming van de bouw) en het meedoen aan het project “Heerhugowaard maakt Werk door Verbinding”. Tegelijkertijd is de nodige aandacht besteed aan het verder vormgeven van het bijzonder onderwijs zoals het tot stand brengen van een overeenkomst tussen Heliomare, Aloysiusstichting en Stichting Maatschappelijk Vastgoed (ontwikkelaar partij).

Naast het werken aan bovenstaande beleidsterreinen is het ook van belang in verbinding te blijven met de al gevestigde bedrijven. In 2018 zijn deze contacten uitgebouwd om de samenwerking tussen bedrijfsleven en gemeente te bestendigen.

Op welke onderwerpen lagen de accenten in 2018?

Wat hebben we bereikt?

3.1 Behoud van werkgelegenheid in Heerhugowaard

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
Faciliterende en verbindende rol in het kader van werkgelegenheid.	Zorgen dat bedrijven in Heerhugowaard blijven, ruimte hebben voor uitbreiding en zorgen voor een goed vestigingsklimaat voor (nieuwe) bedrijven en instellingen.	<p>Er is een nieuw, ruimer bestemmingsplan De Vaandel opgesteld.</p> <p>Er worden inspanningen verricht voor het aanpassen van de Provinciale glasgrens voor mogelijke uitbreiding van glastuinbouw Vaandel Noord.</p>
Blijvend deelnemen aan netwerken met verschillende – regionale – partners in de private sector, maatschappelijk middenveld en overheden.	Heerhugowaard als goede vestigingsplaats over het voetlicht brengen en meerwaarde te creëren voor afzonderlijke bedrijven en instellingen. Dit versterkt ook op langere termijn het economisch netwerk in Heerhugowaard en de regio.	Samenwerkende overheden, bedrijfsleven en de ondernemers van Alton werken gezamenlijk aan (voorbereiding van) herstructurering en energietransitie.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Economie en toerisme	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	Afwijking
Lasten	150	3.263	3.258	5
Baten	71	3.212	3.205	-6
Saldo	79	52	53	-1

Toelichting

Toelichting op de lasten:

N.v.t.

Toelichting op de baten:

N.v.t.

Ruimtelijke ontwikkeling en wonen

bereikbaarheid

Als het gaat om bereikbaarheid, geven we vorm aan ruimtelijke ontwikkelingen zoals het versterken van het OV knooppunt en de omliggende gebieden. Onze bijdrage aan het proces rondom het OV toekomstbeeld 2040 draagt hieraan bij: in 2018 hebben we ons op provinciaal (Noord Holland en Flevoland) niveau gebogen over het ruimtelijke economisch kader wat als uitgangspunt zou moeten gaan dienen voor een verbetering van het toekomstig OV systeem binnen de provincie (studie naar mogelijke netwerkvarianten).

In 2018 hebben we de (complexe) subsidieaanvraag naar de provincie voor een bijdrage in het ontwikkelen van het ov knooppunt in gang gezet. Eind 2018 heeft ProRail besloten het opstel terrein in Heerhugowaard te plaatsen.

duurzaamheid

Het verduurzamen van Heerhugowaard vergt activiteiten op vele fronten. De wens van de raad om in 2030 energieneutraal te zijn betekent dat niet alleen gewerkt moet worden aan het energiegebruik (beperking van het gebruik en hoe komen we aan de benodigde energie) van de gebouwde omgeving. Ook anders omgaan met mobiliteit hoort hier bij. Beleidsterreinen als energietransitie, ruimtelijke adaptatie komen hier als antwoord op de klimaatverandering samen.

Het klimaatrobuust maken van en de energietransitie binnen de gemeente gaat de komende jaren een grote rol spelen bij gebiedsontwikkelingen en zal ons denken over de richting van de publieke en private ruimte veranderen. Heerhugowaard is al enige tijd bezig stappen te zetten in verduurzaming van de gebouwde omgeving (energie), dus niet alles is nieuw. Ondanks dat wij stappen zetten op het verduurzamen in brede zin, betekent dit niet dat alle stappen een direct meetbaar resultaat hebben: veel werkzaamheden zijn eerder gestart en kennen een lange doorlooptijd. Mijlpalen zijn veelal tussenresultaten van processtappen welke de voortgang weergeven op weg naar een einddoel zoals het streven naar een energieneutraal Heerhugowaard in 2030.

Met ingang van 2018 werken wij samen met onze onderwijspartners en het bedrijfsleven (triple helix, RIF/MBO) aan een grotere instroom en een betere toerusting van technisch opgeleide jongeren binnen de op verduurzaming van het energiegebruik gerichte opleidingen. Naast het vergroten van de toestroom wordt binnen dit project ook gewerkt aan het voorkomen van uitstroom van ouderen door het aanbieden van nieuwe aanvullende opleidingstrajecten. Op deze wijze hopen wij dat op termijn voldoende handen aanwezig zijn om de noodzakelijke energietransitie te kunnen uitvoeren.

Ook in 2018 is gewerkt aan de verdere verduurzaming van de gemeente door de uitvoering van concrete projecten. Meest in het oog springende projecten zijn de vergroening en verdere verduurzaming van het gemeentehuis en het werken aan een pilotproject in de Rivierenwijk Zuid gericht op het verduurzamen en besparen van energie. Aanvullend is gestart met een onderzoek naar mogelijkheden om energiecoaches op te leiden en in te zetten voor het meenemen van onze inwoners in een eerste stap op weg naar verduurzaming van hun woningen.

Niet onbenoemd mag blijven het uitgevoerde onderzoek met als doel een scan op te leveren van alle woonwijken in Heerhugowaard met daarin een globale doorkijk naar de economische aspecten van een aanpak van de verschillende wijken (rapport warmtevisie opgesteld door DWA).

Naast de hierboven genoemde activiteiten met een langere tijdhorizon, is hard gewerkt aan de realisatie van de aansluiting van het Altongebied op het warmtenet van de HVC. Eind 2018 is het eerste bedrijf daadwerkelijk aangesloten op dit warmtenet.

wonen

In 2018 zijn 329 woningen opgeleverd, verspreid over meerdere locaties. De belangrijkste locaties zijn:

- 78 woningen en bedrijfsruimte opgeleverd op Beveland binnen de vastgestelde strategie voor de economische Boulevard,
- 107 woningen op De Draai,
- 75 woningen op de Broekhorn,
- 20 woningen op Butterhuizen.

De resterende 49 woningen zijn op diverse locaties ontwikkeld.

Verder is in 2018 na een lange voorbereidingstijd gestart met het bouwrijp maken van de Koraallocatie in het Stadshart.

Op welke onderwerpen lagen de accenten in 2018?

Wat hebben we bereikt?

3.2 Aanpak van overaanbod aan bedrijventerreinen in regioverband

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
<p>Nemen van evenwichtige, aanvullende maatregelen in regionaal verband (naast de al genomen maatregelen in de Vaandel) om het overaanbod van werklocaties (kantoren en bedrijventerreinen) terug te dringen volgens de gemaakte afspraken in het convenant werklocaties.</p>	<p>Een passend en gevarieerd aanbod (lokaal en regionaal) van bedrijventerrein</p>	<p>Nader onderzoek om de gronden in te zetten voor overslaggerelateerde bedrijvigheid Vaandel Noord.</p> <p>De raadsstrategie op De Vaandel en de Boulevard vormen lokale vertalingen van het regionale convenant werklocaties. Naast een mogelijke andersoortige ontwikkeling op De Vaandel Zuid, dragen ook kantoortransformaties bij aan het terug dringen van werklocaties (bijvoorbeeld: studio's Umbriellaan 10)</p>

3.3 Toekomstbestendige ontwikkeling Economische Boulevard (Westpoort tot en met De Vaandel)

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
Uitvoeren van en handelen in de geest van de strategische visie Economische Boulevard en de Vaandel.	Faciliteren en stimuleren van nieuwe en vernieuwde ontwikkelingen op de bedrijventerreinen, inspelend op initiatieven vanuit het bedrijfsleven.	<p>Op basis van de raadsstrategie De Vaandel wordt gewerkt aan de ontwikkeling van De Vaandel als bedrijventerrein aan de Westfrisiaweg en aan de mogelijke ontwikkeling van De Vaandel Zuid als nieuw gemengd stuk stad.</p> <p>De Vaandel Noord is als grote 'wachtende locatie' in beeld voor een PHS-opstel terrein van.</p> <p>Op een groot deel van De Vaandel Noord is een PV-paneleveld gerealiseerd.</p>

3.4 Beleidskeuzes op het gebied van: Stedelijke ontwikkeling op lange termijn

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
<p>Vorbereiding van de integrale omgevingsvisie voor Heerhugowaard met strategische hoofdkeuzes van beleid voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn. Vorbereiding van de op te stellen omgevingsvisie gebeurt in samenspraak met inwoners, ondernemers en instellingen.</p>	<p>De aan het eind van 2017 beschikbare schets wordt in 2018 uitgewerkt.</p>	<p>De projectgroep is gevormd.</p> <p>De beleidsinventarisatie is afgerond.</p> <p>Het traject voor verdere vorm geven aan activiteiten is gestart. Deze activiteiten zullen bijdragen aan concept omgevingsvisie.</p>
<p>Bouwstenen leggen voor omgevingsvisie door specifieke aandacht voor ontwikkelingen in groene stadsrand, economische stadsrand, Altongebied (de Noord), Stationsgebied en Stadshart.</p>	<p>De in de afgelopen periode gemaakte bouwstenen (nota ruimtelijke kwaliteit, nota fysiek domein, wijze van participatie, motie draagvlak etc.) zijn ook in 2018 leidraad voor de ontwikkeling van werkwijzen. Ze dragen bij aan een soepele overgang naar de Omgevingswet.</p>	<p>Ontwikkeling van de werkwijze op basis van de in de afgelopen periode gemaakte bouwstenen (nota ruimtelijke kwaliteit, nota fysiek domein, wijze van participatie, motie draagvlak etc.)</p>

3.4 Beleidskeuzes op het gebied van: Wonen

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
Maken van prestatieafspraken met corporaties op basis van de nieuwe gemeentelijke woonvisie.	Prestatieafspraken met de corporaties	Op basis van de in juni 2018 vastgestelde Woonvisie worden onderhandelingen met Woonwaard gevoerd over prestatieafspraken. De eerste resultaten daarvan werden begin december 2018 verwacht.
Aandacht voor levensvatbaarheid in de Noord en Veenhuizen --> Kompas op de Noord 2.0	Ontwikkeling nieuwe vraaggestuurde woningbouw aan de Plaetmanstraat.	Bestemmingsplan is in procedure.

3.5 Verder verbeteren van de bereikbaarheid van Heerhugowaard: Ondertunneling spoor Zuidtangent

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
Vorbereidende werkzaamheden met strategische partners en omgeving	Na het besluit van november 2017 zijn voorbereidende werkzaamheden gestart.	Op basis van het genomen besluit zijn de voorbereidende werkzaamheden gestart.

3.5 Verder verbeteren van de bereikbaarheid van Heerhugowaard: Kansen op aansluiting op programma hoogfrequent spoor (PHS) optimaliseren

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
<p>Ontwikkelingen rond rangeer/opstel terrein en op De Vaandel -noord volgen en begeleiden.</p>	<p>Realisatie van het opstel terrein op de Vaandel.</p>	<p>Goedkeuring door het ministerie is verkregen.</p> <p>De Tracéwet procedure is gestart.</p> <p>De PHS-corridor Alkmaar - Amsterdam worden door I&W en ProRail momenteel verder uitgewerkt. Naast de oorspronkelijke PHS-kaders, is een zo robuust mogelijke oplossing voor de toekomst (infra en dienstregelingsmodellen) van belang. De regio en gemeente Heerhugowaard zijn daar in het kader van het 'OV Toekomstbeeld 2040 Noord-Holland en Flevoland' en in het kader van de PHS-samenwerking bij betrokken.</p>
<p>Regionaal bestuurlijk prioriteit geven aan bereikbaarheid en connectiviteit met andere regio's. Regionale vertegenwoordiging in MIRT/NOWA Participeren in voorbereiding 'MRA & N-H OV-toekomstbeeld 2040'</p>	<p>Nabijheid van de Metropoolregio Amsterdam is georganiseerd door optimale weg- en ov-verbindingen.</p>	<p>De regio en gemeente Heerhugowaard zijn betrokken bij de totstandkoming van het 'OV Toekomstbeeld 2040 voor Noord-Holland en Flevoland'. Deze toekomstvisie vormt input voor een landelijk OV Toekomstbeeld 2040.</p> <p>Parallel hieraan hebben I&W en ProRail de verdere voorbereiding van PHS ter hand genomen.</p>

2.3 Toekomstbestendig duurzaamheidsbeleid

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
<p>Handelen in de geest van de '<i>Strategie duurzame ontwikkeling</i>' en stimuleren van energie-neutraal Heerhugowaard 2030, mede door duurzame innovatie.</p>	<p>Heerhugowaard energie-neutraal in 2030.</p>	<p>Het PV-veld is aangesloten op het netwerk van Liander</p> <p>Regionaal standpunt ten behoeve van duurzame nieuwbouw is op 8/3/2018 door alle gemeenten in de regio NHN onderschreven. Dit wordt mede gedaan door verschillende ontwikkelaars; nieuwbouw alleen gasloos.</p> <p>Warmtenet HVC:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aansluiting Altongebied is in uitvoering; gereed eind 2018 • Aansluiting Rivierenwijk-zuid is in voorbereiding; start 2019 tot 2021 <p>Uitrol warmte/ koudenet Waerdse Energiecircuit;</p> <ul style="list-style-type: none"> • de Zandhorst (Burg Azijn) en de Vaandel (Stammis Horeca) zijn nu gekoppeld, evenals de asfaltcollectoren. • Appartementencomplex de Bever in voorbereiding als apart project, wordt verwarmd met het warmteoverschot Mediamarkt in combinatie met WKO <p>Tesselaar Freesia zonthermieproject In glastuinbouwgebied Alton. Het betreft de installatie van 9.300m² aan zonthermische panelen, die warmte gaan leveren aan de naastgelegen kassen. Realisatie 2018</p>

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	Afwijking
Lasten	12.675	23.316	18.870	4.445
Baten	11.792	19.734	28.066	8.332
Saldo	882	3.581	-9.196	12.777

Toelichting

Toelichting op de lasten:

Thema wonen en bouwen

In de begroting 2018 was een post opgenomen van € 1,6 mln. (V) als dekking voor een bijdrage aan de provincie t.b.v. het project reconstructie N242. Echter is er in 2018 geen factuur van de provincie gekomen. Het bedrag in de daarvoor bestemde reserve is om die reden ook niet onttrokken. Naar verwachting zal deze nu in 2019 plaatsvinden. Daarmee is dit een saldo neutraal resultaat voor de jaarrekening. Daarnaast zijn er minder uitgaven geweest aan het project invoering omgevingswet ca. € 123.000 (V). De niet geplande verkoop van woonwagens zorgde voor een de-activering op de post woonwagens met € 77.000 (N)

Thema ruimtelijke ordening

Er zijn o.a. geen advocaatskosten gemaakt in het kader van de afwikkeling van de zaken met het ziekenhuis rondom Westpoort ca. € 45.000 (V) Daarnaast zijn er op diverse posten lagere lasten te onderkennen ca. € 100.000 (V)

Thema grondexploitatie

Er zijn in 2018 op de grondexploitaties lagere lasten te zien. ca € 2,3 mln. (V) Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar de paragraaf grondbeleid

Toelichting op de baten:

Thema wonen en bouwen

Vanwege de start van een aantal grote projecten binnen de gemeente zijn er in 2018 meer leges ontvangen dan wat was verwacht € 438.000 (V) Daarnaast zijn er meer opbrengsten door verkoop woonwagenstandplaatsen € 138.000 (V)

Thema ruimtelijke ordening

Er zijn meer declarabele uren gemaakt die we ten laste van derden konden brengen dan we hadden begroot door eigen medewerkers. ca. € 70.000 (V)

Thema grondexploitatie

Er zijn in 2018 op de grondexploitaties hogere baten te zien. ca. € 7,6 mln. (V) Een onderdeel van deze hogere baten zijn o.a. de NBK afdrachten vanuit de diverse projecten zijn ontvangen. Het saldo van deze ontvangsten dient bij resultaatbestemming te worden gedoteerd aan de NBK 1. Dit betreft ca. € 698.000. Voor een verdere toelichting verwijzen we u naar de paragraaf grondbeleid

Sociale samenhang

De in 2017 ingezette weg om integrale sturing in het sociaal domein vorm te geven middels de 4 pijlers WMO, jeugd, participatie en samenleving is in 2018 verder ontwikkeld met als doel de integraliteit zowel organisatorisch en thematisch te borgen. Vanuit de bestuurlijke beleidsagenda sociaal domein heeft een prioritering van thema's plaatsgevonden. Hieraan wordt in 2019 een vervolg aan gegeven in de vorm van een integraal beleidskader sociaal domein.

Het belang van actuele sturingsinformatie op basis van informatiemanagement en monitoring in het sociaal domein is onderkend. Als gemeente moeten we constateren dat de data die we hebben zowel intern als extern niet altijd kwalitatief optimaal en even toegankelijk is. Het afgelopen jaar hebben we helder in kaart gebracht welke data ontbreekt. Ook is vastgesteld dat indicatoren niet meer toegesneden zijn op de huidige situatie. Het accent zal derhalve in 2019 meer gelegd moeten worden op het uitwerken en gebruik van kwalitatief goede (big) data. Naast gebruik van data zal ook gebruikt worden uit de casuïstiek en storytelling.

De noodzaak om verbinding te maken tussen het sociale, fysieke en economische domein wordt ten volle erkend en hier zijn reeds stappen in gezet. Mooie voorbeelden zijn het plan van aanpak verwarde personen, het project VMBO on stage en de pilot Hugo-oord. De structurele inbedding en borging moet nog vorm krijgen, maar de bewustwording dat het sociaal domein aan de voorkant wordt meegenomen op beleidsontwikkelingen in andere domeinen is er. De voorbereidingen hiervoor zijn getroffen en hier wordt in 2019 verder mee aan de slag gegaan.

De ontschotte benadering van het sociaal domein, dat al in 2017 is gestart heeft geresulteerd in de reëel opgestelde ontschotte begroting 2019.

In 2018 is een aanzet gegeven om hulpvragen nadrukkelijker te bezien vanuit de vraagbehoefte van de inwoner en de medewerkers hierin te faciliteren. Hiertoe is in 2018 geïnvesteerd in scholing van o.m. de omgekeerde toets en de methode van beschermjassen. Hiermee is een belangrijke aanzet gegeven tot een cultuurverandertraject dat zich de komende jaren breder zal manifesteren in de organisatie.

Effectindicatoren

Doelstelling	Effectindicator	Realisatie			Benchmark (regio NH)	Bron	Definitie
		2016	2017	2018			
Iedereen doet mee: sociale stijging en binding	Sociale samenhang (maatschappelijke participatie)	47,8	51	n.b.	45	Nationale Duurzaamheidsmonitor	De indicator sociale samenhang (maatschappelijke participatie) bestaat uit sociale cohesie, vrijwilligers, opkomst gemeenteraadsverkiezingen, opkomst landelijke verkiezingen en mantelzorg geven.
	Moeite die de gemeente doet om inwoners zoveel mogelijk mee te laten doen aan maatschappij	n.b.	6,68	n.b.	6,6	waarstaatjegemeente.nl	
Vergroten sociale cohesie en samenredzaamheid: aanboren, behouden en vergroten van de samenredzaamheid	Kengetal sociale cohesie	n.b.	n.b.	n.b.	6,4	Veiligheidsmonitor	De mate waarin burgers vinden dat zij zelf en anderen betrokken zijn bij hun woonbuurt. Dit wordt gemeten aan de hand van de volgende stellingen: 1. men kent elkaar nauwelijks, 2. men gaat prettig met elkaar om, 3. prettige buurt/ saamhorigheid, 4. thuis bij mensen in de buurt, 5. veel contact met buurtbewoners, 6. tevredenheid over samenstelling buurt
Vergroten eigen kracht / zelfredzaamheid: aanboren, behouden en vergroten van de zelfredzaamheid en eigen regie	% Zelfredzaamheid binnenshuis (%matig/ slecht)	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	Waarstaatjegemeente.nl	
	% Zelfredzaamheid buitenshuis (%matig/ slecht)	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	waarstaatjegemeente.nl	
	Tevreden met ervaring met de toegang	n.b.	n.b.	n.b.	72%	Clïëntervaringsonderzoek	

Doelstelling	Effectindicator	Realisatie			Benchmark (regio NH)	Bron	Definitie
		2016	2017	2018			
Effectieve ondersteuning (zorg, werk, inkomen) die integraal wordt ingezet en uitgevoerd	Tevreden met effecten	n.b.	n.b.	n.b.	75%		
	Tevreden met kwaliteit van ondersteuning	n.b.	n.b.	n.b.	78%		
Verplichte indicatoren vanuit BBV	Niet-wekelijkse sporters	46,9	n.b.	n.b.	50,8	RIVM-Zorgatlas	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.
	Bijstandsuitkeringen	25,4	25,3	23,9	40	CBS- Participatie Wet	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.
	Lopende re-integratievoorzieningen	11,6	13,0	19,3	27,8	CBS - Participatie Wet	Het aantal lopende re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar
	Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	30	29	29	58	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentie-gemiddelde gebaseerd is op 137 deelnemende gemeenten.
	% kinderen in uitkeringsgezin	n.b.	n.b.	n.b.	5,26	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tiel	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
	% achterstandsleerlingen	n.b.	5,38	n.b.	11,62	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tiel	Het percentage leerlingen (4-12 jaar) in het primair onderwijs dat kans heeft op een leerachterstand.

Doelstelling	Effectindicator	Realisatie			Benchmark (regio NH)	Bron	Definitie
		2016	2017	2018			
	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO 1,6 + MBO) %		n.b.	n.b.	3,4	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
	Absoluut verzuim	1,06	1,79	n.b.	3	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.
	Relatief verzuim	28,08	14,60	n.b.	32	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.
	Jongeren met jeugdhulp	9,6	9,7	8,7	8,7	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.
	Jongeren met jeugdbescherming	1,4	1,6	1,5	1,1	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
	Jongeren met jeugdreclassering	0,3	0,5	0,3	0,4	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).

Verbonden partijen per taakveld

Taakveld	Verbonden partij	Vestigingsplaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang jaarlijkse bijdrage	Realisatie 2018 (x € 1.000,-)
5.2 Sportaccommodaties	Heerhugowaard Sport NV	Heerhugowaard	Het beheren en exploiteren van (binnen) sportaccommodaties, voorts al hetgeen met één en ander verband houdt, alles in de ruimste zin van het woord.	1.805.142	0
6.3 Inkomensregelingen	Werkvoorzieningschap Noord-Kennemerland (WNK)	Alkmaar	Het uitvoeren van de vernieuwde 'Wet Sociale Werkvoorziening' vanaf 2008.	10.200 (transitiebudget)	71
	Bedrijfsvoeringsorganisatie Halte Werk	Alkmaar	Het uitvoeren van de Participatiewet en daaraan verwante regelingen.	3.097.249 (na verdeling resultaat per gemeente)	-910
7.1 Volksgezondheid	GGD Hollands Noorden	Alkmaar	Het gezamenlijk behartigen van belangen die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, ten behoeve van de gezondheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied.	2.230.463 (€18,16 per inwoner/€64,09 0-18 jaar+ bijdrage veilig Thuis)	328

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Sociale samenhang	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	Afwijking
<i>Lasten</i>				
Onderwijs	1.033	1.083	1.096	-13
Cultuur en kunst	4.858	5.129	5.128	1
Sport en recreatie	5.308	5.104	4.906	198
Werk, participatie en inkomen	22.719	22.291	22.210	80
Jeugdhulp en WMO	33.977	36.487	35.985	502
Jeugdgezondheidszorg	1.920	2.307	2.373	-66
<i>Totaal lasten</i>	<i>69.815</i>	<i>72.400</i>	<i>71.699</i>	<i>702</i>
<i>Baten</i>				
Onderwijs	111	115	117	3
Cultuur en kunst	701	703	701	-2
Sport en recreatie	3.748	1.922	1.922	1
Werk, participatie en inkomen	12.344	14.149	13.777	-373
Jeugdhulp en WMO	931	646	767	121
Jeugdgezondheidszorg	0	0	0	0
<i>Totaal baten</i>	<i>17.837</i>	<i>17.535</i>	<i>17.284</i>	<i>-251</i>
Saldo programma	51.978	54.866	54.414	451

Onderwijs

Op welke onderwerpen lagen de accenten in 2018?

Onderwijs

Het afgelopen jaar is ingezet op het versterken van voor- en vroegschoolse educatie middels het verscherpen van eisen in de gemeentelijke subsidieregeling. Zo zijn pedagogische medewerkers van alle VVE-groepen getoetst op hun taalniveau wat een kwaliteitsslag heeft opgeleverd. Ook is ingezet op het voorkomen van voortijdig schooluitval (VSV). Naast uitvoering gegeven aan het regionaal programma VSV 2017-2020 zijn er verscheidene initiatieven geïmplementeerd zoals een jobhunter voor oud-VSV'ers en de pilot Your Next Step.

De aansluiting van passend onderwijs op jeugdhulp is gerealiseerd door het ontwikkelen van een gezamenlijke regionale visie. Daarnaast is er een duidelijke rolverdeling met bijbehorende verantwoordelijkheden en overlegstructuur. De regie ligt bij de regionale programmamanager passend onderwijs.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Onderwijs	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	Afwijking
Lasten	1.033	1.083	1.096	-13
Baten	111	115	117	3
Saldo	921	968	979	-11

Toelichting

Toelichting op de lasten:

N.v.t.

Toelichting op de baten:

N.v.t.

Cultuur en kunst

Op welke onderwerpen lagen de accenten in 2018?

Kunst en Cultuur

De versterking van de 0-de lijn, ook wel het preventieve voorveld, is in 2018 een belangrijk speerpunt geweest. Verschillende partners in het sociaal domein zetten zich in om een algemeen toegankelijk aanbod te creëren. Het afgelopen jaar zijn veel initiatieven ontplooid op het gebied van kunst en cultuur voor verscheidene doelgroepen, zowel op school (Cultuureducatie met Kwaliteit) als in de vrije tijd. COOL en de Bibliotheek zoeken actief de verbinding met het onderwijs en leveren waar mogelijk een bijdrage aan actuele thema's binnen het Sociaal Domein, zoals bijv. laaggeletterdheid, meedoen.

Het Sociaalplein

Het Sociaalplein heeft als netwerksamenwerking een belangrijke rol in het preventieve voorveld. Inwoners worden actief geattendeerd op de mogelijkheden van de algemeen toegankelijke voorliggende voorzieningen. Bewoners weten het Sociaalplein ook steeds beter te vinden. Het laagdrempelig karakter en de situering in de publieke hal van het huis van de gemeente blijkt te werken in de praktijk. Het VGZ en het formulierenpunt zijn op gezette tijden ook aanwezig op het Sociaalplein. De betrokken partijen weten elkaar beter te vinden en versterken elkaar. In Stadsnieuws wordt actief gecommuniceerd over het Sociaalplein en worden thematisch onderwerpen van verschillende maatschappelijke instellingen binnen het Sociaal Domein uitgelicht.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Cultuur en kunst	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	Afwijking
Lasten	4.858	5.129	5.128	1
Baten	701	703	701	-2
Saldo	4.157	4.426	4.427	-1

Toelichting

Toelichting op de lasten:

N.v.t.

Toelichting op de baten:

N.v.t.

Sport en recreatie

Op welke onderwerpen lagen de accenten in 2018?

Sport en recreatie

In 2018 hebben verschillende partners in het sociaal domein de handen ineen geslagen om tot een interessant activiteitenprogramma te komen rondom sport en bewegen. Er is vraaggericht te werk gegaan, waarbij Heerhugowaard Sport N.V. de verbindende en ondersteunende factor is. Ook specifiek in het beweegonderwijs zijn positieve ontwikkelingen gaande. De afdeling Sport en Bewegen van Heerhugowaard Sport N.V. is uitgebreid en de vraag naar vakdocenten neemt toe. Dit zorgt voor kwalitatief goed en gevarieerd aanbod van beweegonderwijs. Ook wordt in het sport en beweegprogramma ingezet op gezonde leefstijl. Ontwikkelingen waar gericht op was ingezet met de ondertekening van het convenant tussen gemeente, het onderwijs en de Sport N.V.

Om ook in de openbare buitenruimte tot een zo aantrekkelijk mogelijk aanbod te komen voor onze inwoners zijn in 2018 de hardlooproutes in Heerhugowaard gerealiseerd. De jeugd is daarbij nadrukkelijk betrokken. Ook is de verduurzaming van de gemeentelijke sportaccommodaties van start gegaan in 2018 en deze wordt voortgezet in 2019.

Wat hebben we bereikt?

4.6 Integratie van binnen- en buitensport

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
Monitoring uitvoering convenant sport met het onderwijs	Verbetering kwaliteit en aanbod beweegonderwijs in en rond scholen	Door de optimale inzet van de combinatiefunctionarissen is het beweegonderwijs qua aanbod en kwaliteit verbeterd. Ook aandacht voor gezonde leefstijl maakt onderdeel uit van het aanbod.
Gerichte beweegprogramma's ter bevordering zelfredzame burger	Minder beroep op de zorg	Vakantiefun wordt meerjarig regionaal aangeboden en trainingen valpreventie worden lokaal aangeboden.
Ondersteuning lokale kracht	Toegankelijk en vraaggericht aanbod	Maakt onderdeel uit van de going concern taken van de gemeente en grote uitvoeringsorganisaties zoals bijv. Heerhugowaard Sport en het regionaal samenwerkingsverband Aangepast Sporten.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Sport en recreatie	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	Afwijking
Lasten	5.308	5.104	4.906	198
Baten	3.748	1.922	1.922	1
Saldo	1.560	3.183	2.984	199

Toelichting

Toelichting op de lasten:

Het voordeel op de lasten van de sportaccommodaties is voornamelijk het gevolg van lagere onderhoud- en schoonmaakkosten ca. € 60.000 (V). Daarnaast is het in de begroting opgenomen budget voor de dekking van kapitaallasten van het vervangen van sportinventaris gymzalen in 2018 niet aangewend. ca. € 134.000 (V). In 2018 hebben de eerste vervangingen plaatsgevonden en leiden tot kapitaallasten in 2019.

Werk, participatie en inkomen

Op welke onderwerpen lagen de accenten in 2018?

Werk, Participatie en Inkomen

Op het gebied van werk, participatie en inkomen zijn verscheidene stappen gezet in 2018. De Huygenpas is gedigitaliseerd en daarmee gebruiksvriendelijker geworden. Het gebruik van de Huygenpas ligt op 70% en het komende jaar gaan we kijken hoe we het gebruik nog meer kunnen stimuleren. In ieder geval wordt ingezet op gerichte voorlichting en communicatie. De voorbereidingen voor de aansluiting bij het Jeugd Fonds Sport en Cultuur zijn getroffen, waardoor nog meer kinderen uit minimagezinnen kansen hebben om mee kunnen doen in de samenleving.

Er is een vertaling gemaakt van het speerpunt vroegsignalering schuldhulpverlening in de vorm van de pilot 'Vroeg Eropaf'. Door vroeg in te kunnen grijpen en een integrale benadering te kiezen, wordt getracht zwaardere hulptrajecten te voorkomen. Deze pilot is eind 2018 van start gegaan en loopt een jaar. Bij succes vindt mogelijk aansluiting plaats van de regio-gemeenten. De doelgroep statushouders wordt zo goed mogelijk begeleid in hun weg naar maatschappelijke integratie. Hierbij kan gedacht worden aan innovatieve leer-werktrajecten zoals Vak is FIT en FRESH. De successen en kanttekeningen van de dienstverlening voor statushouders worden meegenomen in de veranderingopgave inburgering 2020.

Het onderzoek naar één uitvoeringsorganisatie voor de participatiewet is nog niet afgerond. Vanwege wisselingen van colleges heeft het onderzoek vertraging opgelopen en is het onderzoek verbreed. In 2019 worden de conclusies van het onderzoek verwacht.

Welzijn

Na evaluatie van de welzijnsdiensten 2015-2018 is de gemeente gekomen tot een herziene taakopdracht welzijnswerk. In de nieuwe opdracht voor de periode 2019-2020 aan MET Welzijn wordt het accent gelegd op een sterk preventief voorveld waardoor er minder een beroep gedaan hoeft te worden op de gemeentelijke maatwerkvoorzieningen. Ook worden inwoners die (dreigen) het niet te redden zonder ondersteuning sneller gesignaleerd.

Wat hebben we bereikt?

4.7 Sociale en financiële armoede

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
Digitalisering Huygenpas	Meer keuzevrijheid in de besteding van voorzieningen. Per doelgroep een op die doelgroep afgestemd budget	Sinds begin 2018 is er een digitale Huygenpas.
Armoedemonitor uitvoeren	Inzicht in de effecten en het bereik van het minimabeleid	De armoedemonitor is uitgevoerd en de uitkomsten zijn gedeeld met de gemeenteraad in juli 2018.
Preventie voorzieningen schuldhulp implementeren	Lichtere vormen van hulp volstaan	Sinds juli 2018 is er een informatiepunt gerealiseerd met betrekking tot het invullen van formulieren. In het kader van vroegsignalering de pilot Vroeg erop af uitgewerkt en gestart in Heerhugowaard.
Van vluchteling naar inwoner door een Projectmatige aanpak	Voor asielzoekers mogelijkheden om vrijwilligerswerk te doen. Statushouders vinden sneller een baan of vrijwilligerswerk	Met het project "aan de slag" wordt gerealiseerd dat vluchtelingen in het AZC kennismaken met vrijwilligerswerk.
Doorontwikkeling 'Werkstart'	Innovatieve vormen van begeleiding naar werk van bepaalde doelgroepen met enige afstand tot de arbeidsmarkt In samenwerking met HalteWerk komen tot een verruiming van mogelijkheden	"Werkstart" is afgerond en de cliënten zijn warm overgedragen aan Halte Werk. Samenwerking met Halte Werk is een going concern activiteit

4.8 Welzijn

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
Van vluchteling naar inwoner door een projectmatige aanpak	Voor asielzoekers: mogelijkheden om vrijwilligerswerk te doen. Statushouders vinden sneller een baan of vrijwilligerswerk.	Asielzoekers worden door deelname in het project "aan de slag" betrokken bij vrijwilligerswerk. Halte Werk begeleidt statushouders sinds dit jaar eerder richting werk middels het hiervoor speciaal ingerichte opleidingstraject: VAK=Fit.
Versterking van de 0-lijn	Versterking maatschappelijke voorzieningen, verbetering maatschappelijk netwerk, vroegsignalering en preventie voorkomt duurdere hulpvraag Welzijn op recept in plaats van geïndiceerde zorg	Het netwerk van maatschappelijke instellingen binnen het Sociaal Domein is actief en zichtbaar in het Sociaalplein. Het Sociaalplein is inmiddels ook fysiek gerealiseerd en operationeel. Er wordt blijvend ingezet wordt op een goede samenwerking met de ketenpartners binnen het Sociaal Domein. Ook de bezetting van het Sociaalplein wordt waar mogelijk gezamenlijk ingevuld. Zo is het vrijwilligerspunt, formulierenpunt en spreekuur zorgkantoor inmiddels ook onderdeel geworden van het aanbod van Het Sociaalplein. In het Stadsnieuws wordt standaard een pagina gevuld met nieuws vanuit het Sociaalplein en ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein. Het project Welzijn op recept en Vakantiefun zijn activiteiten die duidelijk beogen om met de inzet van voorliggende voorziening op het gebied van welzijn en sport en cultuur ook de kwetsbare burgers te bereiken. Behalve de kwalitatieve effecten blijken de kosten veelal lager dan de duurdere zorg. De preventieve inzet van de voorliggende voorzieningen neemt in betekenis toe. De opdrachtverlening van welzijnsdiensten aan MET Welzijn loopt eind 2018 ten einde. Evaluatie heeft plaatsgevonden en is input voor de vernieuwde vraagstelling rond welzijnsdiensten. De opdrachtverstrekking voor een nieuwe periode van 2 jaar is verstrekt met inachtneming van de aanbestedingsregels.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Werk, participatie en inkomen	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	Afwijking
Lasten	22.719	22.291	22.210	80
Baten	12.344	14.149	13.777	-373
Saldo	10.375	8.141	8.434	-293

Toelichting

Toelichting op de lasten:

Bij baten was er dubbel de verhoging van de bijdrage van het rijk ingerekend waarbij de kosten met hetzelfde bedrag ook zijn verhoogd ca. € 385.000 (V). Er zijn minder uitkeringen verstrekt ca. € 165.000 (V). Voorziening debiteuren was niet in de Burap meegenomen ca. € 337.000 (N). Verder is in lijn met de beleidsintensiveringen van het vastgestelde Minimabeleid in totaal ca. € 138.000 (N) meer uitgegeven. Dit heeft onder andere te maken met de ophoging van de inkomensgrens naar 120%. De aannames van Haltewerk ten opzichte van het efficiencyresultaat Haltewerk is minder negatief dan in de Burap aangegeven ca. € 117.000 (V) extra instroom asielzoekers ca. € 32.000 (N), doorberekening naar WNK ca. € 36.000 (N), administratieve correctie van loondispensatie naar re-integratie ca. € 51.000 (N).

Toelichting op de baten:

Er is dubbel de verhoging van de bijdrage van het rijk ingerekend ca. € 385.000 (N), dit is ook bij de lasten terug te zien. Eigen bijdrage bleek hoger dan vooraf ingeschat ca. € 80.000 (V). Er zijn minder 18+ / 65- mensen geplaatst dan er werden verwacht € 47.000 (N) waardoor er minder vergoedingen worden uitbetaald dan was geraamd voor inburgering.

Jeugdhulp en WMO

Op welke onderwerpen lagen de accenten in 2018?

Jeugd

In 2018 stond de transformatie binnen de jeugdhulp centraal, zoals vastgesteld in de landelijke kaders en regionale transformatieagenda. Enkele transformatiedoelen zijn: een betere toegang tot jeugdhulp, zo thuis mogelijk en de verschuiving van zwaardere naar lichtere jeugdhulp. Er is een zichtbare beweging in gang gezet door twee inkooptrajecten in 2018. De lokale aanbesteding jeugdhulpprofessionals en de bovenregionale aanbesteding JeugdzorgPlus zijn gerealiseerd. De nieuwe contractpartijen sluiten naadloos aan bij de transformatiedoelen.

Er zijn goede stappen gezet om de toegang tot jeugdhulp te verbeteren. Veel verwijzingen lopen al via de gemeentelijke toegang, waardoor er relatief goed zicht is op de verwijzingen en toeleiding naar jeugdhulp. Hierbij is sprake van een integrale benadering van gezinnen. De medewerkers van de toegang trekken sinds de decentralisatie in 2015 samen op als een gezin zowel jeugdhulp als WMO nodig heeft. Daarnaast krijgt de samenwerking met andere verwijzers, zoals huisartsen, meer vorm. Verder is voor de doelgroep 18-/18+ een concrete aanpak ingevoerd, waarbij goed gemonitord wordt wat wel en niet werkt.

Momenteel loopt er een evaluatie naar de effecten van de integrale benadering van de vernieuwde bekostiging. De uitkomsten van deze evaluatie worden in 2019 verwacht, maar de eerste geluiden klinken positief. Zo heeft de toegang meer grip op de kosten en kwaliteit in de toeleiding naar hulpverlening en hebben zorgaanbieders meer ruimte om te doen wat nodig is en vindt er meer samenwerking en inhoudelijke afstemming plaats. Het doel van de vernieuwde bekostiging was het verminderen van het langs elkaar heen werken en dit lijkt in de praktijk beter te lukken.

Op basis van de bovengenoemde inzet kan geen conclusie getrokken worden over de mogelijke effecten voor een toe- of afname in cliënten of kosten. Wel staat vast dat de vraag naar jeugdhulp is toegenomen in 2018. Deze toenemende vraag komt overeen met het landelijke beeld. Daarentegen nemen de gemiddelde kosten per cliënt af. Een voorzichtige verklaring hiervoor ligt in een zichtbare verschuiving van zwaardere naar lichtere jeugdhulp.

De groeiende wachtlijsten waren aanleiding voor het opleggen van verscherpt toezicht op Veilig Thuis door de Inspectie. Hierna is extra geld beschikbaar gesteld zodat met voldoende formatie de wettelijke taken uitgevoerd kunnen worden. In januari 2019 is het verscherpt toezicht opgeheven.

In 2018 is met succes een beroep gedaan op het Fonds tekortgemeenten, waarbij het cumulatief tekort op de nieuwe middelen sociaal domein in 2016 en 2017 is aangetoond. Dit heeft geresulteerd in een uitkering van € 800.000 (zie hoofdstuk algemene dekkingsmiddelen).

WMO

In 2018 hebben inwoners van Heerhugowaard de zorg en ondersteuning ontvangen die zij nodig hadden.

Met het accent op innovatie en transformatie is resultaatsturing bij Wmo begeleiding ingevoerd. Hiermee is meer ruimte voor maatwerk gekomen doordat flexibel met de geïndiceerde uren kan worden omgegaan, passend bij de behoefte van de cliënt. In 2018 zijn als gevolg van een evaluatie uitvoeringsafspraken met zorgaanbieders aangepast waardoor budgetten meer aansluiten bij geleverde zorg en ook in 2019 gewerkt kan worden vanuit vertrouwen.

Met twee innovatieve pilots dagbesteding (De Pieter Raat Stichting en GGZ) wordt een verschuiving van maatwerk- naar algemene voorzieningen gerealiseerd. De effecten van deze innovatieve initiatieven zullen de komende jaren inzichtelijk worden, doordat er naar verwachting meer gebruik gemaakt wordt van voorliggende voorzieningen en laagdrempelige oplossingen die dichterbij de inwoners zelf liggen.

Met de totstandkoming van het regionale Transitieplan Beschermd wonen in 2018 wordt geanticipeerd op 'doordecentralisatie' van Beschermd Wonen naar gemeenten. Om de transitie van Beschermd wonen goed vorm te kunnen geven is in 2018 de pilot Beschermd Thuis opgezet. De evaluatie vindt in 2019 plaats. De Woonvisie Heerhugowaard is in 2018 tot stand gekomen. In komende jaren wordt de uitvoering van de Woonvisie verder geconcretiseerd en uitgewerkt. Dat laat zich vertalen in de totstandkoming van de lokale woonzorgopgave in 2019.

Wat hebben we bereikt?

4.1 Resultaatsturing WMO Begeleiding en Huishoudelijke hulp

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
<p>Implementeren van de resultaatsturing en het toewerken naar een nieuw bekostigings-systeem.</p>	<p>Betere beheersing van de afspraken met klanten en zorgaanbieders en beheersing van de kosten.</p>	<p>Per 1/1/18 is resultaatsturing- en financiering voor Wmo-begeleiding geïmplementeerd. Op basis onderzoek naar de effecten van het nieuwe model, zijn in 2018 financiële beheers afspraken met de zorgaanbieders gemaakt waardoor budgetten meer aansluiten bij de werkelijk geleverde zorg. De implementatie van de kwalitatieve verbeterpunten vindt in 2019 plaats.</p>
<p>Woonzorg opgave realiseren: regionaal via beschermd wonen, lokaal via de Woonvisie.</p>	<p>De Woonvisie en de visie op beschermd wonen is ontwikkeld.</p>	<p>Het regionale transitieplan Beschermd wonen is vastgesteld. Hier wordt de komende jaren zowel lokaal als regionaal uitvoering aan gegeven. In 2018 is de (regionale) pilot Beschermd Thuis gestart. De pilot heeft als doel lokale gemeenten voor te bereiden op de Transitie Beschermd wonen: een sluitende aanpak tussen (ambulante) Wmo-begeleiding met toezicht en Beschermd wonen (intramuraal met minimaal 16 uur toezicht).</p> <p>De lokale woonvisie is vastgesteld.</p> <p>Met corporaties en zorgaanbieders is een Pact 'Wonen met ondersteuning' opgesteld om de beschikbaarheid van passende woningen in de regio te vergroten en om het beschermd wonen in de thuissituatie zo verantwoord mogelijk te realiseren. De nota is leidend voor de implementatie die op onderdelen lokaal plaats zal vinden.</p>

4.3 Resultaatsgebieden binnen de Uitvoeringsagenda Sociaal Domein: Innovatie op het gebied van preventie en voorliggende voorzieningen

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
De focus verschuift in 2018 meer naar de 0-de lijn.	Deze resultaatsgebieden zijn going-concern activiteiten geworden	Going concern is gerealiseerd en hieraan zal in komende jaren verder vorm worden gegeven
	Doorontwikkeling dagbesteding met als doel meer ruimte voor maatwerk en betere aansluiting op de wensen van verschillende doelgroepen.	Met twee pilots is ervaring opgedaan. 1. Pilot GGZ dagbesteding als algemene laagdrempelige voorziening, waarbij geen indicatie/eigen bijdrage geldt. De pilot is met een jaar verlengd. Vanaf 1 januari 2020 wordt de dagbesteding GGZ een algemene voorziening. Hiermee loopt dit proces parallel aan de nieuwe inkoop Wmo-begeleiding per 2020. 2. In 2018 is de pilot DPRS(PieterRaadSt) algemene voorziening dagbesteding ouderen van start gegaan.

4.3 Resultaatsgebieden binnen de Uitvoeringsagenda Sociaal Domein: Integrale aanpak door samenwerking in de toegang

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
Implementeren visie op de toegang.	Deze resultaatsgebieden zijn going-concern activiteiten geworden.	Going concern is gerealiseerd.

4.3 Resultaatsgebieden binnen de Uitvoeringsagenda Sociaal Domein: Taskforce WerkStart

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
Zoeken naar nieuwe innovatieve mogelijkheden om inwoners te laten participeren.	Deze resultaatsgebieden zijn going-concern activiteiten geworden.	Activiteiten maken vast onderdeel uit van het brede taakveld en worden voortgezet.

4.3 Resultaatsgebieden binnen de Uitvoeringsagenda Sociaal Domein: Pilot 18-/18+

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
Op casusniveau worden integrale oplossingen gezocht.	Deze resultaatsgebieden zijn going-concern activiteiten geworden.	Going concern is gerealiseerd.
Ervaring leert dat de vraag van een inwoner in veel gevallen wordt bekeken vanuit de (on)mogelijkheden vanuit wet- en regelgeving i.p.v. wat nodig is om het probleem op te lossen. Een gevolg hiervan is dat inwoners tussen wal en schip vallen (18-/18+, multiprobleem, schulden).	Door middel van integrale aanpak, ondersteuning op maat en naar behoefte van de inwoner, voorkomen van escalatie en inzet van duurdere zorg.	De methode 'Omgekeerde toets' is geïntroduceerd en medewerkers zijn getraind in deze introductie. Deze methode leert professionals te redeneren vanuit de oplossing, de behoefte van de inwoner. Er is een financiële mogelijkheid voor gezond verstand ingevoerd.

4.4 Integraal beleidsplan

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
	Alleen waar nodig (door wet- en regelgeving) worden beleidsplannen, -regels en uitvoeringsplannen vastgesteld.	De verordeningen Wmo en Jeugdhulp zijn geactualiseerd. In 2018 is de integrale uitvoering van het sociaal domein verder vormgegeven en zal in 2019 ook formeel worden vastgelegd in een integraal beleidskader sociaal domein.

4.5 Het meten van resultaten

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
--------------	------------------	------------------------

<p>De doelenboom (een overzicht van indicatoren waaraan de resultaten van het sociaal domein gemeten kunnen worden) wordt geïmplementeerd.</p>	<p>De doelenboom vormt een integraal onderdeel van alle beleidsactiviteiten.</p>	<p>De implementatie van de doelenboom heeft niet plaatsgevonden vanwege de voorgenomen herijking van de indicatoren.</p>
--	--	--

4.2 Implementatie (regionale) transformatieagenda en inkoopagenda jeugdzorg, zoals het voorbereiden van een nieuw bekostigingssysteem

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
<ul style="list-style-type: none"> • Doorontwikkelen werkwijze en sturing jeugd & gezinscoaches • Versterken sturing door de jeugddesk • Samenwerking met andere verwijzers intensiveren 	<p>Minder instroom in gespecialiseerde jeugdhulp</p> <p>Daling van het aantal jeugdigen in jeugdhulp</p>	<p>De doorontwikkeling van de J&G coaches is gestart en de sturing van de jeugddesk is versterkt, door middel van betere registratie van de werkzaamheden. Alle activiteiten zijn nog in ontwikkeling. Er is wel al beter inzicht ontstaan, ook inzicht in de verwijzers waaronder de huisartsen. De samenwerking met huisartsen wordt geïntensiveerd, de eerste gesprekken zijn gevoerd. De inzet heeft echter niet geleid tot een beperking van de instroom. Het landelijke beeld laat een forse stijging van het aantal jeugdigen met een hulpvraag zien. Ook in Heerhugowaard is dit zichtbaar.</p>
<p>Ontwikkelen nieuwe uitstroombalancen (incl. wonen met begeleiding)</p>	<p>Meer uitstroom uit gespecialiseerde jeugdhulp (m.n. uit zware verblijfsvormen)</p> <p>Daling van de gemiddelde uitgaven per cliënt</p>	<p>De activiteiten zijn volop in ontwikkeling, zoals kleinschalige woonvormen, Hugo Oord en Beschermd Thuis. De uitstroom uit gespecialiseerde jeugdhulp komt op gang. De gemeente wordt al in vroegtijdig stadium betrokken bij perspectief na een plaatsing. Geconstateerd is dat we te laat met zorgaanbieders in gesprek gingen over de uitstroom. We maken nu aan de voorkant afspraken over de uitstroom.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Implementeren vernieuwde bekostiging ambulante hulp • Aanbieders uitdagen om innovaties te ontwikkelen 	<p>Passende hulpverlening</p>	<p>De vernieuwde bekostiging is geïmplementeerd. De gemeente voert regie bij vervoltrajecten. De vernieuwde bekostiging heeft verder geleid tot nieuwe aanbieders. We hebben</p>

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
		samen met aanbieders tien regionale transformatieopgaven geformuleerd.
Inkoop jeugdhulp met verblijf en gedwongen kader	Nieuwe contractafspraken met zorgaanbieders	De aanbestedingen zijn gerealiseerd.
Ontwikkelen management- en bestuursinformatie	Actueel inzicht in zorggebruik- en kosten en handvatten voor sturing	Is in ontwikkeling.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Jeugdhulp en WMO	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	Afwijking
Lasten	33.977	36.487	35.985	502
Baten	931	646	767	121
Saldo	33.046	35.841	35.219	622

Toelichting

Toelichting op de lasten:

Samenkracht en Burgerparticipatie:

Het positief resultaat van € 406.000 (V) op Samenkracht en Burgerparticipatie is voornamelijk het gevolg van een behaald voordeel op peuteropvang en op het beleidsterrein Welzijn.

Jeugd en WMO:

Voor de producten WMO en Jeugdhulp wordt voor het jaar 2018 een nadelig resultaat verwacht van € 64.000 (N).

WMO

De inschatting van het effect van resultaatsturing begeleiding en thuisondersteuning valt minder nadelig uit dan verwacht, doordat de start zorg in de praktijk niet samen valt met de datum van de beschikking. Het voordeel bedraagt € 332.000 (V) op alle producten van de WMO tezamen. Dit bestaat uit deels begeleiding en schuldhulpverlening. Schuldhulpverlening is onder dit thema begroot, echter de uitgaven vallen onder het thema werk, participatie en inkomen.

Jeugdhulp

Het landelijke beeld laat een forse stijging van het aantal jeugdigen met een hulpvraag zien. Ook in Heerhugowaard is dit zichtbaar.

Er is een daling zichtbaar bij de gesloten jeugdzorg, maar daar tegenover staat een stijging van (minder dure) verblijfsvormen en de ambulante ondersteuningsvormen.

Totaal bedraagt het tekort op de jeugdhulp € 268.000 (N)

Toelichting op de baten:

Samenkracht en burgerparticipatie:

Positief resultaat van € 122.000 (V) a.g.v. o.a. ontvangen inkomsten verhuur wijkcentrum de Horst, deze waren niet begroot.

Jeugdgezondheidszorg

Op welke onderwerpen lagen de accenten in 2018?

In 2018 is verder uitvoering gegeven aan het preventieve programma jeugdgezondheidszorg bestaande uit:

- Jeugdgezondheidszorg (JGZ) 0-4 jaar;
- Jeugdgezondheidszorg op het Voortgezet Onderwijs;
- De Opvoedkaravaan;
- Jongerencoach;
- VoorZorg;
- Kopp-groep;
- Veilig Puberen.

In 2018 is in gezet op versteviging van de samenwerking tussen de verschillende disciplines in het Sociaalplein. Daarnaast zijn in 2018 meer jonge mantelzorgers bereikt voor de KOPP/KVO-groepen.

Wat hebben we bereikt?

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Jeugdgezondheidszorg	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	Afwijking
Lasten	1.920	2.307	2.373	-66
Baten	0	0	0	0
Saldo	1.920	2.307	2.373	-66

Toelichting

Toelichting op de lasten:

Een deel van de kosten van een van de projecten in het kader van jeugdhulp zijn onder het product jeugdgezondheidszorg verantwoord. € 66.000 (N)

Toelichting op de baten:

N.v.t.

Algemeen bestuur, burgerdiensten en algemene baten en lasten

Dit programma gaat over de inrichting van het lokale bestuur, haar inkomsten en uitgavenstromen en haar basale dienstverlening aan de burger. Belangrijk is dat onze gemeente investeert in zowel bestuurlijk als ambtelijk voor Heerhugowaard relevante relaties en netwerken. Daarom gaan we het gesprek aan en zoeken we actief de samenwerking op in de stad met iedereen die een bijdrage kan en wil leveren aan het realiseren van onze toekomstvisie. De gemeente wil goed communiceren met de burger en transparant zijn over de afwegingen die het bestuur maakt. De gemeentelijke dienstverlening moet makkelijk bereikbaar, goed toegankelijk, vraaggericht en betaalbaar zijn. Als het mogelijk is verminderen en vereenvoudigen we regels en gaan we daar met gezond verstand mee om. Dat geeft ruimte aan anderen om ondernemend en initiatiefrijk te zijn.

Effectindicatoren

Doelstelling	Effectindicator	Realisatie			Benchmark (regio NH)	Bron	Definitie
		2016	2017	2018			
Dienstverlening	Tevredenheid burger gemeentelijke dienstverlening	n.b.	7,0	n.b.	6,5	waarstaatjegemeente.nl (burgerpeiling)	
	Medewerker toonde zich verantwoordelijk om tot een oplossing te komen (% helemaal mee eens)	n.b.	n.b.	n.b.	66%	waarstaatjegemeente.nl (burgerpeiling)	
	Percentage in één keer goed afgehandelde vragen	n.b.	n.b.	n.b.		waarstaatjegemeente.nl	
	Oordeel wachttijd/ afhandelingstijd was acceptabel	n.b.	81%	n.b.	72%	waarstaatjegemeente.nl (burgerpeiling)	
	Tevredenheid bedrijven gemeentelijke dienstverlening	n.b.	n.b.	n.b.	6,5%	waarstaatjegemeente.nl	
	Tevredenheid burger digitale faciliteiten	n.b.	7,1	n.b.	6,6	waarstaatjegemeente.nl	
	Oordeel website en informatie op de website	n.b.	n.b.	n.b.			
	% elektronische dienstverlening aan burgers	n.b.	64,5%	72%			
	Digitale volwassenheid m.b.t. dienstverlening aan bedrijven	53,7%	51,3%	57%	61,1%	waarstaatjegemeente.nl	
	Communicatie	Tevredenheid burgers over de communicatie/ voorlichting van de gemeente	n.b.	6,9	n.b.	6,6	waarstaatjegemeente.nl
Tevredenheid van de burgers over de betrokkenheid bij formulering van beleid		n.b.	n.b.	n.b.	6,0	waarstaatjegemeente.nl	
Mate van vertrouwen in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd (% (heel) veel vertrouwen)		n.b.	n.b.	n.b.	22%	waarstaatjegemeente.nl	
Mate van vertrouwen in het college		n.b.	n.b.	n.b.		waarstaatjegemeente.nl	
Mate van vertrouwen in de gemeenteraad		n.b.	n.b.	n.b.		waarstaatjegemeente.nl	

Verbonden partijen per taakveld

Taakveld	Verbonden partij	Vestigingsplaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang jaarlijkse bijdrage	Realisatie 2018 (x € 1.000,-)
0.1 Bestuur	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland-Noord NV	Alkmaar	Optimale benutting van de economische potenties van Noord-Holland Noord door professionele wervingskracht en versterking van de kernkwaliteiten van de regio, die moeten leiden tot extra autonome groei van arbeidsplaatsen in de regio en meer nieuwe vestigingen.	114.325	n.b.

Taakveld	Verbonden partij	Vestigingsplaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang jaarlijkse bijdrage	Realisatie 2018 (x € 1.000,-)
	Vereniging van Nederlandse Gemeenten	Den Haag	<p>1. De Vereniging heeft ten doel haar leden collectief en individueel bij te staan bij de vervulling van hun bestuurstaken.</p> <p>2. De Vereniging heeft voorts tot doel voor de leden of groepen van leden afspraken te maken met andere overheden over het arbeidsvoorwaardenbeleid in de overheidssector en overeenkomsten inzake de arbeidsvoorwaarden van personeel in de sector gemeenten aan te gaan met werknemersorganisaties. De Vereniging bindt een lid dat zijn lidmaatschap heeft opgezegd gedurende de in artikel 6, sub b, bedoelde opzeggingstermijn niet aan overeenkomsten waarvoor de onderhandelingen zijn aangevangen op of na de datum van de opzegging, voor zover het lid in de kennisgeving daarvan de wens niet langer gebonden te worden nadrukkelijk heeft aangegeven.</p> <p>3. De Vereniging heeft tevens ten doel het behartigen van de belangen van haar leden welke samenhangen met de door hen uitgevoerde bestuurs- en beheerstaken alsook de met deze taken samenhangende:</p> <p>a. voorwaarden, tarieven en prijzen voor (onder andere energie gerelateerde) producten en diensten, alsmede;</p> <p>b. de overige aan het gebruik van hierboven genoemde producten gerelateerde kosten en voorwaarden.</p> <p>Dit alles in de meest ruime zin des woords.</p>	211.501	

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Algemeen bestuur, burgerdiensten en alg.	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	Afwijking
<i>Lasten</i>				
Algemeen bestuur	2.218	2.469	3.272	-802
Burgerdiensten	1.371	1.457	1.452	5
Algemene baten en lasten	2.872	2.180	1.625	555
<i>Totaal lasten</i>	<i>6.461</i>	<i>6.106</i>	<i>6.349</i>	<i>-242</i>
<i>Baten</i>				
Algemeen bestuur	267	102	408	306
Burgerdiensten	1.092	1.008	1.022	14
Algemene baten en lasten	969	21	246	225
<i>Totaal baten</i>	<i>2.328</i>	<i>1.131</i>	<i>1.676</i>	<i>545</i>
Saldo programma	4.133	4.975	4.673	302

Algemeen bestuur

Een goed openbaar bestuur is van wezenlijk belang voor het functioneren van onze democratische rechtsstaat. Het bestuur weet wat er leeft in Heerhugowaard, is bereikbaar voor inwoners en ondernemers en trekt samen met hen op. Het bestuur neemt heldere besluiten en is daar open en transparant over. De gemeenteraad stelt de kaders voor het beleid, dat het gemeentebestuur uitvoert.

Als gemeente werken wij niet alleen vóór de samenleving, maar juist mét de samenleving. In al ons doen en laten staat Actief Burgerschap centraal: het inspelen op en activeren van onze omgeving. Het overkoepelende doel en onze ambitie is de buitenwereld naar binnen brengen en vice versa waarbij communicatie een essentiële schakel vormt. Actief burgerschap vraagt een andere rol, houding en gedrag van bestuur en organisatie.

Het afgelopen jaar is er op bestuurlijk niveau besloten dat de gemeente Heerhugowaard eerst ambtelijk en op termijn bestuurlijke gaat fuseren met de gemeente Langedijk. Dit heeft ervoor gezorgd dat de reeds in gang gezette procedure voor het benoemen van een nieuwe burgemeester is stopgezet. De huidige interim burgemeester en interim secretaris blijven daardoor langer aan. Hiermee is de continuïteit van de ontwikkelingen en de control van de organisatie gewaarborgd.

Op welke onderwerpen lagen de accenten in 2018?

Verkiezingen

In maart 2018 zijn er gemeenteraadsverkiezingen gehouden. Hiervoor zijn de voorbereiding in 2017 gestart. Een onderdeel van deze voorbereidingen was het project Opkomstbevordering . Dit project kende een drietal doelstellingen:

1. Verhogen van het opkomstpercentage
2. Democratische vernieuwing langs de weg van co-creatie
3. Betrekken van jongeren bij de verkiezingen.

Ad1. Er hebben meer mensen gestemd dan bij de vorige gemeenteraadsverkiezingen. Het aantal uitgebrachte stemmen lag ca. 2.000 hoger (ruim 21 duizend in 2018 t.o.v. ruim 19 duizend in 2014) De tendens dat er steeds meer wordt gestemd tijdens de gemeenteraadsverkiezingen lijkt daarmee door te zetten. Een directe relatie tussen het project en de toename van het aantal stemmen valt niet te leggen. Stijging of daling van opkomstcijfers laten zich moeilijk beïnvloeden zij volgen veelal de landelijke ontwikkelingen.

Ad2. De raad werkt aan co-creatie door gebruik te maken van een Bewonersagenda. De raad heeft in aanloop naar de verkiezingen een Bewonersagenda opgesteld. De bewonersagenda bestaat uit concrete ideeën van inwoners die in participatietrajecten en door raadsleden zijn opgehaald, en de ideeën van jongeren opgehaald uit de online Vlogwedstrijd. De bewonersagenda was de basis voor het verkiezingsdebat en heeft een rol gespeeld bij het opstellen van het raadsprogramma.

Ad3. Bij deze verkiezingen lag de focus bij de jongeren. Via de online Vlogwedstrijd kon de jeugd via een zelfgemaakte video aandacht vragen voor onderwerpen die volgens hen aangepakt moesten worden. In de maand voor de verkiezingen vond de finale plaats: het Vlogfestival. In aanloop van de vlogwedstrijd zijn ook veel scholen bezocht. Qua communicatie lag de focus hierbij op online communicatie (website Instagram, Facebook, etc) De Kieswet staat niet toe dat

we onderzoeken of jongeren te verbinden aan opkomstpercentages. We weten dus niet of alle acties direct effect hebben gehad op het opkomstpercentage onder jongeren. Wel is er heel veel exposure in de media geweest, zijn er veel gesprekken met leerlingen gevoerd en zijn contacten met de scholen verbeterd.

Daarnaast is door middel van een campagne ingezet op het verhogen van de opkomst. Zo zijn beachvlaggen bij stembureaus geplaatst en er is een extra stembureau in Heerhugowaard Zuid geopend.

Actief burgerschap

Het afgelopen jaar zijn de voorbereidingen gestart om te komen tot een raadsadvies commissie. Dit heeft geresulteerd in de commissie Meespraak en Communicatie. Daarnaast is er in 2018 een door de bewoners samengestelde agenda opgesteld. Elementen uit deze 'bewonersagenda' vinden we terug in de huidige raadsagenda. Tevens organiseren we elk jaar een jongerengemeenteraad en een debatwedstrijd. Met respect voor elkaars meningen gaan jongeren in discussie met elkaar. Een mooie manier om jongeren een inkijkje te geven in het democratisch proces waarmee inhoudelijke keuzes tot stand komen. Ook betrekken we inwoners bij herinrichtingsvraagstukken zoals het Stationsgebied, Middenweg Zuid en herinrichting van de Rivierenwijk.

Wat hebben we bereikt?

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Algemeen bestuur	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	Afwijking
Lasten	2.218	2.469	3.272	-802
Baten	267	102	408	306
Saldo	1.951	2.367	2.864	-497

Toelichting

Toelichting op de lasten:

In de Burap is reeds melding gemaakt van hogere lasten. Deze zijn een gevolg van extra inhuur op ondersteuning Raad € 60.000 (n) , diverse kosten ca.€ 95.000 (n). Daarnaast was de bijdrage aan de VNG t.b.v. fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering niet begroot € 211.000 (n) Daarnaast is er een extra dotatie aan de APPA (voorziening pensioen voor wethouders) gedaan. € 123.000 (n)

De gemeente Heerhugowaard verzorgt de administratie t.b.v. de regionale samenwerking (Regio Alkmaar). De begrote lasten en baten (saldo neutraal) niet goed in onze begroting zijn opgenomen. Dit heeft tot gevolg dat er te lage lasten zijn opgenomen € 300.000 (n)

Toelichting op de baten:

De gemeente Heerhugowaard verzorgt de administratie t.b.v. de regionale samenwerking (Regio Alkmaar). De begrote lasten en baten (saldo neutraal) niet goed in onze begroting zijn opgenomen. Dit heeft tot gevolg dat er te lage baten zijn opgenomen € 300.000 (v)

Burgerdiensten

De ambitie om onze dienstverlening te verbeteren en uit te breiden heeft in 2018 een vervolg gehad. Zo hebben we het in 2017 aangekochte I-Burgerzaken verder geoperationaliseerd. Daarnaast hebben we samen met de gemeente Langedijk onderzocht waar verder onze kansen en mogelijkheden op het terrein van digitale dienstverlening liggen. Een trend is dat we daarbij steeds meer gebruik maken van data gedreven sturing, slim omgaan met data middels kleine experimentele pilots uitgevoerd met en door ons Datalab om zo kennis en mogelijkheden op dit terrein te bundelen. Ook hebben we in 2018 de architectuur generieke informatievoorziening opgeleverd. Dit is een bouwtekening met daarbij onze uitgangspunten en principes voor het realiseren van één informatievoorziening voor zowel Heerhugowaard als Langedijk. Een noodzakelijke vervolgstap na de realisatie van de gezamenlijke ICT-bodemplaat.

In juni 2018 zijn we gestart met aangepaste openingstijden en het werken op afspraak. De eerste indrukken zijn goed. Het op afspraak werken heeft een betere structuur in de planning van klantbezoeken opgeleverd. Het klantvolgsysteem laat zien dat de wachttijden acceptabel zijn. We zoeken nog naar een goed evenwicht om de vraag naar geplande afspraken ook in piekmomenten goed te kunnen faciliteren. Ook zoeken we naar een goede manier om onze klanten er aan te herinneren dat zij een afspraak gepland hebben. We verwachten dat dit tot een afnemend aantal no shows zal gaan leiden. Toch blijven veel klanten ons bezoeken op de vrije inlooptijden zonder afspraak. Dit leidt soms tot lange wachttijden. We proberen onze klanten te verleiden tot het maken van afspraken zodat wachttijden afnemen en de baliebezetting goed aansluit op de vraag.

In 2018 is de gemeentelijke website vernieuwd. We hebben nu een website ingericht volgens het principe Toptaken. Met deze manier van inrichten stellen wij bezoekers in staat om snel en makkelijk de gewenste informatie te vinden. Daarnaast voldoet de website aan de moderne eisen van digitoegankelijkheid, is zij veiliger, sneller en geschikt om te raadplegen via tablet, telefoon ect.

Daarnaast werken we intensief samen met Cocensus, Halte Werk en de RUD.

Op welke onderwerpen lagen de accenten in 2018?

- Ingebruikname vernieuwde website;
- Onderzoek naar verbeteren I-Dienstverlening ;
- Herziening van openingstijden gemeentebalie 's;
- Afspraak gestuurd werken.

Wat hebben we bereikt?

5.1 Continue verbetering van de dienstverlening

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
Herzien openingstijden op basis behoeften burgers en meer werken op afspraak invoeren	Voorkomen van wachttijden door werken op afspraak.	In juni van dit jaar zijn we gestart met het werken op afspraak(middag). De reacties zijn over het algemeen positief en invoering van volledig op afspraak werken ligt in de lijn der verwachting.
I-dienstverlening verder uitbreiden	Klanttevredenheid op peil houden	Door de ontwikkeling van de bodemplaat is I-Dienstverlening tijdelijk stop gezet. Wel worden voorbereidingen getroffen om dit hierna zo spoedig mogelijk verder uit te breiden.
Gebruiksvriendelijke en overzichtelijker website	Klanttevredenheid op peil houden	De website is aangepast en overzichtelijker en gebruiksvriendelijker gemaakt

5.2 Samenwerking om bovenlokale belangen te behartigen of om strategische doelstellingen te realiseren)

Activiteiten	Beoogd resultaat	Wat hebben we bereikt?
Oog hebben en houden voor samenwerkingen gericht op bovenlokale belangen of gericht op strategische doelstellingen	<ul style="list-style-type: none"> • Adequate netwerken • Win - win in samenwerkingen • Actueel inzicht in relevante ontwikkelingen 	Netwerken worden onderhouden met daarbij aandacht voor relevante ontwikkelingen. Denk hierbij aan Cocensus, Halte Werk en de RUD.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Burgerdiensten	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	Afwijking
Lasten	1.371	1.457	1.452	5
Baten	1.092	1.008	1.022	14
Saldo	279	449	430	19

Toelichting

Toelichting op de lasten:

N.v.t.

Toelichting op de baten:

N.v.t.

Algemene baten en lasten

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Algemene baten en lasten	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	Afwijking
Lasten	2.872	2.180	1.625	555
Baten	969	21	246	225
Saldo	1.903	2.159	1.379	780

Toelichting

Toelichting op lasten:

Over deze begrotingspost lopen de financieringsstromen van de gemeente. Hierin zie je het resultaat van onze financiering, loonontwikkeling, kosten ICT, onttrekking en dotaties van reserves, en het resultaat van de hulpkostenplaatsen. Al deze componenten hebben er toe bijgedragen dat er aan lasten ca € 555.000 (V) minder is besteed.

Toelichting op baten:

Over deze begrotingspost lopen de financieringsstromen van de gemeente. Hierin zie je het resultaat van onze financiering, loonontwikkeling, kosten ICT, onttrekking en dotaties van reserves, en het resultaat van de hulpkostenplaatsen. Al deze componenten hebben er toe bijgedragen dat er per saldo aan baten ca. € 225.000 (V) meer is ontvangen. Vrijval van voorziening debiteuren € 118.000 (V)

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen betreffen de gemeentelijke inkomsten die vrij besteedbaar en waar dus een bestuurlijke afweging kan worden gemaakt. De besteding van deze inkomsten is niet gerelateerd aan een vooraf bepaald doel (programma). In onderstaande tabel is een specificatie opgenomen van de algemene dekkingsmiddelen.

Bedragen x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	Afwijking
Algemene uitkering en overige uitker	74.620	79.361	80.175	814
OZB woningen	8.390	5.737	5.740	3
OZB niet-woningen	2.290	5.457	5.367	-90
Treasury	2.225	2.222	2.177	-45
Parkeerbelasting	0	240	264	25
Overige belastingen	0	-313	-313	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	87.525	92.705	93.411	707

Toelichting

De algemene dekkingsmiddelen zijn in totaal ca. € 707.000 hoger dan geraamd (V). Hiervoor zijn de volgende oorzaken te benoemen.

Algemene uitkering gemeentefonds

In het kader van het interbestuurlijk programma hebben het Rijk en gemeenten afspraken gemaakt over knelpunten sociaal domein. Op basis van de door de algemene ledenvergadering van de VNG op 27 juni 2018 vastgestelde criteria heeft de gemeente Heerhugowaard een bedrag toegekend gekregen van ca. € 800.000.

Ten opzichte van de bestuursrapportage is de uitkeringsfactor gestegen van 1,489 naar 1,490. Effect is ca. € 35.000 (V).

OZB niet-woningen

De lagere opbrengsten OZB niet-woningen wordt veroorzaakt door het met terugwerkende kracht vanaf 2014 toepassen van een vrijstelling op een groot object ca. € 90.000(N).

Effectindicatoren

Doelstelling	Effectindicator	Realisatie					Benchmark (regio NH)	Bron	Definitie
		2014	2015	2016	2017	2018			
Verplichte indicatoren vanuit BBV	Woonlasten éénpersoonshuishouden		€ 570	€ 580	€ 604	€ 611	€ 662	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
	Woonlasten meerpersoonshuishouden		€ 605	€ 626	€ 645	€ 654	€ 728	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
	WOZ-waarde woningen (* € 1.000)	€ 211	€ 202	€ 197	€ 197	€ 201	€ 195	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
	Groene druk	43,60%	43,50%	43,84%	44,10%	44,0%	39,70%	Zorgatlas.nl	De verhouding tussen het aantal personen van 0 tot 20 jaar en het aantal personen van 20 tot 65 jaar. Het is een indicatie voor de verhouding tussen de actuele en de toekomstige beroepsbevolking.

Overhead

Bedragen x € 1.000

Overhead	Begroting 2018	Rekening 2018	Afwijking
<i>Lasten en baten</i>			
Doorbelasting loonkosten	10.728	10.728	0
Doorbelasting goederen en diensten	2.689	2.689	0
Kapitaallasten	1.322	1.322	0
Doorbelasting goederen en diensten	-529	-529	0
Uitvoering lopende begroting	42	0	42
Eenmalige afschrijving investeringen (re	154	136	18
Doorbelasting overdrachten	40	40	0
Exploit.-bijdrage gemeenschap. regeling	209	209	0
<i>Totaal Lasten en baten</i>	<i>14.655</i>	<i>14.594</i>	<i>61</i>
<i>Doorbelastingen naar grondexploitaties en investeringen</i>			
Doorbelasting verrekeningen	-1.007	-758	-250
<i>Totaal Doorbelastingen naar grondexploitaties en investeringen</i>	<i>-1.007</i>	<i>-758</i>	<i>-250</i>
Totaal overhead	13.647	13.836	-189

Toelichting

Het nadelig resultaat wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een nadelige toerekening van de overhead van grondexploitaties ca. € 250.000 (N). In 2018 is een verschuiving te zien geweest van inzet van mensen. In plaats van alle uren op grondexploitaties te draaien is een aantal medewerker meer dan was voorzien ook aan het werk geweest voor projecten op binnenstedelijke locaties en het Stationsgebied. Dit heeft als effect dat de overhead van die medewerkers niet ten laste van de grondexploitatie komt maar van de gewone exploitatie.

Onvoorzien

Toelichting

Op grond van artikel 25 en 28 van het BBV is het verplicht verantwoording af te leggen over de besteding van de post onvoorzien. In de primaire begroting 2018 is een bedrag van € 75.000 voor de post '*Onvoorziene uitgaven*' opgenomen. Bij de Burap is ten aanzien van deze post gemeld dat niet verwacht werd dat deze in 2018 zou worden aangewend waarna het bedrag incidenteel ten gunste van het begrotingsresultaat is gebracht.

Vennootschapsbelasting

Als gevolg van de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen bestaat vanaf 1 januari 2016 voor onze gemeente vennootschapsbelastingplicht voor zover een fiscale onderneming wordt gedreven.

Op basis van uitgevoerde toetsingen is vastgesteld dat onze gemeente vooralsnog alleen belastingplichtig wordt voor haar grondbedrijf. In dit kader heeft de gemeente een openingsbalans opgesteld en een jaarwinstberekeningsmethodiek uitgewerkt. In januari 2018 is een brief verstuurd aan de belastingdienst. Oogmerk van deze brief is om de afbakening (alleen grondbedrijf vennootschapsbelastingplicht), de methodiek voor het opstellen van de openingsbalans en de jaarwinstberekeningsmethodiek nader met de belastingdienst af te stemmen. Deze afstemming met de belastingdienst heeft tot op heden nog niet plaatsgevonden door het uitblijven van een reactie van de belastingdienst.

Als de belastingdienst zich kan vinden in de openingsbalans en de methodiek van berekening jaarwinst zoals in de brief opgenomen zal dat betekenen dat over 2016, 2017 en 2018 geen vennootschapsbelasting verschuldigd is door de gemeente Heerhugowaard.

Vennootschapsbelasting	Realisatie Begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Lasten vennootschapsbelasting	€ 0	€ 0	€ 0

Paragrafen

Lokale heffingen

Algemeen

U leest hier meer over de lokale heffingen en de gehanteerde tarieven.

De gemeentelijke heffingen vinden hun weerslag in programma 2: 'Stedelijk beheer en duurzaam samenleven' en de 'Algemene dekkingsmiddelen'. De werkzaamheden met betrekking tot de gemeentelijke heffingen zijn belegd bij Cocensus. Het betreft de uitvoering van de wet WOZ (herwaardering), de aanslagoplegging, de afhandeling van bezwaar- en beroepschriften, de (dwang)invordering en de afhandeling van verzoeken om kwijtschelding, alsmede de contacten met de waarderingskamer, CBS, dataland en de gemeentelijke afnemers (belastingdienst en waterschap).

Gerealiseerde inkomsten

Voor de gemeentelijke heffingen geldt dat de realisatiecijfers 2018 € 84 duizend lager zijn dan begroot. Deze afwijking wordt voornamelijk verklaard door een lagere OZB-opbrengst op de niet-woningen. De oorzaak hiervan is dat er een groot object met terugwerkende kracht vanaf 2014 niet was vrijgesteld van OZB.

Bedragen x € 1.000

	Begroot 2018	Werkelijk 2018
Onroerende zaakbelasting:		
- Eigenaar woningen	€ 5.737	€ 5.740
- Eigenaar niet-woningen	€ 3.128	€ 3.079
- Gebruiker niet-woningen	€ 2.330	€ 2.288
Rioolheffing	€ 4.614	€ 4.596
Afvalstoffenheffing	€ 5.288	€ 5.293
Parkeerbelasting	€ 240	€ 264
Lijkbezorgingsrechten	€ 142	€ 136
Marktgelden	€ 32	€ 31
Totaal opbrengsten	€ 21.511	€ 21.427

Gerealiseerd beleid

Uit onderzoek van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van Lagere Overheden (COELO) van 2018 blijkt dat de gemeente Heerhugowaard onder het landelijk gemiddelde ligt in de zogenaamde woonlastenindex. Heerhugowaard staat op nummer 76 van alle Nederlandse gemeenten (nummer 1 is het goedkoopst, 387 het duurst).

Naam heffing	Specificatie	Tarief 2017	Tarief 2018
OZB woningen	Eigendom	0,12124%	0,11638%
OZB niet-woningen	Gebruik	0,24700%	0,25905%
	Eigendom	0,28330%	0,29044%
Rioolrecht	Aansluiting	€ 161,94	€ 169,55
	< 25m2	€ 40,49	€ 42,39
	Gebruik/ 1 m2	€ 0,65	€ 0,68
	Afstromend oppervlak/m2	€ 0,17	€ 0,20
Afvalstoffenheffing	Eénpersoons	€ 205,35	€ 210,03
	Tweepersoons	€ 226,84	€ 231,58
	Meerpersoons	€ 248,34	€ 253,13

Ontwikkelingen

De werkzaamheden met betrekking tot de gemeentelijke heffingen OZB, riool- en afvalstoffenheffing zijn belegd bij Cocensus. Dit betreft de uitvoering van de Wet WOZ (herwaardering), de aanslagoplegging, de afhandeling van bezwaar- en beroepschriften, de (dwang)invordering en de afhandeling van verzoeken om kwijtschelding alsmede de contacten met de Waarderingskamer, CBS, dataland en de gemeentelijke afnemers (belastingdienst en waterschap).

Cocensus heeft de Waarderingskamer gerapporteerd over de herwaardering die in het kader van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) zijn uitgevoerd naar de waarde peildatum 1 januari 2018. Het oordeel over de uitvoering van de Wet WOZ door Cocensus wordt als 'voldoende' betiteld.

Toelichting op de heffingen die onderdeel zijn van de ontwikkeling van de woonlasten

1 Onroerende zaakbelasting

N.v.t.

2 Rioolheffing

Taakveld 7.2 Riolerings

Bedragen x € 1.000

	Begroot	Werkelijk
Netto kosten		
Kosten riolerings inclusief toegerekende rente	€ 4.147	€ 4.083
Inkomsten, exclusief heffingen	€ -228	€ -178
Totaal netto kosten	€ 3.919	€ 3.905
Toe te rekenen kosten		
Overhead inclusief toegerekende rente	€ 457	€ 457
BTW	€ 238	€ 238
Totaal toe te rekenen kosten	€ 695	€ 695
Totaal kosten	€ 4.614	€ 4.600
Opbrengsten rioolheffing	€ 4.614	€ 4.596
Dekkingspercentage	100%	100%

3 Afvalstoffenheffing

Taakveld 7.3 Afval

Bedragen x € 1.000

	Begroot	Werkelijk
Netto kosten		
Kosten inzameling inclusief toegerekende rente	€ 5.016	€ 5.055
Inkomsten, exclusief heffingen	€ -644	€ -746
Totaal netto kosten	€ 4.372	€ 4.309
Toe te rekenen kosten		
Overhead inclusief toegerekende rente	€ 508	€ 508
BTW	€ 543	€ 543
Totaal toe te rekenen kosten	€ 1.051	€ 1.051
Totaal kosten	€ 5.423	€ 5.360
Opbrengsten afval	€ 5.288	€ 5.293
Dekkingspercentage	98%	99%

Toelichting op de overige gemeentelijke belastingen en heffingen

1 Parkeergelden

Taakveld 2.2 Parkeren

Bedragen x € 1.000

	Begroot	Werkelijk
Netto kosten		
Kosten	€ 266	€ 265
Inkomsten, excl. heffingen	€ -13	€ -13
Totaal netto kosten	€ 253	€ 252
Toe te rekenen kosten		
Overhead incl. toegerekende rente	€ 85	€ 85
BTW		
Totaal toe te rekenen kosten	€ 85	€ 85
Totaal kosten	€ 338	€ 337
Opbrengsten parkeren	€ 240	€ 264
Dekkingspercentage	71%	78%

2 Lijkbezorgingsrechten

De begrote baten voor de leges van 2018 zijn gebaseerd op een historisch bepaald getal. Hierin is geen rekening gehouden met de voorzienbare fluctuaties in begrafenissen en uitgiftes van grafrechten.

Taakveld 7.5 Begraafplaatsen

Bedragen x € 1.000

	Begroot	Werkelijk
Netto kosten		
Kosten	€ 108	€ 113
Inkomsten, excl. heffingen		
Totaal netto kosten	€ 108	€ 113
Toe te rekenen kosten		
Overhead incl. toegerekende rente	€ 43	€ 43
BTW		
Totaal toe te rekenen kosten	€ 43	€ 43
Totaal kosten	€ 151	€ 156
Opbrengsten	€ 142	€ 136
Dekkingspercentage	94%	87%

3 Marktgeden

Taakveld 3.3 Marktgeden

Bedragen x € 1.000

	Begroot	Werkelijk
Netto kosten		
Kosten	€ 37	€ 37
Inkomsten, excl. heffingen		
Totaal netto kosten	€ 37	€ 37
Toe te rekenen kosten		
Overhead incl. toegerekende rente	€ 9	€ 9
BTW		
Totaal toe te rekenen kosten	€ 9	€ 9
Totaal kosten	€ 46	€ 46
Opbrengsten marktgeden	€ 32	€ 31
Dekkingspercentage	70%	67%

4 Leges

Taakveld 0.2 Leges

Bedragen x € 1.000

Legesverordening	Titel 1	Titel 2	Titel 3
Netto kosten			
Kosten	€ 888.653	€ 856.747	€ 175.578
Inkomsten, excl. heffingen	€ -	€ -	€ -
Totaal netto kosten	€ 888.653	€ 856.747	€ 175.578
Toe te rekenen kosten			
Overhead incl. toegerekende rente	€ 509.979	€ 702.020	€ 136.118
BTW			
Totaal toe te rekenen kosten	€ 509.979	€ 702.020	€ 136.118
Totaal kosten	€ 1.398.632	€ 1.558.767	€ 311.696
Opbrengsten leges	€ 1.098.357	€ 1.659.597	€ 62.167
Dekkingspercentage	79%	106%	20%

In 2018 heeft het herstel van de woningmarkt zich sterk doorgezet. Dit heeft geresulteerd in meer en vooral vaak grotere aanvragen voor Wabo-vergunningen (titel 2) en daarmee met fors hogere legesopbrengsten dan begroot. In de 2^e helft van 2018 zijn enkele zeer grote aanvragen binnengekomen. De praktijk leert dat de directe werkzaamheden, die met deze aanvragen samenhangen en dus uit deze legesopbrengsten gedekt moeten worden, grotendeels in 2019 (en deels zelfs in 2020) zullen worden uitgevoerd. Een realistische verwerkingsmethodiek van deze

legesinkomsten brengt daarom met zich mee dat een daarmee samenhangend evenredig deel van deze legesinkomsten wordt overgeboekt naar volgende boekjaren. Daarnaast zijn meer aanvragen dan verwacht: de markt laat zich in dat opzicht niet peilen, zodat het ondoenlijk is verwachtingen concreet te maken.

Bezwaar en beroep

	2017	2018	% afwijking
Bezwaar WOZ			
- Ingekomen	300	419	40%
- Afgedaan	293	378	29%
- Percentage gereed	98%	90%	-8%
- Nog te doen (31 december)	7	41	486%
Bezwaar heffingen			
- Ingekomen	234	183	-22%
- Afgedaan	231	175	-24%
- Percentage gereed	99%	96%	-3%
- Nog te doen (31 december)	3	8	167%
Beroep			
- Ingekomen	5	12	140%
- Afgedaan	2	2	0%
- Percentage gereed	40%	17%	-58%
- Nog te doen (31 december)	3	10	233%

Kwijtschelding

	2017	2018	% afwijking
Automatische kwijtscheldingen	545	575	6%
Aantal verzoeken, waarvan:	1.016	841	
- nog in behandeling	52	21	-60%
- toegewezen	379	343	-9%
- gedeeltelijk toegewezen	7	4	-43%
- afgewezen	347	457	32%
- ingetrokken	230	16	-93%
- buiten behandeling	1	0	-100%

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Aanleiding en achtergrond

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de risico-inventarisatie. Op basis van de geïnterpreteerde risico's is ook het weerstandsvermogen berekend. Het betreft hier de risico-inventarisatie per mei 2019. De tien, in financiële zin, grootste risico's zijn opgenomen in de volgende paragraaf.

De raad heeft op 26 mei 2015 (RB2015-030) besloten een streefwaarde voor de ratio weerstandsvermogen te hanteren van 1,1 en een zekerheidspercentage van 80% te hanteren bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit. Ook is besloten om bij de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit, naast de algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit te betrekken.

Uit het risicoprofiel volgt dat met een bedrag van € 11.893.000 met 80% zekerheid alle risico's financieel kunnen worden afgedekt. De omvang van het weerstandsvermogen (de algemene reserve plus de onbenutte belastingcapaciteit) is, € 22.924.000. Dit resulteert in een ratio voor het weerstandsvermogen van 1,9.

Daarnaast is in deze paragraaf meegenomen dat er een zeker risico bestaat omtrent de hoogte van de algemene uitkering (mei circulaire) waardoor je de omvang van de algemene uitkering bij de jaarrekening niet betrouwbaar kunt inschatten.

Risicoprofiel

In het onderstaande overzicht staan de 10 risico's met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

In dit overzicht staat, in afwijking van eerdere risicoprofielen, geen risico opgenomen voor de grex De Draai. Voor de Draai bestaan weliswaar risico's maar de financiële inschatting van deze risico's is lager dan de verwachte Netto Contante Waarde na de laatste herziening (circa € 7,0 miljoen positief). De risico's bestaan eruit dat de index voor de kosten en opbrengsten slechter zal zijn dan waarmee in de 9e herziening is gerekend en dat woningen later gerealiseerd worden dan verwacht (afzetrisico).

Hierbij is wel op te merken dat eventuele veranderingen in de toekomst zoals bijvoorbeeld een flink stijgende rente of een economische recessie een groot effect kunnen hebben op de financiële uitkomsten van een grex als de Draai. Als dergelijke veranderingen zich voor gaan doen zal dat leiden tot een verzwaring van het risicoprofiel.

Risico	Kans	Financieel gevolg
<p>De Draai</p> <p><i>Risico op parameters.</i></p> <p>In de uitgangspunten bij de 10e herziening van De Draai is als gevolg van recente prijsstijgingen gerekend met een index op de kostprijzen voor 2019, 2020 en 2021 van 2,5%; voor de resterende periode tot 2030 is gerekend met 2%. Uitgaande van het scenario dat voor de resterende periode ook wordt uitgegaan van een kostenindex van 2,5%, is het financieel effect hiervan ca. € 0,7 miljoen. Voor de index op de grondopbrengsten voor de periode 2019 tot 2022 (3 jaar) wordt een percentage van 2% gehanteerd en voor de daarop volgende periode van 7 jaar is gerekend met 1%. Vanaf 2029 is conform de BBV voorschriften geen index meer ingerekend. Indien de opbrengsten index voor de gehele periode 2019 tot 2029 verlaagd wordt naar 1%, heeft dit een nadelig financieel gevolg voor het totale resultaat van De Draai van ca. € 2,7 miljoen.</p> <p><i>Afzetrisico.</i></p> <p>Met een ingerekende fasering van ca. 145 woningen per jaar (inclusief de projecten van Esdégé-Reigersdaal) is er gelet op de omzet van de afgelopen twee jaar sprake van een realistische en beheersbare grondexploitatie. Mocht de horizon 3 jaar opschuiven waardoor een deel van de woningen later wordt afgezet heeft dit een nadelig effect van € 2,2 mln op het resultaat.</p> <p><i>Prijrsrisico.</i></p> <p>De resterende nog te realiseren ca 1700 woningen kennen nog wel een prijsrisico. Indien de grondwaarden met 10% inzakken, heeft dit een nadelig financieel gevolg voor het totale resultaat van De Draai van ca. € 8,7 miljoen. Kortom: de grondexploitatie gaat gepaard met onzekerheden. Hoewel de boekwaarde per 1-1-2019 is gedaald door de positieve ontwikkelingen in 2018 moet er toch nog steeds een bedrag van ca. € 32,5 miljoen worden terugverdiend. De herziening laat in 2019 een Netto Contante Waarde (NCW) resultaat zien van circa € 6,9 mln positief. Deze NCW vormt een buffer voor de bovenstaande risico's. Het totaal van de bovenstaande risico's (€ 14,3 mln) is € 7,34 mln hoger dan deze NCW. Daarom nemen we € 7,4 mln als maximaal risico op in het risico-profiel.</p>	50%	max. € 7.400.000
<p>Jeugd</p> <p>Het risico bestaat dat het beschikbare budget voor Jeugdzorg niet toereikend is voor de vraag naar jeugdzorg bij inwoners. Vanaf de begroting 2019 zijn de budgetten voor jeugdzorg gebaseerd op een onderbouwde inschatting van de kosten jeugdzorg. Doordat de jeugdzorg een open einde regeling is blijft de kans aanwezig dat de kosten van de zorg, door bijvoorbeeld een stijging van de zorgvraag (aantallen), hoger zullen zijn dan de beschikbare budgetten. De inschatting van de maximale omvang van een mogelijke overschrijding van de in de begroting opgenomen budgetten bedraagt voor 2 jaar circa</p>	50%	max. € 2.000.000

Risico	Kans	Financieel gevolg
3 mln. De kans dat dit maximale budgettaire tekort zich ook daadwerkelijk voor gaat doen is op 50% geschat		
Transferium Als in het Transferium (onderdeel Parlan) kinderen geplaatst worden die door de rechter onder voogdij zijn gebracht komen de kosten voor rekening van Heerhugowaard. Dit is op dit moment zo geregeld in de uitwerking van het woonplaatsbeginsel. Doordat aan deze plaatsingen hoge kosten zijn verbonden en deze waarschijnlijk niet volledig vergoed worden door het rijk is dit specifieke risico afzonderlijk opgenomen in het risicoprofiel.	50%	max. € 1.500.000
Garantstellingen De gemeente heeft zich garant gesteld voor financiering van andere organisaties. Een voorbeeld is de garantstelling voor de financiering van de HVC. De exploitatie van de HVC staat onder druk. Dit verhoogt het risico dat aanspraak wordt gemaakt op de afgegeven garantie.	50%	max. € 1.000.000
Zieke bomen Tot op heden worden kosten die verband hebben met zieke bomen (kappen en nieuwe bomen planten e.d.) gedekt uit beschikbare budgetten. Doordat nu zoveel bomen ziek worden (nieuwe ziekten die zich nu ook in Heerhugowaard laten zien) is de kans groter geworden dat te maken kosten om bomen te kappen en vervangen niet meer gedekt kunnen worden uit de reguliere budgetten. De nieuwe risico-inschatting is gebaseerd op het huidige beleid en de huidige inzichten over (mogelijke) aantallen zieke bomen in de gemeente.	50%	max. € 1.000.000
BUIG In onze begroting hebben we een inschatting gemaakt van zowel het te ontvangen budget inkomensdeel WWB als de verwachte uitgaven voor uitkeringen WWB (uitvoering door Halte Werk). De inkomsten kunnen afwijken van de inschatting door een nieuwe verdeelmethode van het rijk en ook de uitgaven kunnen anders zijn door bijvoorbeeld mindere economische omstandigheden (meer klanten).	70%	max. € 700.000
Gemeenschappelijke regelingen Begrotingsoverschrijdingen bij gemeenschappelijke regelingen worden doorbelast aan de gemeente Heerhugowaard. Naast het afzonderlijk in het risicoprofiel opgenomen risico voor de gemeenschappelijke regeling WNK bestaat dit risico ook bij andere gemeenschappelijke regelingen zoals de GGD, RHCA en de veiligheidsregio.	80%	max. € 500.000
Sanering Vanadium Bij de herinrichting van de Rivierenwijk is duidelijk geworden dat het in het verleden gebruikte slakkenzand verontreinigd is met de stof Vanadium. Voor de kosten van sanering, bij vooral de Rivierenwijk, over de periode 2017 t/m 2020 wordt een reserve gevormd van € 2,5 mln. Pas vanaf 2025 staan werkzaamheden ingepland waarbij het risico bestaat dat sanering nodig is van verontreinigd slakkenzand. De omvang van dit risico wordt met de huidige kennis op maximaal € 4 mln ingeschat	10%	max. € 4.000.000
WMO	50%	max. € 750.000

Risico	Kans	Financieel gevolg
Het risico bestaat dat de beschikbare budgetten voor individuele voorzieningen, zorg in natura en persoonsgebonden budgetten niet toereikend zijn voor de vraag onder inwoners.		
Algemene uitkering De hoogte van de algemene uitkering is van jaar tot jaar geen vast gegeven en kan variëren	70%	max. € 500.000
Totaal grote risico's		€ 19.350.000
Overige risico's		€ 45.195.000
Totaal alle risico's		€ 64.545.000

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 64.545.000) ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. De uitkomst van deze simulatie is dat, bij een zekerheid van 80% met een bedrag van € 11.893.000 de risico's kunnen worden afgedekt.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve en de onbenutte belastingcapaciteit. De algemene reserve in de balans ultimo 2018 is € 22.486.000. De onbenutte belastingcapaciteit is € 438.000. Dit resulteert in een beschikbare weerstandscapaciteit van € 22.924.000.

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de gewenste weerstandscapaciteit met de beschikbare weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 22.924.000}{€ 11.893.000} = 1,9$$

De raad heeft op 26 mei 2015 ([RB2015-030](#)) besloten een streefwaarde voor de ratio weerstandsvermogen te hanteren van 1,1.

Kengetallen

Naar aanleiding van de vernieuwing in het BBV zijn alle gemeenten vanaf begrotingsjaar 2017 verplicht een tabel met financiële kengetallen opnemen in de begroting en de jaarstukken. Deze cijfers geven uw raad een globaal inzicht in de verwachte financiële ontwikkelingen van de gemeente. Ook moet er in de begroting een toelichting worden gegeven op de onderlinge verhouding tussen deze kengetallen en wat dat betekent voor de financiële positie van de gemeente.

Omdat het voor gemeenten bijna niet mogelijk is om eigen normen te formuleren heeft de Provincie op 30 november 2015 een brief naar de gemeente gestuurd met een mogelijke categoriale indeling voor deze normen. Deze categoriale indeling is in deze jaarrekening overgenomen om een oordeel te kunnen vormen over de gepresenteerde kengetallen.

Verslagjaar 2018 Kengetallen	Verloop van de kengetallen			Indeling kengetallen provincie		
	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	53,12%	53,64%	35,95%	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	66,28%	53,08%	35,39%	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	36,39%	44,15%	50,11%	>50%	20-50%	<20%
Structurele exploitatieruimte	3,30%	1,09%	5,55%	>0%	0%	<0%
Grondexploitatie	42,74%	32,78%	33,64%	<20%	20-35%	>35%
Belastingcapaciteit	87,45%	92,49%	92,49%	<95%	95-105%	>105%

Schuldquote:

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig.

De netto schuldquote voor de gemeente is in 2018 aanzienlijk gedaald en is voor deze jaarrekening uitgekomen op 36,0%. Dit is ruim onder de 90%, waarmee de uitkomst in categorie A als zeer gunstig wordt bestempeld. De daling wordt voor een deel veroorzaakt door een daling van de schulden (langlopende als kortlopend) met bijna € 11 miljoen. Daarnaast is het jaarrekening totaal (het bedrag waarmee de netto schulden worden gedeeld) met ruim € 9 miljoen toegenomen.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen:

Omdat bij verstrekte leningen onzekerheid bestaat of ze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel berekend inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Hoe lager deze percentages, hoe beter.

De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is min of meer gelijk aan die van de netto schuldquote. Dit omdat de gemeente bijna geen leningen heeft uitstaan, alleen leningen in het kader van de starterswoningen. De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen voor de gemeente is in de jaarrekening 2018 uitgekomen op 35,4%. Dit is ruim onder de 90%, waarmee de uitkomst in categorie A valt dat als zeer gunstig wordt bestempeld.

Solvabiliteit:

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer.

De verwachting is dat de solvabiliteitsratio van de gemeente is ten opzichte van de jaarrekening 2017 met bijna 12% gestegen en uitgekomen op 50,11%. De solvabiliteit van de gemeente is uitgekomen in categorie A, dit is een aanzienlijke verbetering ten opzichte van de jaarrekening 2017 en de begroting 2018. De solvabiliteit kwam in deze jaren in categorie B uit. Deze stijging wordt vooral veroorzaakt door het afnemen van de schuldpositie van de gemeente.

Structurele exploitatieruimte:

Dit cijfer drukt uit welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. De indexcijfer geeft aan dat de gemeente voor de gehele begrotingsperiode een structureel positieve exploitatie heeft. De jaarrekening van de gemeente geeft een structureel positief beeld (5,6%) van de exploitatieruimte.

Grondexploitatie:

De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitatie is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Het cijfer grondexploitatie van 20 % of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar. Het kengetal voor de grondexploitatie is in 2018 met 9,0% gedaald ten opzichte van 2017 en is uitgekomen op 33,6%. Dit betekent dat de het kengetal bij de realisatie 2018 is uitgekomen in categorie B. Dit is voor het eerst sinds de introductie van dit kengetal dat de gemeente in deze categorie is gekomen.

Door het aantrekken van de woningmarkt zal de komende jaren de boekwaarde van de

grondexploitaties verder omlaag gaan. Dit heeft een positief effect op het kengetal voor de grondexploitaties.

Belastingcapaciteit:

Dit cijfer geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Als dit percentage hoog ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt is een beleidskeuze.

De onbenutte belastingcapaciteit is uitgekomen op 92,5% hetgeen volgens de indeling van de provincie zeer gunstig is (categorie A).

Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf van de jaarstukken staat in het teken van de realisatie van het beleidskader betreffende het 'onderhoud van kapitaalgoederen' in 2018.

In deze openbare ruimte vinden activiteiten plaats als wonen, werken en recreëren. Voor deze activiteiten zijn kapitaalgoederen nodig: wegen, riolering, openbare verlichting, groen, gebouwen en civiele kunstwerken. De kwaliteit van het onderhoud hiervan is mede bepalend voor de manier waarop onze inwoners de openbare ruimte ervaren. Dat onderhoud vergt een substantieel deel van de begroting. Een helder en volledig overzicht is van belang voor een goed inzicht in de financiële positie.

De kapitaalgoederen die worden behandeld zijn:

1. wegen
2. riolering
3. waterhuishouding
4. groenvoorziening
5. gebouwen (allen kapitaalgoederen conform artikel 12 BBV)
6. verkeer
7. straatmeubilair
8. openbare verlichting
9. straatreiniging
10. sneeuw- en gladheidbestrijding
11. bermen en bermsloten
12. speelvoorzieningen.

Wat heeft het gekost?

In onderstaand overzicht staan de werkelijk gemaakte kosten m.b.t. het onderhoud van onze activa gepresenteerd.

Bedragen x € 1.000

	Begroting	Werkelijk
	2018	2018
Gemeenschappelijke en welzijnsgebouwen	774	934
Verkeer	687	673
Wegen/civiele kunstwerken	5.921	5.916
Straatmeubilair	-13	-20
Openbare verlichting	1.291	1.293
Straatreiniging	244	245
Sneeuw- en gladheidbestrijding	155	154
Waterhuishouding	438	433
Bermen en bermsloten	54	62
Speelvoorzieningen	443	442
Openbaar groen	2.675	2.163
Riolering	3.920	3.905
Totalen	16.589	16.200

Beleidsverantwoording

In de programmaverantwoording van programma 2: 'Stedelijk beheer en duurzaam samenleven' is ingegaan op de afwijkingen tussen begrote en geraamde lasten. Aanvullend op hetgeen reeds staat vermeld in de verantwoording in Programma 2: 'Stedelijk beheer en duurzaam samenleven' worden in deze paragraaf aanvullend nog een aantal bijzonderheden over 2018 gemeld.

Groot onderhoud Wijken

Rivierenwijk-Zuid

Het groot onderhoud in de Rivierenwijk-Zuid is uitgesteld in verband met de aanleg van een warmtenet.

In 2018 zijn vele gesprekken gevoerd om de werkzaamheden van het groot onderhoud en de aanleg van het warmtenet op elkaar af te stemmen en de consequenties in beeld te brengen. Na de vaststelling van het definitief ontwerp door het college volgt de aanbesteding. De bedoeling is om de uitvoering van het groot onderhoud in het najaar van 2019 te starten. De aanleg van de drainage start al eerder i.v.m. de aanleg van het warmtenet.

Basserhof

In 2018 is het participatietraject voor het groot onderhoud geweest. In overleg met de wijk is een definitief ontwerp opgesteld. Na de vaststelling van het definitief ontwerp volgt de aanbesteding. De bedoeling is om de uitvoering van het groot onderhoud in het najaar 2019 te starten.

Middenweg-Centrum

In 2017 adviseerde een ontwerpgroep met inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden om de Middenweg ter hoogte van Centrumwaard in te richten volgens het model Eenrichtingsverkeer. Het college volgde dit advies en besloot om het samen met buurtbewoners uit te werken. Uit nader onderzoek en een aantal bewonersbijeenkomsten blijkt dat de keuze voor eenrichtingsverkeer een grote impact heeft op het verkeer in de omliggende buurt. Bovendien zijn er andere signalen die wijzen op de noodzaak om 'uit te zoomen' van een herinrichtingsproject een stukje Middenweg, naar een gebiedsvisie die verder reikt dan alleen verkeer en waarin de hele buurt wordt meegenomen. Er wordt op dit moment gewerkt aan een voorstel aan de gemeenteraad voor het vervolg. De verwachting is dat de Raad dit voorstel in het tweede kwartaal van 2019 in behandeling neemt.

Wegen/civiele kunstwerken

Herinrichting Middenweg-Zuid

Het project wordt mei 2019 opgeleverd. De bocht ter hoogte van Middenweg 2/2a wordt in een latere fase gemaakt.

Kerkweg en Veenhuizerweg

In 2017/2018 is de voorbereiding van de reconstructie gedaan, deze is in overleg met aanwonenden en bedrijven gebeurd. Inmiddels zijn de uitvoerende werkzaamheden gestart.

Kruispunt Rustenburgerweg-Jan Glijnisweg

De kruising was toe aan groot onderhoud. Met het onderhoud is ook de verkeerskundige inrichting aangepast. Vanwege de vele vragen van bewoners over de parkeermogelijkheden in de omgeving van de Familieschool werd het onderhoud uitgesteld en zijn de plannen aangepast.

Riolering

Het onderhoud is conform de kaders uitgevoerd.

Waterhuishouding

Het onderhoud is conform de Keur van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier uitgevoerd.

Openbaar groen

Het onderhoud is conform de kaders uitgevoerd.

Gemeentelijke- en welzijnsgebouwen

In 2018 zijn diverse planmatige onderhoudswerkzaamheden aan de gebouwen uitgevoerd. Zo is bij de stalling van de gemeentewerf (Beukenlaan 25) buitenschilderwerk uitgevoerd, inclusief het opnieuw coaten van de overheaddeuren. Bij jongerencentrum Kompleks aan de Beukenlaan 1a is eveneens buitenschilderwerk uitgevoerd aan de houten kozijnen en bij wijkcentrum De Vonder aan de Van Foreeststraat 35 zijn de dakwerkzaamheden voorbereid voor uitvoering in 2019. Als gevolg van herstel van inbraak- en waterschades, ondersteuning t.b.v. de onderhoudsplanning en onvoorzien onderhoud is er een overschrijding op het onderhoud van de gebouwen ontstaan.

Budgetten dagelijks en groot onderhoud

In november 2010 is het verloop van de Reserve 'Beheer en sociale structuur' in relatie tot NBK 1, 2, groot onderhoud wijken en onderhoud Stad van de Zon door de Raad vastgesteld (RB2010-120). Met dit besluit zijn de tekorten op de (toekomstige) beheer- en onderhoudslasten van de NBK 1 en NBK 2 projecten, groot onderhoud wijken en groot onderhoud Stad van de Zon langjarig afgedekt. Actualisatie van het verloop van deze reserve in relatie tot de (toekomstige) beheer- en onderhoudslasten vindt jaarlijks, als onderdeel van de Beleidsnota reserves en voorzieningen, plaats.

In 2018 is provinciale subsidie verkregen voor:

- Westdijk - fietsstraat
- Duurzaam veilig herinrichten Veenhuizerweg en Kerkweg

Doelstelling collegeprogramma 2014-2018

In het collegeprogramma 2014 - 2018 'Samen leven' dat in 2014 door het college is vastgesteld is de doelstelling opgenomen dat de wijze waarop het onderhoud en de renovatie ter hand wordt genomen tegen het licht wordt gehouden. Onderzocht is of door scherp te kijken met behoud van een behoorlijke kwaliteit goedkopere oplossingen mogelijk zijn. In 2015 en 2016 zijn alle voorzieningen tegen het licht gehouden.

De inhoudelijke en financiële analyse van de onderhoudsvoorzieningen is een tijdrovende actie. In 2017 zijn alle onderhoudsvoorzieningen (meerjarenplanning) opnieuw geactualiseerd. Met enige regelmaat wordt het systeem nog verder verfijnd en geactualiseerd. Eventuele aanpassingen zullen aan de Raad worden voorgelegd.

Er is een compleet beeld van de kosten die de instandhouding - op een acceptabel kwaliteitsniveau - met zich meebrengt. Hierbij hebben we gerekend met bepaalde intervallen die vanuit technisch oogpunt nodig zijn om ons bezit op peil te houden. Achterstallig onderhoud wordt hierdoor voorkomen.

Financiering

Treasury is de beheersing, door sturing en bewaking, van financiële posities en de aan deze posities en stromen verbonden kosten en risico's.

Concreet betekent dit voor Heerhugowaard dat de financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden plaats vindt en de rente- en kredietrisico's afgedekt worden. De treasuryfunctie binnen Heerhugowaard dient hierbij uitsluitend de publieke taak en geschiedt binnen de financiële kaders van de Wet financiering decentrale overheden (fido) waarbij prudent beheer een basisvoorwaarde is.

Het treasurybeleid is in hoofdlijnen vastgelegd in het 'Treasury-statuut 2014' (RB2014-009 18 februari 2014).

Liquiditeitsprognose

Ten behoeve van de korte, middellange en lange termijn financieringsplanning wordt gewerkt met een liquiditeitsprognose. Die prognose geeft inzicht in de financiële inkomsten- en uitgavenstromen en bestaat uit de volgende onderdelen:

- een jaarprognose, waarbij op maandniveau de verwachte mutaties zijn opgenomen;
- een meerjarenprognose over een periode van tien jaar; daarin wordt per jaar een beeld gegeven van de verwachte financiële ontwikkelingen.

De liquiditeitsprognose is een vast onderwerp in de vergaderingen van de treasurycommissie. In 2018 is de prognose periodiek geactualiseerd waardoor inzicht bestond in de ontwikkelingen van de financiële positie en in de toekomstige financieringsbehoefte.

Leningenportefeuille en rentelasten

In de tabel is een overzicht opgenomen van de samenstelling en omvang van de afgesloten vaste geldleningen per 31 december 2018.

De huidige leningenportefeuille past binnen de gestelde kaders van het Treasurystatuut 2014. Belangrijk hierbij zijn dat de wettelijke kaders zoals de renterisiconorm en de kasgeldlimiet niet wordt overschreden en dat nieuwe leningen worden afgestemd op de bestaande financiële positie, op de prognose van die positie en op de actuele rentestand.

In 2018 zijn er geen nieuwe geldleningen aangegaan met banken en/of andere financiële instellingen. Er is in 2018 voor € 10,65 miljoen afgelost op de huidige leningenportefeuille, het betreft hierbij de reguliere aflossingen op de leningen.

Ultimo 2018 had de gemeente een kasgeldlening van € 7,0 miljoen open staan bij de BNGbank NV tegen een negatief rentepercentage van 0,31%. Deze kasgeldlening past binnen de gestelde kaders van het treasurystatuut en de wettelijke kaders van de wet Fido.

Leningenoverzicht o/g

Bedragen x € 1.000

	Jaar afsluiten	Looptijd (in jaren)	Rente percentage	Boekwaarde 31-12-2017	Opname	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2018	Betaalde rente
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	2005	25	4,07%	7.800		600	7.200	317
De Nederlandse Waterschapsbank N.V.	2005	25	3,61%	7.800		600	7.200	282
De Nederlandse Waterschapsbank N.V.	2006	25	3,68%	2.800		200	2.600	103
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	2007	30	4,60%	9.750		500	9.250	449
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	2008	20	5,10%	8.250		750	7.500	421
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	2015	5	0,33%	12.000		4.000	8.000	39
De Nederlandse Waterschapsbank N.V.	2017	5	0,08%	20.000		4.000	16.000	16
Totaal				68.400	0	10.650	57.750	1.627

In het volgende overzicht is te zien dat de schuldbestand van de gemeente de afgelopen 4 jaar aanzienlijk is verbeterd. Waar de gemeente in 2014 nog een schuld van € 120 miljoen (langlopend € 104 miljoen en kortlopend (€ 16 miljoen) had is deze in de afgelopen jaren teruggelopen tot € 61 miljoen (langlopend € 58 miljoen en kortlopend (€ 3 miljoen). De verwachting is dat de schuldbestand in de komende jaren nog verder zal worden afgebouwd.

<i>Ontwikkeling schuldbestand</i>	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2014	2015	2016	2017	2018
Vaste geldleningen	-104.350	-107.100	-75.050	-68.400	-57.750
Kasgeldleningen	-12.000		-22.000	-10.000	-7.000
Liquide middelen	-4.013	-2.907	5.840	5.914	3.823
	-120.363	-110.007	-91.210	-72.486	-60.927

Uitzettingen en rentebaten

De tabel geeft inzicht in de samenstelling en grootte van aan derden verstrekte leningen ultimo 2018 en in de van hen ontvangen rente en aflossingen. Er zijn in 2018 geen nieuwe geldleningen verstrekt.

Leningenoverzicht u/g

Bedragen x € 1.000

	Jaar afsluiten	Looptijd (in jaren)	Rente percentage	Boekwaarde 31-12-2017	Opname	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2018	Ontvangen rente
Startersleningen	2014-2015	3-30 jaar	onbekend	980	0	127	853	32
Overige				38		1	37	
Totaal				1.018	0	128	890	32

Financieringsstructuur

In de tabel is de financieringsstructuur van de gemeente weergegeven over een periode van vier jaar.

Financieringspostitie	Bedragen x € 1.000			
	31-12 2015	31-12 2016	31-12 2017	31-12 2018
Vaste financieringsmiddelen				
Eigen vermogen	81.583	98.555	96.678	106.110
Vorzieningen	21.044	16.124	20.417	24.364
Onderhandse Geldleningen	101.700	75.050	68.400	57.750
Totaal	a. 197.004	204.327	185.495	188.224
Boekwaarde investeringen				
Vaste activa	142.814	149.001	138.187	136.476
Grondexploitaties	66.428	57.218	54.236	53.659
Totaal	b. 211.842	209.242	192.423	190.135
Saldo vaste financieringsmid- delen (a-b)	-14.838	-4.915	-6.928	-1.911
Schulden op korte termijn				
Kasgeldleningen	0	22.000	10.000	7.000

Bij mutatie reserves en voorzieningen en mutatie geldleningen zijn positieve bedragen een toename van de vaste financieringsmiddelen en negatieve bedragen een afname van de financieringsmiddelen.

Bij mutaties investeringen gemeentelijke exploitatie en mutaties grondexploitaties zijn positieve bedragen een afname in de boekwaarde investeringen en de negatieve bedragen en toename van de van de boekwaarde in investeringen.

<i>Specificatie financieringspositie</i>	<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Resultaat 2018	+ €	14.915
Dotaties aan reserves en voorzieningen	+ €	15.576
Onttrekkingen reserves en voorzieningen	-/- €	17.112
<i>Mutatie reserves en voorzieningen</i>	+ €	13.379
Mutatie geldleningen	-/- €	10.650
<i>Mutatie geldleningen</i>	-/- €	10.650
Investerings	-/- €	9.261
Bijdrage derden	+ €	1.599
Afschrijvingen	+ €	6.125
Afwaarderingen + Desinvesteringen	+ €	1.189
Verliesvoorziening Westpoort	+ €	2.059
<i>Mutatie investeringen gemeentelijke exploitatie</i>	-/- €	1.711
Rente	-/- €	646
Grondaankopen	-/- €	1
Ontwikkelingskosten	-/- €	6.981
Grondverkoop	+ €	16.850
Overige opbrengsten	+ €	794
Winst en verliesnemingen	-/- €	9.456
Mutatie verliesvoorzieningen	+ €	17
Herrubrisering	-/- €	0
<i>Totaal mutatie investeringen grondexploitaties</i>	-/- €	577

Financiële risico's

Voor de beheersing van onze financiële risico's worden de instrumenten uit het treasurystatuut en van de wet FIDO toegepast.

Renterisico

Met het renterisico wordt bedoeld het gevaar van ongewenste veranderingen van de (financiële) resultaten van de gemeente als gevolg van wijzigingen van het rentepercentage op geldleningen en gelduitzettingen.

Bij de beoordeling van dit risico wordt gebruik gemaakt van de kasgeldlimiet en van de wettelijk verplichte renterisiconorm.

De kasgeldlimiet wordt op basis van de wet FIDO gehanteerd voor de beheersing van de renterisico's op korte termijn. Die limiet is een percentage (8,50%) van de totale omvang van de begroting, uitgedrukt in geld.

Het gemiddelde saldo van de netto vlottende schuld (=het saldo van alle schulden en middelen/vorderingen met een looptijd korter dan één jaar) moet onder deze limiet blijven. De verhouding van de netto vlottende schuld tot de kasgeldlimiet wordt per kwartaal berekend. In de tabel is het verloop van de kasgeldlimiet over 2018 weergegeven. Uit de tabel blijkt dat de gemeente in 2018 niet door de kasgeldlimiet is gegaan.

Verloop kasgeldlimiet 2018

Bedragen x € 1.000

	kwartaal			
	1	2	3	4
1. Berekening kasgeldlimiet:				
Primaire begroting	145.721	145.721	145.721	145.721
Percentage van de begroting	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
Kasgeldlimiet in een bedrag	12.386	12.386	12.386	12.386
2. Vlottende schuld:	23.334	21.994	16.845	12.130
3. Vlottende middelen	20.897	19.135	17.490	10.954
4. Totaal netto vlottende schuld (2-3)	-2.437	-2.859	645	-1.176
Toegestane kasgeldlimiet (1)	12.386	12.386	12.386	12.386
Ruimte onder kasgeldlimiet	9.949	9.527	13.031	11.210

De renterisiconorm heeft betrekking op het renterisico op lange(re) termijn. Het renterisico is de optelsom van de eventueel hogere rente die: gedurende een jaar moet worden betaald als gevolg van renteherzieningen op bestaande leningen; en/of betaald moet worden door herfinancieringen gedurende het jaar.

De wet FIDO geeft door middel van een renterisiconorm aan hoe hoog deze renteverhogingen gedurende een jaar mogen zijn. Die norm is een gefixeerd percentage (20%) van de totale omvang van de begroting op 1 januari; die norm mag niet worden overschreden. Uit de tabel risiconorm blijkt dat de gemeente in 2018 ruimschoots binnen de norm is gebleven.

Renterisiconorm

Bedragen x € 1.000

		31-12- 2015	31-12- 2016	31-12- 2017	31-12- 2018
Renteherziening	1.	0	0	0	0
Aflossingen	2.	22.650	26.650	26.650	10.650
Rente Risico (1 + 2)	3.	22.650	26.650	26.650	10.650
Renterisiconorm	4.	30.514	30.410	26.294	29.144
Ruimte onder renterisiconorm (4>3)	5a.	3.864	3.760		18.494
Overschrijding renterisiconorm (3>4)	5b.			-356	
Berekening renterisiconorm					
Primaire begroting	4a.	152.572	152.052	131.472	145.721
Percentage regeling	4b.	20%	20%	20%	20%
Renterisiconom (4a x 4b)	4.	30.514	30.410	26.294	29.144

Kredietrisico

Het kredietrisico gaat over de kans op een waardedaling van een vordering als gevolg van het niet (tijdig) nakomen van de verplichtingen door de wederpartij.

Deze risico's staan in de tabel. Het gaat dan om aan derden verstrekte gelden (kredieten) en/of garanties voor de rente- en aflossingsverplichtingen van geldleningen.

Uit de tabel blijkt dat het grootste deel van de garantstellingen leningen aan sociale woningcorporaties betreft. Deze leningen zijn gewaarborgd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Wanneer corporaties hun rente- en aflossingsverplichtingen niet nakomen, kan de geldgever op grond van de garantstelling deze bedragen in eerste instantie verhalen bij het WSW. Deze zal dan in eerste instantie aankloppen op de bij het WSW aangesloten woningcorporaties en vervolgens bij het waarborgfonds.

Als dat borgfonds óók niet in staat is aan deze verplichtingen te voldoen, dan kan de gemeente (als achtervang) worden aangesproken tot het bedrag waarvoor de gemeente garant staat.

Kredietrisico	Bedragen x € 1.000			
	31-12-2015	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018
Garanties				
- Achtervangfunctie woningcorporaties	119.306	122.823	105.505	125.734
- Diverse plaatselijke instanties	31.326	27.451	45.478	44.732
Totaal garanties	150.632	150.274	150.983	170.466

Naast de achtervangfunctie die de gemeente voor de leningen van de sociale woningcorporaties heeft de gemeente garanties voor leningen van diverse plaatselijke instanties afgegeven. Dit zijn vooral garanties aan sportverenigingen, culturele en zorginstellingen, gemeenschappelijke regelingen, garanties voor hypotheek van personeelsleden, de HVC en de SOVON.

Schatkistbankieren

Vanaf 1 december 2013 moet de gemeente Heerhugowaard de overtollige middelen boven een drempelbedrag van 0,75% van de begroting aanhouden bij de Nederlandse staat. Dit betekent dat gemiddelde saldo van de bankrekeningen op kwartaalbasis niet hoger dan deze drempel mag zijn. In de tabel staat een berekening van het gemiddelde saldi van de bankrekeningen per kwartaal en hoe deze zich verhouden tot de het drempelbedrag. Uit onderstaand overzicht blijkt dat de gemeente in 2018 onder de drempel van het verplicht afstorten van de overtollige middelen aan de Nederlandse staat is gebleven.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	1038			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	315	369	341	324
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	723	669	697	714
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	138.379			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	138.379			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	1038			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					

		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	28.384	33.600	31.394	29.840
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	315	369	341	324

Bedrijfsvoering

Personeel en organisatie

Ontwikkelingen

In onze visie op de organisatie gaan we samen voor een TOP dienstverlening. Hier werken wij elke dag aan een betere en leukere omgeving voor iedereen die hier komt, woont, werkt, onderneemt en leeft. Dit doen we met inzet voor en door iedereen. Wij zijn altijd een stap voor in alles wat we doen. Met plezier werken wij samen om het verschil te maken in de maatschappij. Gewoon omdat ons hart hier vol van is.

Naast het hebben van een visie zijn we er ons bewust van dat de arbeidsmarkt krap is en weten we dat per 1 januari 2020 de WNRA ingaat. Hiermee is de concurrentie om de juiste professional steeds groter geworden. Daarom hebben we een bureau gevraagd om een reclamecampagne te ontwerpen. Dit is uitgemond in #Jouwruimte. Dit gaat over:

“Werken bij HHW LD betekent continu jezelf mogen ontwikkelen. Met deze vaardigheden maak je samen het verschil voor inwoners en bedrijven. “

“HHW LD biedt jou de ruimte om te blijven ontwikkelen. “

“Een letterlijke en figuurlijke plaats waar je kunt en wilt zijn, die oneindige mogelijkheden biedt tot leren en ontwikkelen op jouw manier.”

Het personeelsbeleid heeft in 2018 een aantal impulsen gekregen die een duidelijke richting laat zien. Belangrijke impulsen zijn de wijze van leidinggeven waarin ondersteuning, sturing en aandacht geven tot uiting komen en de rolverdeling tussen advisering en leidinggeven duidelijk is. Daarnaast voeren we TOPgesprekken, geven daar vervolg aan en doen we groepsinterventies, waaronder teamgesprekken. Daarnaast is in het kader van de fusie gewerkt aan een organisatie ontwerp voor de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling.

In 2018 is een aantal trends te zien en ook een aantal veranderingen. Anders dan andere jaren is de ruime uitstroom (6,9%), de ruime instroom (11,1%) en het grote aantal vacatures (50). De hoogconjunctuur nodigt uit om van baan te wisselen. Daarom zijn 11 medewerkers op eigen verzoek uit dienst getreden. Tegelijkertijd zijn we aan het werven en dankzij onze nieuwe wervingsstrategie lukt het wonderwel goed om nieuwe mensen aan te trekken.

Ondanks deze beweging worden we met zijn allen ouder (gemiddeld 50,9 jaar), zijn we langer in dienst (16,7 jaar) en stijgt het ziekteverzuim gestaag door (4,95%).

Formatie

Belangrijkste punten:

- Inhuur gebeurt alleen bij kritische gevallen en/ of als het vanuit bedrijfseconomische perspectieven aantrekkelijker is om iemand tijdelijk in te huren dan permanent aan te stellen.
- Het verzuim is gestegen in 2018.

	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018
Aantal fte's	299,38	301,13	325,11	341,25

Loonkosten

Bedragen x € 1.000

	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018
Loonkosten	19.364	20.339	24.906	23.329

Inhuur

Er vindt alleen dan inhuur plaats in kritische gevallen en/ of als het vanuit bedrijfseconomische perspectieven aantrekkelijker is om iemand tijdelijk in te huren dan permanent aan te stellen.

Bedragen x € 1.000

	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018
Inhuur	3.374	4.613	387	3.531

Ziekteverzuim

De prestatienorm voor het ziekteverzuim is voor 2018 vastgesteld op gemiddeld 3,5%, de meldingsfrequentie, het totaal aantal ziekmeldingen in een kalenderjaar gedeeld door het gemiddeld aantal personeelsleden op 1,00.

Het ziekteverzuimpercentage komt in 2018 met 4,95% uit boven onze streefnorm van 3,5%.

De meldingsfrequentie was 1,01 in 2017. Dit is gelijk aan de streefnorm van 1,0.

	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Begroting 2018	Realisatie 2018
Verzuimpercentage	3,70%	4,67%	3,50%	4,95%
Meldingsfrequentie	0,6	0,7	1,0	1,0

Juridisch

Juridische kwaliteitszorg heeft tot doel om op het juridische taakveld tot verbetering van de bedrijfsvoering te komen. De leidende vraag is dan:

‘Hoe organiseer je kwaliteit?’

De manier waarop dat gebeurt, lijkt in sterke mate op de taakvelden risicomangement en ‘financial control’. Met deze taakvelden wordt dan ook nauw samengewerkt ter bevordering van de integraliteit van de bedrijfsvoering.

Heerhugowaard is, als het gaat over juridische kwaliteitszorg, van de ontwikkelfase in de beheerfase beland. Er is continue aandacht voor de juridische kwaliteit, o.a. door de screening van bestuurlijke voorstellen en het juist positioneren van centrale juridische adviesfunctie.

Als gevolg van de organisatieontwikkeling en op handen zijnde fusie met Langedijk is in 2018 extra aandacht besteed aan deze samenwerking en het duiden van de juridische taakvelden waarop harmonisatie nodig is.

De activiteiten van juridische kwaliteitszorg zijn er steeds meer op gericht om de juridische kwaliteit uit te breiden tot de regionale werkverbanden.

In 2018 zijn bijeenkomsten met de accounthouders van de verbonden partijen voortgezet waarbij de expertise rond juridische- en financiële kwaliteit en sturing is vergroot. Hierbij is samengewerkt met Langedijk en Alkmaar en er is veelvuldig gebruik gemaakt van regionale netwerken om in een vroegtijdig stadium invloed te genereren.

Informatie

Informatievoorziening

Grip en samenhang op één gezamenlijke informatievoorziening

In 2018 hebben we, samen met Langedijk, belangrijke stappen gezet in de ontwikkeling naar één gezamenlijke informatievoorziening:

- De gezamenlijke nieuwe bodemplaat is geïnstalleerd en in Heerhugowaard zijn we in december 2018 “over gezet” naar deze nieuwe technische omgeving. In april 2019 zal Langedijk volgen. De gezamenlijke bodemplaat zorgt voor grotere efficiëntie, betere IT-voorzieningen en maakt samenwerking/samenvoeging met Langedijk mogelijk.
- De architectuur generieke informatievoorziening is opgeleverd. Met dit plan is de gezamenlijke ontwikkelrichting voor de komende jaren duidelijk geworden. Het stelt ons in staat keuzes te maken op de wijze waarop we de mogelijkheden van nieuwe technologie in kunnen zetten voor betere dienstverlening en combineren met efficiency en flexibiliteit in onze manier van (samen)werken.
- De voorbereidingen zijn gestart om de implementatie van de zgn. Hoofdader mogelijk te maken. De Hoofdader vervult een centrale rol in de informatievoorziening en heeft veel verbindingen met andere applicatiecomponenten en dient daarom als eerste geïmplementeerd te worden.
- Door inzet van een tijdelijke i-werkvorm (vooruitlopend op de fusieorganisatie) is de samenwerking tussen Heerhugowaard en Langedijk op het gebied van de informatievoorziening geïntensiveerd en worden steeds vaker gezamenlijke keuzes gemaakt.
- Door inzet van i-projectenportfolio hebben we inzicht gekregen in de enorme hoeveelheid ontwikkelingen, projecten en initiatieven. Duidelijk is geworden dat “de basis op orde” minder op orde is als gedacht. Balans zal moeten worden gevonden in het verbeteren van de “basis op orde” en de “ontwikkeling” van de gezamenlijke informatievoorziening. Tevens is duidelijk geworden dat de fusie, de verbouwing van het Huis van Heerhugowaard en de verhuizing van

onze collega's van Langedijk naar Heerhugowaard in 2019 urgentie heeft en veel inzet zal vragen.

Doordat we niet alles tegelijk op kunnen pakken, zullen bewuste keuzes gemaakt moeten worden of, en wanneer en met wie we projecten starten.

Betrouwbaar en datagedreven

We willen werken aan een slimme informatie gestuurde gemeente.

Door meer gebruik te maken van betrouwbare en beschikbare data -*weten wat er gebeurt en onderzoeken waarom dat gebeurt*- willen we de potentiële kansen voor de optimalisering van onze beleidsvorming, uitvoering en verantwoording gaan benutten.

In 2018 is het Datalab verder doorontwikkeld. Met name op het gebied van Jeugdzorg zijn analyses uitgevoerd en is managementinformatie bijeengebracht. Ook is er informatie vrijgemaakt om datagedreven sturing structureel te verankeren in de organisatie.

Informatieveiligheid & Privacy

IB-beleid, doelstellingen en afspraken

In 2015 is het 'Informatiebeveiligingsbeleid gemeente Heerhugowaard 2015' vastgesteld. Dit beleid is gebaseerd op de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten, welke is gestoeld op de internationale standaarden voor informatieveiligheid: NEN/ISO 27001 en NEN/ISO 27002. De Baseline Informatiebeveiliging geeft een specifieke invulling aan de wijze waarop de veiligheid van informatie binnen gemeentelijke organisaties moet zijn geborgd. Het gemeentebestuur heeft zichzelf tot doel gesteld te voldoen aan de minimumvereisten van landelijke en Europese wet- en regelgeving en baseert haar aanpak op een risico-afweging.

Algemeen beeld en resultaten afgelopen periode

In 2018 heeft de organisatie een groeiproces doorgemaakt ten aanzien van informatieveiligheid en privacy. Enerzijds als gevolg van de wettelijke verplichtingen welke de nieuwe privacywetgeving (Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), in werking getreden op 25 mei 2018) met zich meebracht en anderzijds doordat deze aspecten organisatorisch een plek hebben gekregen binnen de organisatie. Hierdoor is de coördinatie van, advisering en toezicht op deze aspecten centraal belegd en heeft deze de benodigde versnelling gebracht. De aanstelling van een Functionaris Gegevensbescherming (FG) voor Heerhugowaard en Langedijk heeft hieraan ook bijgedragen. Een en ander heeft ervoor gezorgd dat deze aspecten vaker (tijdig) worden betrokken bij besluitvormingsprocessen. Zo zijn informatieveiligheid en privacy in 2018 een verplicht onderdeel geworden van de integrale beoordeling van nieuwe I-projecten.

In 2018 zijn goede stappen gezet in het vergroten van de compliance met de AVG. Hierbij is prioriteit gegeven aan het inrichten van de governance, bewustwording creëren in de organisatie en het wegnemen van de grootste risicofactoren door technische danwel organisatorische maatregelen. We zien daardoor het bewustzijn toenemen binnen de organisatie. Wel is hier nog borging van de gewenste houding en het gewenste gedrag noodzakelijk. De prioriteitstelling heeft ertoe geleid dat bijvoorbeeld het opstellen van privacybeleid en maatregelen op het gebied van informatieveiligheid een lagere prioriteit hebben gekregen. Om volledig compliant te worden met de AVG en privacy en informatieveiligheid in onze organisatie te borgen pakken we de beleidsvorming, samen met andere nog uit te voeren maatregelen, planmatig op. Deze gefaseerde aanpak doet ook recht aan de complexiteit en dagelijkse praktijk ten aanzien van informatieveiligheid en privacy in de uitvoering van bijvoorbeeld het Sociaal Domein. Deze praktijk wordt bevestigd door het rekenkameronderzoek naar informatieveiligheid en privacy in

het sociaal domein. Het onderzoek heeft geleid tot het vaststellen van maatregelen ten aanzien van beleidsvorming, bewustwording en huisvesting.

Disclaimer

Het bereiken van volledige informatieveiligheid/gegevensbescherming, waarbij zich geen incidenten voordoen zonder gevolgen voor de organisatie, is helaas een illusie. De maatregelen op het gebied van informatiebeveiliging bieden vaak alleen bescherming tegen bekende bedreigingen en lopen daardoor achter op de realiteit. Daarnaast is de invloed van menselijk handelen op informatieveiligheid groot. Een alerte signalering van en ingrijpen bij daadwerkelijke incidenten zijn daarom zo mogelijk van nog groter belang dan het preventief beveiligen van informatie.

Beheersmaatregelen IB

Een belangrijke beheersmaatregel is, naast het opzetten van de beleidscyclus, het bewustmaken van het management en de medewerkers binnen de gemeentelijke organisatie van hun verantwoordelijkheid ten aanzien van informatieveiligheid (en gegevensbescherming) en deze te borgen in de werkprocessen. Door deze borging ontstaat een stabiele basis, die een voorwaarde vormt voor de eventuele vervolgstappen naar technische voorzieningen en/of aanvullende procedures. In 2018 is in de afdelingsoverleggen, het MT en college aandacht besteed aan informatieveiligheid en privacy en de consequenties voor de organisatie. Het is van belang dat het strategisch beleidskader wordt geactualiseerd en de uitvoering meer wordt vastgelegd en geborgd.

Collegeverklaring ENSIA inzake informatiebeveiliging DigiD en SUWInet
Zie separate collegeverklaring ENSIA.

Incidenten

In 2018 zijn binnen de gemeentelijke organisatie 33 beveiligingsincidenten gesignaleerd en geregistreerd. Bij diverse van deze incidenten waren persoonsgegevens betrokken. In 7 gevallen was (mogelijk) sprake van ernstige gevolgen voor de bescherming van persoonsgegevens en is het incident gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens. In overleg met het management zijn passende maatregelen genomen om de incidenten in de toekomst te voorkomen. Deze incidenten hadden betrekking op de volgende categorieën:

- 58 % menselijk handelen
- 12 % ICT (kwetsbaarheden in techniek)
- 12 % procedure (kwetsbaarheden in proces)
- 18 % extern (uitbestede werkzaamheden/diensten)

Als gevolg van de inzet op bewustwording binnen de organisatie zijn in 2018 meer incidenten als zodanig herkend en gemeld. De verwachting is dat door verdere investering in bewustwording het aantal incidenten de komende jaren nog verder zal toenemen zonder dat dit betekent dat het niveau van informatieveiligheid afneemt.

Meerjarenperspectief

Per 1 januari 2019 is de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) vervangen door de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), waarbij 2019 wordt gezien als een overgangsjaar. Deze nieuwe baseline bevat minder beheersmaatregelen, welke in tegenstelling tot de BIG allemaal en altijd verplicht zijn. In aanvulling op deze verplichte maatregelen dient middels de toepassing van risicomanagement vastgesteld te worden of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. De implementatie van de BIO zal in 2019 worden opgepakt.

Voor de komende jaren ligt daarnaast de focus op het verder werken aan de compliancy ten aanzien van informatieveiligheid en privacy en het verminderen van de risico's op deze aspecten. Dit betekent dat er in 2019 o.a. wordt ingezet op het vergroten van het bewustzijn binnen de organisatie, (borging van het) beleid, huisvesting en veilige gegevensuitwisseling.

Budgetcyclus en risicomanagement

Waar wil de organisatie over een paar jaar staan? Hoe gaat de toekomst eruitzien? Welke ambities zijn er en waar doen we het eigenlijk allemaal voor? De antwoorden op deze vragen veelal vertaald in een visie en missie wordt ondersteund door de ambtelijke P&C cyclus. Door de visie en missie duidelijk voor ogen te hebben, ontstaat er een gezamenlijk beeld om naartoe te werken de komende jaren, zowel op beleidsmatig als op het financieel gebied.

De P&C cyclus (budgetcyclus) bestaat uit een viertal onderdelen.

- Kaderstellen;
- Begroten;
- Tussentijds verantwoorden;
- Jaarlijkse verantwoording;

Door de inhoudelijke ambities van de Gemeente Heerhugowaard te verbinden aan de financiële kant, krijgen we goed inzicht in de mogelijkheden. De systematische manier van werken vanuit de P&C cyclus geeft hierop continu een check. Gaan we nog de goede kant op en zijn de begrotingen hier goed op afgestemd? Door de P&C cyclus goed te blijven volgen, dragen we eraan bij dat het budgetten zo effectief mogelijk wordt benut.

Om deze P&C cyclus te ondersteunen hebben we in het afgelopen jaar de applicatie LIAS gebruikt. De eerste ervaringen met deze applicatie zijn positief. Deze applicatie helpt ons bij het stroomlijnen van de totstandkoming van de planning en control producten. Daarnaast hebben we ook Scrum als methodiek toegepast bij o.a. het samenstellen van de kaderbrief en de begroting. In essentie komt het er op neer dat per P&C-document een team wordt samengesteld dat de het proces organiseert, de teksten schrijft en de bestuurlijke afstemming faciliteert tussen portefeuillehouders en verantwoordelijke managers van de bestuurlijke programma's.

Communicatie

Het gemeentebestuur wil een inclusieve samenleving waarbij vertrouwen in elkaars handelen een belangrijke basis is. Er wordt gestreefd naar een opbouwende dialoog en een duurzame relatie met inwoners en stakeholders. Zo worden met elkaar maatschappelijke vraagstukken opgelost.

Deze visie heeft een grote impact op onze organisatie. Het vraagt om een transformatie van onze organisatie. We moeten meer gaan luisteren en relaties opbouwen om meer ruimte te kunnen geven aan maatschappelijke initiatieven en deze zelfs stimuleren. We willen actief burgerschap bevorderen, dus daadwerkelijk gaan cocreëren en burgerinitiatieven ondersteunen. Dit gaat een steeds aanzienlijker deel uitmaken van ons werk. Daarvoor moeten inwoners zich meer betrokken weten en voelen bij elkaar en bij onze organisatie. Team communicatie wil hier een belangrijke ondersteunende rol in pakken.

Het focuspunt van participatie kantelt steeds meer van de overheid naar de burger: het initiatief ligt steeds vaker bij de burger. Dit vraagt gemeentebreed om een andere manier van werken, waar communicatie een sleutelrol in speelt. Democratische vernieuwing zal de komende jaren ook handen en voeten moeten krijgen, waarbij de gemeente een activerende en faciliterende rol zal spelen. Ook de verbinding/samenwerking tussen raad en college en organisatie is een aandachtspunt.

De visie van communicatie is dat inwoners zich verbonden voelen met elkaar en met de stad. Rol van het communicatieteam is signaleren en duiden van de buitenwereld (newsroom) en dit een plek geven in de organisatie. Hier is sinds een jaar vorm aan gegeven door tweewekelijks een Tamtam in de organisatie te brengen die een beeld geeft wat er in de buitenwereld leeft. Ook wordt dit gedeeld in het college. In het team wordt het integreren van de buitenwereld bij het maken van beleid verder uitgewerkt. De taal van de ontvanger spreken en het passende medium gebruiken is des te belangrijker: snelle, krachtige kernboodschappen, extra aandacht voor beeld (visuals, foto's, films en vloggen) om een verhaal goed in beeld te brengen.

Er zijn twee nieuwe communicatieadviseurs aangetrokken die zich als adviseur op de portefeuille van de wethouders gaan inzetten. De twee andere communicatieadviseurs gaan zich dit jaar voornamelijk bezighouden met het begeleiden van de ambtelijke en bestuurlijke fusie, zowel intern als extern. Het belang om deze fusie communicatief goed te begeleiden is groot. Dit om de medewerkers uit Langedijk en Heerhugowaard goed en op tijd te informeren en te begeleiden bij alle veranderingen, maar ook om twee verschillende culturen te begeleiden naar een nieuwe cultuur.

Voor de bestuurlijke fusie is het belangrijk dat alle inwoners en andere stakeholders vanuit beide gemeenten betrokken worden bij dit fusieproces. Bovendien moet aansluiting gezocht worden met alle andere relevante projecten, zodat het voor de inwoners duidelijk en overzichtelijk blijft.

Beleidsindicatoren

Op 24 maart 2016 is door de Minister de regeling beleidsindicatoren vastgesteld ten behoeve van het toelichten van maatschappelijke effecten. Deze beleidsindicatoren dienen met ingang van de begroting 2017 in de begroting en de jaarstukken te worden opgenomen.

Doelstelling	Effectindicator	Realisatie			Benchmark (regio NH)	Bron	Definitie
		2016	2017	2018			
Bedrijfsvoering	Formatie	6,88	6,11	5,77	7,30	Eigen gegevens	Fte per 1.000 inwoners
	Bezetting	5,93	5,85	5,39	7,30	Eigen gegevens	Fte per 1.000 inwoners in %
	Apparaatskosten	515	486	510		Eigen begroting	Kosten per inwoner
	Externe inhuur	17,9%	17,4%			Eigen begroting	Kosten als % van de totale loonsom + totale kosten externe inhuur
Verplichte indicatoren vanuit BBV	Demografische druk	71,40%	73%	73,2%	71,80%	CBS - Bevolkingsstatistiek	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
Bedrijfsvoering	Overhead	onbekend	onbekend	9,89%		Eigen begroting	% van de totale lasten
Verplichte indicatoren vanuit BBV	Grijze druk	27,58%	28,90%	29,30%	32,20%	Zorgatlas.nl	De verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar of ouder en het aantal personen van 20 tot 65 jaar. Dit cijfer geeft inzicht in de verhouding van de ouderen tot het werkende deel van de bevolking.

Verbonden partijen

Inleiding

Deze paragraaf bevat een nadere beschouwing op de verbonden partijen. Met verbonden partijen worden publiek-, of privaatrechtelijke organisaties bedoeld waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Van een bestuurlijk belang is sprake als een wethouder, raadslid of ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de verbonden partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Een gemeente heeft een financieel belang wanneer deze middelen ter beschikking stelt die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/ of als financiële problemen bij verbonden partijen kunnen worden verhaald op de deelnemende gemeente.

Overeenkomstig artikel 15 van het BBV bevat deze paragraaf een visie van het college op de verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen zoals die waren opgenomen in de begroting 2018 van de verbonden partijen. Voorts treft u in deze paragraaf (eveneens conform artikel 15, BBV) voor elke verbonden partij nadere informatie aan over:

- de gerealiseerde (beleids-)resultaten;
- de beleidsmatige ontwikkelingen bij iedere verbonden partij.

Voorts zijn op het begrotingsjaar 2018 voor het eerst de bepalingen en richtlijnen uit de vernieuwde Notitie Verbonden partijen (Oktober 2016) van de Commissie BBV van kracht.

Kader

Gemeenschappelijke regelingen voeren beleid en beheer uit op gemeentelijke terreinen. Er wordt voor een gemeenschappelijke regeling gekozen indien de gemeente dit beleid niet alleen dan wel niet doeltreffend kan uitvoeren. Wettelijke voorschriften zijn ook een belangrijke reden voor het vormen van een gemeenschappelijke regeling. De deelname in het aandelenkapitaal van een aantal vennootschappen vloeit in hoofdzaak voort uit de van oudsher maatschappelijke belangen die door deze vennootschappen worden nagestreefd.

Op 23 februari 2016 heeft uw raad de kadernota 'Verbonden partijen' (RB2016-137) vastgesteld. In de kadernota zijn spelregels uitgewerkt die gelden voor de verschillende fasen (oprichting, beheersing evaluatie en beëindiging) van een verbonden partij.

Op grond van artikel 35 van de 'Wet gemeenschappelijke regelingen' worden de raden in de mogelijkheid gesteld om bij de ontwerpbegroting van de gemeenschappelijke regelingen een zienswijze naar voren te brengen. In het licht van het vorenstaande volgt het college met belangstelling het onderzoek "Grip op verbonden partijen", dat de Rekenkamer Heerhugowaard op verzoek van uw Raad uitvoert.

Visie van de gemeente op samenwerking

Cruciale vraag bij het aangaan van samenwerkingsverbanden is: Waarom is bestuurlijke samenwerking eigenlijk nodig? Het antwoord op deze vraag is de publieke meerwaarde. De taken kunnen soms binnen de kaders van de wet efficiënter, effectiever met meer expertise en burgervriendelijk in een samenwerkingsvorm worden georganiseerd. Aan realisatie van publieke meerwaarde kunnen meerdere redenen ten grondslag liggen, zoals kosten verbonden aan publieke taken, specialistische kennis die nodig is voor de uitvoering van die taken, gemeentegrenzen die worden overschreden en versterking van de bestuurskracht richting andere partijen.

Verbonden partijen kunnen daarbij worden ingezet als instrument voor het behalen van gemeentelijke doelstellingen als de voor- en nadelen van dit instrument gunstig uitvallen ten opzichte van de voor- en nadelen van andere uitvoeringsinstrumenten.

Ook kunnen verbonden partijen worden ingezet als instrument voor het behalen van in het collegeprogramma of de programmabegroting opgenomen maatschappelijke doelstellingen. Verbonden partijen kunnen worden aangegaan op diverse beleidsterreinen.

De gemeente werkt alleen regionaal samen als dit in termen van resultaten voor de gemeente meerwaarde heeft. Slechts in die gevallen waarin sprake is van een wettelijke verplichting tot samenwerking, wijkt de gemeente af van dit principe.

Beheer verbonden partijen

Met het op afstand zetten van één of meerdere taken van de gemeente Heerhugowaard in verbonden partijen, moet de gemeente het toezicht op verbonden partijen inrichten. De ene verbonden partij brengt meer risico's met zich mee dan de andere partij, waar-door het benodigde toezicht per verbonden partij verschilt. In 2015 en het eerste halfjaar 2016 is op regionaal niveau tijd gestoken in het opzetten en uitvoeren van een risico-inventarisatie van de verbonden partijen binnen de regio Alkmaar. De risico-inventarisatie wordt uitgevoerd aan de hand van een vragenlijst waarin de risico's worden beoordeeld op de volgende 7 deelgebieden:

Omgeving

Welke ontwikkelingen (wet- en regelgeving, afzetmarkt) worden vanuit de omgeving verwacht die van invloed zijn op de verbonden partij?

Politiek bestuurlijk belang

Wat is de invloed van de organisatie op de politieke en maatschappelijke omgeving. In hoeverre is de verbonden partij afhankelijk van de (financiële) bijdrage vanuit de deelnemers in de verbonden partij?

Governance

Hoe is de directie/bestuur van de verbonden partij ingericht? In hoeverre ontvangt de deelnemer van de verbonden partij tijdig signalen vanuit de organisatie en wat is de mate van invloed die een deelnemer op de organisatie kan uitoefenen?

Financieel belang

Hoe is het financiële (meerjaren)perspectief voor de verbonden partij?

Organisatie

In hoeverre is de verbonden partij (organisatorisch) in staat in staat om snel te anticiperen op ontwikkelingen, staat ze open voor aanbevelingen vanuit de deelnemers en voert ze andere taken uit, naast de taken die voortvloeien uit de oprichtingsakte van de verbonden partij?

Control en kwaliteit

In hoeverre is de administratieve organisatie en interne controle binnen de verbonden partij op orde? En hoe is de controlefunctie gepositioneerd binnen de organisatie en is ze een stabiele factor?

Flexibiliteit

In hoeverre is de organisatie (financieel) in staat snel te anticiperen op ontwikkelingen?

Ontwikkelingen

Gemeenschappelijke regelingen

Naam	Plaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang	Peildatum 1-1-2018 (bedragen x € 1.000)		Peildatum 31-12-2018 (bedragen x € 1.000)		Realisatie (x € 1.000)
				EV	VV	EV	VV	
Financieel belang (jaarlijkse bijdrage)			jaarlijkse bijdrage					2018
Veiligheidsregio Noord-Holland Noord	Alkmaar	Het gezamenlijk behartigen van belangen die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, ten behoeve van de veiligheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied.	€ 2.883.309	5.269	€ 55.995	€ 5.010	€ 53.311	€ 521
GGD Hollands Noorden	Alkmaar	Het gezamenlijk behartigen van belangen die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, ten behoeve van de gezondheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied.	€ 2.020.603 (€18,16 per inwoner/€64,09 0-18 jaar+ bijdrage veilig Thuis)	-133	€ 10.490	€ 241	€ 12.542	€ 328
Regionaal Historisch Centrum Alkmaar	Alkmaar	Het laten uitvoeren van de wettelijk verplichte taak tot beheer van het gemeentearchief.	€ 185.687	196	€ 461	€ 303	€ 1.325	€ 123
Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar en omstreken (VVI)	Alkmaar	Het behartigen van het belang van de verwerking van de door de deelnemende gemeenten in gevolge de 'Afvalstoffenwet' verkregen afvalstoffen.	€ 1.841.500	24	€ 2.473	€ 24	€ 2.552	€ 0
Werkvoorzieningschap Noord-Kennemerland (WNK)	Alkmaar	Het uitvoeren van de vernieuwde 'Wet Sociale Werkvoorziening' vanaf 2008.	€ 10.200	0	€ 6.484	€ 71	€ 4.736	€ 71
Recreatieschap Geestmerambacht	Haarlem	Als gemeenschappelijk openbaar lichaam invulling te geven aan: <ul style="list-style-type: none"> het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu; het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het hiervoor geformuleerde. Het gebied is aangegeven in de regeling. 	€ 109.563	7.670	€ 2.453	€ 8.318	€ 245	€ 649

Naam	Plaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang	Peildatum 1-1-2018 (bedragen x € 1.000)	Peildatum 31-12-2018 (bedragen x € 1.000)	Realisatie (x € 1.000)		
		Financieel belang (jaarlijkse bijdrage)	jaarlijkse bijdrage	EV	VV	EV	VV	2018
Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord	Hoorn	De regeling is getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. De taken betreffen in elk geval de wettelijk bepaalde taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.	€ 565.286	2.114	€ 5.393	€ 2.595	€ 4.118	€ 1.319
Cocensus	Alkmaar	Samenwerking (uitvoeringswerkzaamheden) op het gebied van belastingen. Het betreft de uitvoering van de wet WOZ (herwaardering), de aanslagoplegging, de afhandeling van bezwaar- en beroepschriften, de (dwang)invordering en de afhandeling van verzoeken om kwijtschelding, alsmede de contacten met de Waarderingskamer, CBS, dataland en de gemeentelijke afnemers (belastingdienst en waterschap).	€ 808.600	200	€ 5.588	€ 200	€ 4.175	€ 5
Bedrijfsvoeringsorganisatie Halte Werk	Alkmaar	Het uitvoeren van de Participatiewet en daaraan verwante regelingen.	€ 3.097.249 (na verdeling resultaat per gemeente)	0	€ 5.588	€ 0	€ 6.493	€ -910

Beschrijving en doel GR

De Veiligheidsregio Noord-Holland Noord staat voor het verkleinen van risico's en het beperken van leed en (gezondheids-)schade bij incidenten. Dit doet de Veiligheidsregio door het bieden van adequate hulp en intensief samen te werken met andere partijen die betrokken zijn bij veiligheid en hulpverlening. Inwoners en bedrijven worden gestimuleerd tot zelfredzaamheid en het nemen van eigen verantwoordelijkheid.

Beleidsresultaten en ontwikkelingen in 2018

In 2018 is gestart met de bestuurlijke discussie over het beleidsplan Veiligheidsregio 2020-2023. Met bestuurders is het hoofddoel bepaald voor het plan: "Het verbinden en samen met partners werken aan fysieke en sociale veiligheid". In 2019 wordt een plan uitgewerkt voor de komende periode en aan de gemeenten aangeboden.

In het verslagjaar is veel aandacht geweest voor de vereenvoudiging van de financiering van de risicobeheersing (adviestaak Veiligheidsregio). In 2014 is besloten deze taak in het kader van de bezuinigingen uit de gemeentelijke bijdrage te halen en de adviezen op basis van verrichtingen of via een afgesloten overeenkomst bij de gemeenten in rekening te brengen. De administratie bleek ingewikkeld en tijdrovend te zijn. In verband daarmee is in 2018 besloten voortaan weer een vast bedrag in rekening te brengen bij gemeenten. Daarbij wordt uitgegaan van de gemiddelde advies afname in de jaren 2014-2017 door de gemeenten of de afgesloten contracten.

Het Algemeen bestuur heeft besloten in te stemmen met het voorstel om de kosten de komende jaren zoals hierboven omschreven in rekening te brengen. Tegelijkertijd is besloten de Veiligheidsregio een bezuinigingstaakstelling op te leggen op dit onderdeel.

Dit besluit zal worden herzien zodra de gevolgen van de invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging duidelijk zijn. Naar verwachting wordt uit deze wetten duidelijk wat de wettelijke adviestaak wordt voor de Veiligheidsregio's. De verwachting is dat dit zal leiden tot een andere verdeling van de gemeentelijke bijdrage.

In de regio is sprake van een wisselende eigendomssituatie van brandweerkazernes. Een deel van de kazernes is in eigendom bij gemeenten, het andere deel bij de Veiligheidsregio. De onderhoudssituatie is ook wisselend. Een aantal kazernes in Noord-Holland Noord vertoont zulke grote gebreken dat zij een risico vormen voor de uitvoering van het primaire brandweerproces. Het vorenstaande is aanleiding geweest om de onderhoudssituatie te inventariseren en via een besluit in het Algemeen Bestuur, de gemeenten die het betreft op te dragen tot een verbetering te komen van de onderhoudssituatie. De onderhoudssituatie van de kazerne Heerhugowaard is op niveau en het meerjaren onderhoudsplan is voldoende om het gewenste niveau te handhaven.

In 2012 is een landelijk plan gestart om het brandweeronderwijs te versterken. De aanleiding hiervoor waren ongevallen waarbij brandweermensen gewond zijn geraakt of zelfs overleden (De Punt). Een van de speerpunten van het plan was de vervanging van de opleidingsafdelingen per regio door schaalvergroting met een centrale rol voor het Instituut Fysieke veiligheid. Dit werd noodzakelijk geacht om een kwaliteitsslag te maken en ruimte te bieden voor innovatie bij het brandweeronderwijs.

De regio's Zaanstreek-Waterland, Noord-Holland Noord en Kennemerland hebben de handen ineen geslagen en plannen gemaakt voor een gezamenlijke brandweerschool. Uitgangspunt hierbij was dat dit niet zou leiden tot verhoging van de kosten.

Eind 2018 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met een intentieverklaring. In 2019 worden de plannen rond de oprichting van de brandweerschool Noord-Holland verder uitgewerkt.

Risico's

Uitstel van de vorming van een gezamenlijke meldkamer voor de regio's Noord-Holland Noord, Zaanstreek-Waterland en Kennemerland is een financieel risico. Het uitstel is een gevolg van de vertraagde invoering van het nieuwe C2000 systeem terwijl de nieuwe meldkamer locatie Haarlem al is ingericht op het nieuwe systeem. Vanwege het uitblijven van duidelijkheid over de datum invoering nieuw C2000 systeem heeft de directie eind 2018 gekozen voor een scenario waarbij de meldkamers in 2019 worden samengevoegd op de nieuwe meldkamerlocatie, maar daarbij nog gebruik gaan maken van de oude C2000 infrastructuur. Hiertoe moet de nieuwe meldkamerlocatie in Haarlem aangepast worden. De kosten hiervoor worden in beginsel gedragen door het ministerie van J&V. De samenvoeging zal medio mei 2019 worden gerealiseerd.

De gevolgen van het uitstel is dat de frictiekosten hoger worden en het begrote voordeel kleiner. Het rijk heeft toegezegd de frictiekosten te zullen vergoeden maar onduidelijk is of dit alle kosten dekt. Vanuit het rekeningoverschot 2016 is er een reserve gecreëerd van € 525.000,- maar onduidelijk is of dat voldoende is.

GGD Hollands Noorden

Beschrijving en doel GR

De GGD Hollands Noorden is de gemeentelijke gezondheidsdienst voor 17 gemeenten gebaseerd op een gemeenschappelijke regeling.

De GGD bewaakt, beschermt, bevordert de gezondheid en veiligheid van alle inwoners in Noord Holland Noord. Qua regionale reikwijdte komt deze GR overeen met de Veiligheidsregio. De GGD voert taken uit op het gebied van de Wet publieke gezondheid en een aantal taken op het gebied van andere wetten zoals de Jeugdwet, de Wet Kinderopvang en de Wet op de Lijkbezorging.

Beleidsresultaten en ontwikkelingen

Op 28 juni 2018 is de zienswijze op de begroting 2019 door de Raad vastgesteld. (RB2018058) Hierbij is ook een motie aangenomen met de strekking om 'gezamenlijk het financieel probleem van de GGD aan te pakken'.

Na de aanpassing van de indexering van de gemeentelijke bijdragen is het perspectief voor de GGD minder negatief en is de mogelijkheid ontstaan een reserve op te gaan bouwen.

Er is door de GGD een financieel herstelplan gemaakt, waarin wordt beschreven hoe de algemene reserve in de komende jaren op peil gaat worden gebracht (Bij1813974).

Op basis van de meerjarenraming 2019-2022 bouwt de GGD jaarlijks €180.000 (0,5% van het begrotingstotaal) aan vermogen op. Het streven is om in 2022 een algemene reserve van € 734.000 te hebben opgebouwd.

Risico's

Het weerstandsvermogen van de GGD is pas in 2022 weer op peil. Dit risico wordt later dit jaar opgenomen in de risicoparagraaf van de begroting 2020.

Mogelijke risico's bij de GGD zijn de tekorten bij de uitvoering van het GGD Rampen Opvang Plan en besluiten van gemeenten om minder maatwerktaken af te nemen bij de GGD. Ook moeten de gemeenten nog een beslissing nemen over het toekennen van het gevraagde geld voor de uitoefening van de Veilig Thuis taak. Er wordt aanmerkelijk meer gevraagd dan er in

totaal over 2018 is toegekend. De Veilig Thuis taak valt niet onder de gemeenschappelijke regeling, maar is met een dienstverleningsovereenkomst geregeld.

Regionaal Historisch Centrum Alkmaar

Beschrijving en doel van de GR

Het Regionaal Archief / Historisch Centrum Alkmaar (RHCA) is een gemeenschappelijke regeling waaraan 10 gemeenten in Noord-Holland Noord deelnemen: Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Heerhugowaard, Heiloo, Hollands Kroon, Langedijk, Schagen en Texel. Deze gemeenten dragen de lasten van de organisatie. Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier draagt bij op basis van een bilaterale overeenkomst. Daarnaast beheert het Regionaal Archief een groot aantal archieven van particuliere organisaties. Het RHCA is per 1 juli 2003 gestart.

Het RHCA voert voor de aangesloten gemeenten de wettelijke taken uit zoals beschreven in de Archiefwet 1995. Deze taken bestaan uit:

- Het toezicht op de niet overgebrachte archieven (inspectie);
- De wettelijke adviestaak;
- Het toezien op en begeleiden van het overbrengen van archieven;
- Het behoud en beheer van de in de archiefbewaarplaats bewaarde archieven;
- Het beschikbaar stellen van deze archieven zodat iedereen deze archieven kan raadplegen.

Naast deze taken heeft de gemeenschappelijke regeling ook nog de opdracht tot het stimuleren van de lokale en regionale geschiedbeoefening en het daartoe aanleggen van een zo compleet mogelijke collectie bronnenmateriaal op dit gebied.

Beleidsresultaten en ontwikkelingen in 2018

Omwille van het goed functioneren van de democratie moeten overheidsarchieven zoals wettelijk voorgeschreven, in goede, geordende en toegankelijke staat verkeren. Het garanderen van de betrouwbaarheid en toegankelijkheid van archieven op de lange termijn, wordt vanwege de digitalisering steeds moeilijker. Digitale informatie is vluchtig. Als er niet goed voor wordt gezorgd, is het door veroudering van hard- of software of door onzorgvuldige opslag al snel niet meer te vinden, te lezen of te interpreteren. Om deze reden heeft het RHCA de focus gelegd op een goed functionerend e-depot.

Risico's

Het risicoprofiel van deze GR is laag. Een groot deel van de kosten in de begroting (ruim 80%) van het RHCA, behoort tot de huisvestings- en personele lasten. Deze kosten hebben een stabiel karakter.

Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar en omstreken (VVI)

Beschrijving en doel van de GR

Het Openbaar Lichaam Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar en omstreken (VVI) is een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten: Alkmaar, BUCH, Heerhugowaard, Langedijk en Wormerland.

De GR wordt getroffen ter behartiging van het belang van de verwerking van de afvalstoffen die de deelnemende gemeenten ingevolge de Wet Milieubeheer hebben verkregen. Het lichaam tracht dit te bereiken door de oprichting, participatie en beheer van voorzieningen voor de verwerking van afvalstoffen alsmede door de gecoördineerde afzet van afvalstromen bij derden. De VVI is vanuit bovenstaande insteek aandeelhouder van de NV Huisvuilcentrale (HVC). HVC is eigendom van 46 gemeenten en 6 waterschappen. Van de uitgezette aandelen HVC is ca. 17% in bezit bij de VVI gemeenten.

Aan de gemeente Heerhugowaard zijn ca. 85 aandelen ad € 45,45 toegewezen. Het totaal aantal aandelen kan jaarlijks wijzigen, omdat toewijzing van aandelenpakketten plaatsvindt op basis van het aantal inwoners van de VVI-gemeenten.

Beleidsresultaten en ontwikkelingen in 2018

De GR heeft geen beleidsbevoegdheid. Als gevolg daarvan zijn er geen beleidsontwikkelingen te melden voor 2018. Alles is “going concern” verlopen.

Risico's

Het risicoprofiel van de VVI is laag. De verbintenis en verplichtingen tussen de gemeente en de VVI zijn beperkt. Dit maakt uittreden tot een reële mogelijkheid, waarbij de verbintenis (aandeelhouderschap) met HVC overgaat op de individuele gemeente.

De kracht van de VVI zit in het verbinden van deelnemers en het faciliteren van het platform dat dit mogelijk maakt. De deelnemers zijn zelfstandig in hun beleidskeuzes.

De VVI heeft geen personeel in dienst. Ondersteuning wordt bij HVC ingehuurd. De financiële bijdrage vanuit de gemeente aan de VVI (als organisatie) is beperkt (ca. € 6.600 per jaar).

Het feit is wel dat de VVI aandeelhouder is van HVC. Door deelname aan de VVI is Heerhugowaard getrappt aandeelhouder. Hier zitten financiële verplichtingen aan vast (via ballotageovereenkomst).

Zo staan aandeelhouders gezamenlijk garant voor de gezamenlijke exploitatie van HVC door onderlinge verrekening van een eventueel nadelig saldo, op het moment dat het eigen vermogen niet langer toereikend is (art. 7 van overeenkomst).

De aandeelhouders staan garant voor de leningen van HVC en de door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders vastgestelde financieringsstructuur (art. 9 van overeenkomst).

Van een hoofdelijke garantstelling per aandeelhouder is sinds eind 2017 geen sprake meer.

Iedere aandeelhouder staat garant naar rato van de aandelen. Alle gemeentelijke aandeelhouders (aandeelhouder A) staan op deze manier samen garant voor een leningen totaal van ca. 600 miljoen. Tegenover de garantstelling staat een garantstellingsprovisie op basis van de ballotageovereenkomst. Over de uitstaande leningen wordt jaarlijks 1% provisie afgedragen aan de aandeelhouders.

Dit wordt via de VVI verdeelt tussen de deelnemende gemeente naar rato van het aantal inwoners.

Werkvoorzieningschap Noord-Kennemerland (WNK)

Beschrijving en doel van de GR

WNK Personeelsdiensten is opgericht om op regionaal niveau de Wet Sociale Werkvoorziening uit te voeren. De werkzaamheden worden uitgevoerd in opdracht van deelnemende gemeenten: Alkmaar, Bergen, Castricum, Heerhugowaard, Heiloo en Langedijk. Er is een regionale afspraak dat de re-integratiemiddelen via het leveren van diensten afgenomen worden bij het WNK.

Beleidsresultaten en ontwikkelingen in 2018

Sinds het afronden van de transitie in 2017 is de focus van de bedrijfsvoering van WNK Personeelsdiensten geheel verlegd van sanering en kostenbesparing naar het verhogen van de opbrengsten (verdienmodel). In 2018 is geconstateerd dat het huidige dienstverleningsconcept van de WNK Personeelsdiensten en haar huidige fragiele financiële positie niet aansluiten bij de maatschappelijke opgave waar gemeenten voor staan. De mogelijkheden om tot één uitvoeringsorganisatie voor de Participatiewet te komen is nader onderzocht. Een robuuste sociale infrastructuur dat bestand is tegen conjuncturele gevoeligheden van de werkvoorziening

is noodzakelijk indien we de meest kwetsbare mensen in de samenleving naar vermogen perspectief willen bieden om mee te kunnen doen in de samenleving. Regionale samenwerking in uitvoering die nog meer gericht is op de ontwikkelingsmogelijkheden van inwoners wordt gezien als gemeenschappelijke opgave. In 2019 wordt de andere manier van werken in eerste instantie met pilots ingevuld,

Risico's

Risico bij huidige voortzetting van activiteiten van WNK is dat we onze kwetsbare inwoners niet goed kunnen bedienen. Er is sprake van een financieel groot risico, zowel in het participatiebudget (onderdeel WSW; waarbij door het Rijk een jaarlijks oplopende korting van 2015 tot en met 2020 wordt toegepast) als in de bedrijfsvoering van de verschillende organisatiedelen uitvoering Participatiewet. Voor het WNK zal dat uiteindelijk kunnen leiden tot het opnieuw invoeren van de gemeentelijke bijdrage.

Recreatieschap Geestmerambacht

Beschrijving en doel van de GR

Het Recreatieschap Geestmerambacht is een openbaar lichaam dat activiteiten uitvoert op basis van een gemeenschappelijke regeling tussen de gemeente Alkmaar, Bergen, Heerhugowaard en Langedijk.

Het bestuur van het recreatieschap met Recreatie Noord-Holland NV een overeenkomst afgesloten voor beleid-, beheer- en uitvoeringswerkzaamheden.

Het Recreatieschap heeft op basis van de doelstellingen in de gemeenschappelijke regeling een doelenboom opgesteld voor de beheergebieden Geestmerambacht en Park van Luna.

Deze doelstellingen worden in vier uitvoeringslijnen uitgewerkt:

- 1) Behoud volwaardig en uniek recreatielandschap
- 2) Vergroten gebruik
- 3) Versterken duurzaamheid
- 4) Vergroten maatschappelijk draagvlak

Beide recreatiegebieden (Geestmerambacht en Park van Luna) zijn duurzaam, volwaardig en uniek. Ze zijn verweven met de regio en bieden verschillende recreatiemogelijkheden voor inwoners uit de wijde regio.

Beleidsresultaten en ontwikkelingen in 2018

Vanwege de uittreding van de Provincie Noord Holland is in 2018 officieel een minnelijke schikking daarover met de Provincie getroffen. Het algemeen bestuur heeft daarna een besluit genomen om te komen tot een actualisatie van de ontwikkelingsvisie voor Recreatieschap Geestmerambacht. Als onderdeel van dit actualisatieproces zijn in juli 2018 twee bijeenkomsten gehouden voor de Ruimtelijke Ontwikkeling adviseurs van de deelnemende gemeenten. Daarop volgend is in november 2018 eenzelfde bijeenkomst voor raadsleden gehouden.

Risico's

Het risicoprofiel van het Recreatieschap Geestmerambacht bestaat uit: financiële risico's en bestuurlijk/organisatorische risico's.

De financiële risico's zijn verlaagd sinds er een minnelijke schikking met de provincie is bereikt. Een financiële tegenvaller betreft de uittreedsom van de gemeente Schagen, die na uitspraak van de rechter, lager uitvalt dan door het algemeen bestuur werd verwacht. Daarnaast is de uitputting van het voormalige HAL-fonds in zicht en zijn de toekomstplannen voor nieuwe inkomsten nog niet geconcretiseerd. De gemeenteraad HHW heeft in februari 2019 het Recreatieschap opgedragen een meerjarig sluitende begroting op te stellen waarvan de dekking ook structureel is

geborgd. Als gevolg daarvan worden de financiële risico's als 'hoog' aangeduid.

De bestuurlijk/organisatorische risico's doen zich voornamelijk voor op het gebied van verlening van vergunningen door het recreatieschap. Daarnaast bleek de reorganisatie van Recreatie Noord-Holland NV, van invloed op de kwaliteit van bestuursadvies van het Recreatieschap Geestmerambacht. De bestuurlijk/organisatorische risico's zijn daarom als 'gemiddeld tot hoog' gekwalificeerd.

Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (RUD NHN)

Beschrijving en doel van de GR

De Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (RUD NHN) is een gemeenschappelijke regeling tussen 17 gemeenten in Noord-Holland Noord en de Provincie Noord-Holland. De RUD NHN is officieel per 1 juli 2013 van start gegaan. De gemeenteraad HHW heeft op 18 juni 2013 ingestemd met het besluit tot toetreding van de RUD NHN (RB2013-075).

Elk lid van het algemeen bestuur heeft een vastgesteld aantal stemmen, waarbij stemverdeling voor de gemeenten is gebaseerd op de combinatie van inwoneraantal en in te brengen budget. Het aantal stemmen voor de Provincie is gebaseerd op het in te brengen budget. Het stemgewicht van Heerhugowaard bedraagt 5 % (5 stemmen).

De doelstellingen zijn concreet gericht op de kwaliteit van het afhandelen van de milieutaken binnen de gestelde termijnen. De inzet daarbij is het uitvoeren van de taken met minimaal dezelfde kwaliteit, met minder inzet.

Beleidsresultaten en ontwikkelingen in 2018.

In 2018 is uitvoering gegeven aan de masterplannen HRM, Financiën, Communicatie en ICT . Plannen zijn opgesteld om de bedrijfsvoering van de RUD NHN te verbeteren. De RUD wil een transparante en efficiënte organisatie zijn voor opdrachtgevers/eigenaren.

Uitvoering van de masterplannen kan plaatsvinden uit de bestaande begrotingen. Alleen voor uitvoering van het masterplan ICT is gedurende 5 jaar een substantiële extra bijdrage van de deelnemers noodzakelijk.

Andere stabiliserende ontwikkeling was de benoeming van een nieuwe directeur door het dagelijks bestuur van de RUD NHN. Naast een doorontwikkeling van de organisatie door uitvoering te geven aan de masterplannen wil de RUD NHN zich onder andere gaan manifesteren als kennis- en adviescentrum (bijvoorbeeld op het terrein van duurzaamheid).

Vanaf de start van de RUD NHN is er sprake van zogenaamde lumpsumfinanciering. In 2019 wordt duidelijk of een andere financieringsvorm (bijvoorbeeld outputgericht) mogelijk is. Een extern bureau doet daar onderzoek naar en zal haar bevindingen voorleggen. In het Algemeen bestuur zal uiteindelijk besluitvorming plaats vinden.

In 2018 is gestart met een nader analyse betreffende de governance rondom de RUD. Hoe kan de rol van eigenaren en opdrachtgevers in de RUD worden versterkt. De regietafel bekijkt onder andere hoe gemeenteraden en provinciale staten hun kaderstellende rol zo goed mogelijk kunnen vervullen. De 'regietafel' met gemeentesecretarissen en directeurs van verbonden partijen speelt hierin een leidende rol.

In 2018 is uit de algemene reserve van de RUD is een bedrag gereserveerd van € 600.000,- voor de implementatie van de Omgevingswet binnen de organisatie. De Omgevingswet zal ingrijpende gevolgen hebben in de bedrijfsvoering en de samenwerking met de opdrachtgevers. De middelen zijn beschikbaar na instemming door het AB over een tweede begrotingswijziging.

Risico's

Zoals aangegeven dragen de deelnemers/eigenaren gedurende 5 jaar bij aan de financiering van de het masterplan ICT. In 2018 is het geraamde budget niet besteed. In 2019 en daaropvolgende jaren zal deze achterstand worden ingehaald. De RUD is gevraagd opdrachtgevers/eigenaren periodiek te informeren over de stand van zaken.

Na aanstelling van een nieuwe directeur is de voormalig directeur in dienst gebleven. De voormalig directeur blijft werkzaam tot aan zijn pensionering. Omdat zijn werkzaamheden/opdrachten niet de volledige periode dekken is er een beperkt financieel risico.

Vanaf de start van de RUD NHN is er sprake van een zogenaamde lumpsumfinanciering. In 2019 zal duidelijk worden of een andere financieringsvorm (bijvoorbeeld outputgericht) mogelijk is. Een extern bureau doet onderzoek en zal haar bevindingen voorleggen. In het Algemeen bestuur zal uiteindelijk worden besluitvorming plaats vinden. Mogelijk dat uurtarief, kengetallen zullen worden bijgesteld. Voor het uitvoeren van de milieutaken door de RUD NHN zal dan de bijdrage moeten worden verhoogd of een herijking moeten plaatsvinden van taken die bij de RUD zijn neergelegd.

Cocensus

Beschrijving en doel van de GR

Cocensus is een gemeenschappelijke regeling die de uitvoerings-werkzaamheden van de gemeentelijke belastingen verricht voor de gemeenten Alkmaar, Bergen, Den Helder, Haarlem, Haarlemmermeer, Heerhugowaard, Hillegom, Langedijk, Beverwijk, Wormerland en Oostzaan. Het stemgewicht wordt vastgesteld aan de hand van de jaarlijkse bijdrage aan Cocensus. Het stemgewicht van Heerhugowaard bedraagt 6,6%.

Beleidsresultaten en ontwikkelingen in 2018

De belangrijkste ontwikkeling in 2018 betreft de doorontwikkeling van de belastingapplicatie (Gouw7), waarbij het digitaal portaal van Cocensus in de nieuwe aanslagronde in 2018 is ontsloten via DigiD. Daarnaast is het vernieuwde zaaksysteem geïmplementeerd.

In 2018 is de implementatie van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Wet Datalekken afgerond. Naast het plaatsen van een nieuwe firewall zijn procedures op dit gebied, zoals het privacy- en het internetprotocol geëffectueerd. Tevens zijn de maatregelen en procedures die voortvloeien uit het BIG-project (Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten) bij Cocensus afgerond. Tot slot is binnen Cocensus een Functionaris Gegevensbescherming (FG) aangesteld.

In 2016 hebben burgers als gevolg van de aansluiting van Cocensus op MijnOverheid.nl voor de eerste keer gebruik kunnen maken van het digitaal ontvangen van de aanslagen gemeentelijke belastingen 2016. Werden in 2016 nog ongeveer 18% van alle belastingaanslagen digitaal aangeboden, in 2018 was dit percentage al gegroeid naar ruim 39%.

Tot slot is in 2018, in samenspraak met de Waarderingskamer, een belangrijke kwaliteitsimpuls gerealiseerd in met name de gegevensregistratie voor de WOZ en is het project gestart met de aangekondigde wijziging van de waarderingssystematiek (op basis van vierkante meters) in 2021. Dit betreft een omvangrijke wijziging, die de nodige kosten met zich mee brengt en die feitelijk ook een belangrijke aanleiding is om samenwerking op het gebied van de BAG nader te onderzoeken.

Risico's

Een risico dat zich al langere tijd voordoet is de invulling van de functie van technisch applicatiebeheerder. Het blijkt enorm moeilijk om een dergelijke functionaris voor langere tijd aan Cocensus te binden, zodat er nog steeds een beroep dient te worden gedaan op externe inhuur. Deze inhuur wordt (deels) gefinancierd uit de beschikbare vacatureruimte.

In mei 2018 is de AVG van kracht geworden. Voor deelnemende gemeenten heeft dat gevolgen gehad voor de gegevenslevering vanuit Cocensus. Voor de medewerkers heeft dat gevolgen voor de omgang met burgers, zowel wat betreft de mondelinge (telefonische) contacten als voor de communicatie via mailwisseling. Teneinde de gegevenslevering aan gemeenten te stroomlijnen is in samenspraak met de Privacy Officers van de gemeenten het protocol gegevenslevering opgesteld en vastgesteld door het Algemeen Bestuur van Cocensus. Vervolgens is het protocol ter ondertekening aangeboden aan de colleges van Burgemeester & Wethouders van de deelnemende gemeenten.

In de tweede helft van 2018 is een start gemaakt met de gebiedsontwikkeling rond de vestiging van Cocensus in Hoofddorp. Het huurcontract, dat loopt tot ultimo 2021 zal niet worden verlengd. Dat betekent dat er gezocht dient te worden naar nieuwe huisvesting. Geopteerd is om deze gelegenheid te benutten voor centrale huisvesting, en dus geen gebruik meer te maken van twee locaties. In 2018 zijn met name de randvoorwaarden waar een nieuwe vestiging aan moet voldoen vastgesteld. Daarbij zijn bereikbaarheid, veiligheid en duurzaamheid de belangrijkste voorwaarden. In 2019 zal een marktverkenning worden gestart.

Halte Werk

Beschrijving en doel van de GR

De gemeenten Heerhugowaard, Alkmaar en Langedijk zijn per 1 januari 2015 deelnemer in de GR bedrijfsvoeringsorganisatie Halte Werk. De gemeenschappelijke regeling is opgericht op grond van efficiency en effectiviteit en vanwege kwetsbaarheid in de uitvoering van de Participatiewet. Halte Werk is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet en aanverwante regelingen op het gebied van inkomensondersteuning en arbeid gerelateerde participatie (IOAW, IOAZ, Bbz, Schuldhulpverlening, Minimabeleid)

Beleidsresultaten en ontwikkelingen in 2018

De doelstellingen voor 2018 e.v. zijn geactualiseerd en zijn gericht op:

1. Klanten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt activeren
2. Leefsituatie van de klant bepalend voor integrale benadering
3. Effectievere toeleiding naar werk
4. Gezamenlijke ondersteuning van klanten binnen het gehele sociale domein
5. Het continu verbeteren van de bedrijfsvoering

De doelstellingen uit het jaarplan (2018-2019) zijn hier vertaald naar concrete resultaten gekoppeld aan indicatoren per doelstelling. Het jaar 2018 wordt als referentiejaar gehanteerd. Het dashboard is in dat kader verder ontwikkeld en verschijnt per kwartaal.

Het uitbouwen van de samenwerking met het WNK Personeelsdiensten werd als belangrijkste ontwikkeling gezien voor 2018. Regionale samenwerking in uitvoering die nog meer gericht is op de ontwikkelingsmogelijkheden van inwoners wordt gezien als gemeenschappelijke opgave. Gemeenten achten een robuuste sociale infrastructuur dat bestand is tegen conjuncturele gevoeligheden van de werkvoorziening daarbij noodzakelijk. Uitgaande van dienstverlening aan de meest kwetsbare mensen om naar vermogen perspectief te bieden om mee te kunnen doen in de samenleving. In 2019 wordt de andere manier van werken in eerste instantie met pilots ingevuld

Risico's

De dienstverlening aan de meest kwetsbare inwoners sluit niet aan bij de gemeentelijke opgave. Dit betekent tevens dat er is sprake van een financieel groot risico, zowel in de beschikbare rijksmiddelen (BUIG-gelden en participatiebudget) als in de bedrijfsvoering van de verschillende organisatiedelen uitvoering Participatiewet.

Vennootschappen met gemeentelijke deelname

Naam	Plaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang	Peildatum 1-1-2018 (bedragen x € 1.000)		Peildatum 31-12-2018 (bedragen x € 1.000)		Realisatie (x € 1.000)
				EV	VV	EV	VV	
Financieel belang (jaarlijkse bijdrage)			jaarlijkse bijdrage					2018
NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Den Haag	Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van de overheden.	€ 0	€ 4.687.000	€ 135.041.000	€ 4.991.000	€ 132.518.000	€ 337.000
NV Houdstermaatschappij GKHN (Gasbedrijf Kop Noord Holland)	Amsterdam	Het beheren van de aandelen van de deelnemende gemeenten in de belegging NV NUON en Alliander N.V..		€ n.b.	€ n.b.	€ n.b.	€ n.b.	€ n.b.
Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland-Noord NV	Alkmaar	Optimale benutting van de economische potenties van Noord-Holland Noord door professionele wervingskracht en versterking van de kernkwaliteiten van de regio, die moeten leiden tot extra autonome groei van arbeidsplaatsen in de regio en meer nieuwe vestigingen.	€ 114.325	€ n.b.	€ n.b.	€ n.b.	€ n.b.	€ n.b.
Heerhugowaard Sport NV	Heerhugowaard	Het beheren en exploiteren van (binnen) sportaccommodaties, voorts al hetgeen met één en ander verband houdt, alles in de ruimste zin van het woord.	€ 1.805.142	€ 45	€ 1.323	€ 45	€ 1.399	€ 0

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

Toelichting: het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.

De gemeente Heerhugowaard is aandeelhouder van de bank NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). De gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de BNG aandelen van de gemeente. 50% van de aandelen is in bezit van gemeenten en provincies. De andere 50% heeft het Rijk in bezit. Heerhugowaard heeft 9.789 aandelen met een nominale waarde van € 2,50.

NV Houdstermaatschappij Gasbedrijf Kop Noord Holland (GKNH)

Doel gemeentelijke deelname

De gemeente Heerhugowaard is samen met 27 andere gemeenten aandeelhouder van de NV Houdstermaatschappij GKNH. Het totaal aantal aandelen bedraagt 4.646. Heerhugowaard heeft 327 aandelen.

Beleidsresultaten en ontwikkelingen in 2018

Als gevolg van liquidatie van de Houdstermaatschappij GKNH zijn op 18 december 2017 de aandelen die de Houdstermaatschappij had in het kapitaal van Alliander, verdeeld over de bij de Houdstermaatschappij betrokken gemeenten. Hierdoor zijn deze gemeenten rechtstreeks aandeelhouder geworden van Alliander.

Nu de vennootschap "in liquidatie" verkeert, betekent dat dat de vereffenaar verantwoordelijk is voor een goede afwikkeling. Onderdeel daarvan vormt dat ook tijdens de afwikkeling van de vennootschap jaarlijks een reguliere jaarrekening wordt opgesteld die aan de aandeelhouders wordt toegezonden en bij de Kamer van Koophandel wordt gedeponeerd. De jaarrekening 2017 is op 6 juli 2018 ontvangen.

Omdat het dividend nu rechtstreeks door Alliander aan de gemeenten/aandeelhouders wordt uitgekeerd en niet meer via de Houdstermaatschappij, heeft de jaarrekening nog maar een heel beperkte omvang. Zolang de vennootschap in liquidatie is, zal toezending van de jaarrekening elk jaar gebeuren. Aan het eind van de liquidatieperiode volgt nog een rekening en verantwoording. Ter vaststelling van die eindverantwoording wordt nog een laatste aandeelhoudersvergadering bijeengeroepen.

Nu de aandelen aan de gemeenten zijn overgedragen, moeten de gemeenten in hun rol van aandeelhouders zich ook voorbereiden op het nemen van beslissingen die het hebben van invloed bij belangrijke besluiten van Alliander met zich brengen. In de oude situatie nam de Houdstermaatschappij dergelijke besluiten zelfstandig.

De Raad van Bestuur van Alliander moet bij sommige besluiten, naast toestemming van de RvC van Alliander, ook toestemming verkrijgen van de aandeelhouders. In dat geval wordt er een Buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders bijeengeroepen.

Doel gemeentelijke deelname

Op 7 december 2017 werd de Samenwerkingsovereenkomst ondertekend waarin de opdrachtgevers (de 18 gemeenten in Noord-Holland Noord en provincie Noord-Holland) het Ontwikkelingsbedrijf de opdracht hebben gegeven om gedurende de looptijd van de Dienstverleningsovereenkomst activiteiten te verrichten ten dienste van de gestelde doelen. Tot deze activiteiten behoren activiteiten die de samenwerking en verstandhouding tussen lokale en provinciale overheden, ondernemers en onderwijs- en kennisinstellingen verbeteren en stimuleren zoals beschreven in het Meerjarenplan en de Jaarplannen, tevens faciliteert het Ontwikkelingsbedrijf de lobby voor de Gemeenten.

In deze nieuwe context is het Ontwikkelingsbedrijf op 1 januari 2018 van start gegaan.

In de overeenkomst verklaren partijen dat het doel van de samenwerking is:

1. Het versterken van de strategische samenwerking van en onderlinge afstemming tussen ondernemers, onderwijsinstellingen, kennisinstellingen, lokale en provinciale overheden en regionale samenwerkingsverbanden in Noord-Holland Noord.
2. Met deze samenwerking een positief vestigings- en ondernemersklimaat in Noord-Holland Noord verder te ontwikkelen.
3. Noord-Holland Noord collectief en effectief te representeren in haar belangen, ambities en doelstellingen, en bij mogelijke samenwerkingsmogelijkheden met andere regio's in Nederland of daarbuiten.

Kader: Regionale economische samenwerking:

Raadsbesluit RB2017021, ten behoeve van voortzetting bestaand economisch beleid en opdrachtverlening aan ONHN is de gemeenteraad akkoord gegaan de bijdrage aan het Ontwikkelingsbedrijf tot en met 2021 voort te zetten, en daarmee de samenwerking voort te zetten. Dit in het kader van RB2015028, Heerhugowaard onderneemt, strategisch kader economisch domein.

Beleidsresultaten en ontwikkelingen in 2018

	<u>Economie Breed</u>	<u>Agri & Food</u>	<u>Energie & Water</u>	<u>Toerisme & Recreatie</u>
<u>Innovatie</u>	1.1. Valorisatie Hightech Sector Composieten NH 1.2. Data Science Alkmaar – DSA 1.3. Smart Industry 1.4. TechValley NH	2.1. Teelt op water 2.2. Innovatie in de (glas)tuinbouw 2.3. Greendeal CO ₂ 2.4. LEADER	3.1. IDEA 3.2. Northern Connections 3.3. LOGiC 3.4. Heat to power 3.5. Onderwatercommunicatie 3.6. InVesta 3.7. Waterstofprogramma 3.8. Industrial Smart Grid Boekelermeer 3.9. Samenwerking DEMEC	4.1. Recreatieve routes 4.2. Evenementenstrategie 4.3. Toeristische treinverbinding
<u>Vestigings-klimaat</u>	1.5. Verduurzaming bedrijventerreinen 1.6. Macro Economische Verkenning 1.7. Huisvesting buitenlandse werknemers	2.5. Revitalisering Alton 2.6. Erfkwaliteit 2.7. Pilot Heemskerkerduin	3.10. Energy & Health Campus 3.11. Programmamanagement 'Toekomst Luchthaven Den Helder'	4.4. Waterrecreatie en –toerisme 4.5. Vitalisering verblijfsrecreatie 4.6. Visie Toerisme & Recreatie 4.7. Toerisme in IJmond
<u>Talent/ Medewerkers</u>	1.8. Kenniswerkplaats 1.9. Werkgelegenheid composiet (PLUS) 1.10. WerkBij Westfriesland (PLUS) 1.11. Match 2020 (PLUS) 1.12. IT clustering 1.13. Kom Binnen bij Bedrijvendag		3.12. Tech@Connect/Match 2020 (PLUS) 3.13. TerraTechnica	
<u>Ondernemers-loket</u>	1.14. Subsidies 1.15. Financiering 1.16. Vestigingslocaties 1.17. Startersloket (PLUS)			
<u>Regiomarketing & Acquisitie</u>	1.18. Acquisitie 1.19. Public Affairs 1.20. Regiomarketing 1.21. Accountmanagement	2.8. Internationalisering Greenport NHN	3.14. North Sea Energy Gateway	4.9. Destinatiemarketing Holland boven Amsterdam (PLUS)

De activiteiten van het Ontwikkelingsbedrijf hebben direct dan wel indirect effect op het economische klimaat in Heerhugowaard. 1 project verdient aparte aandacht de revitalisering Alton. In 2018 is hierin het volgende door het Ontwikkelingsbedrijf gerealiseerd:

- Gebiedsmanagement loopt naar tevredenheid
- Nieuwe Gebiedsakkoord is in januari 2019 getekend en loopt tot en met 31 dec 2021
- Warmtenet HVC is gerealiseerd (fase 1)
- Aanleg glasvezelnet is gerealiseerd (fase 1)
- Opstellen haalbaarheidsstudie warmte door kerngroep (ondernemers en HVC) i.c.m. geothermie
- Geologisch onderzoek is verricht naar geothermielocatie, vervolgens is de opsporingsvergunning verkregen. Op basis van positieve resultaten is locatie aangekocht en SDE aangevraagd
- Verkenning inzet Ontwikkelingsbedrijf HOT
- Herontwikkeling Achterblijflocaties Amigo Plant en Bovebo
- Toekenning POP3 verplaatsingssubsidies (7 ingediend, 5 toegekend en 1 bezwaar loopt nog)
- Glasgrens is aangepast in Provinciale ruimtelijke verordening.

Risico's

Tot een maximum van de jaarlijkse bijdrage (€114.000,-) in het geval van faillissement Ontwikkelingsbedrijf.

Heerhugowaard Sport NV

Doel gemeentelijke deelname

Heerhugowaard Sport N.V. is door de gemeente per 1 januari 2016 opgericht ten behoeve van het beheer en exploitatie van de gemeentelijke sportaccommodaties en het faciliteren van activiteiten op het gebied van sport en bewegen, waarbij de gemeente 100% lokale aandeelhouder is.

Beleidsresultaten en ontwikkelingen in 2018

Voor ogen staat een efficiënte benutting van de accommodaties. Naast het faciliteren en beheren van de accommodaties is in 2018 de tak sport en bewegen verder uitgebreid. Sport en Bewegen doet een beroep op de eigen kracht van verenigingen en inwoners. Zij organiseert veel verschillende sportactiviteiten voor een grote variëteit aan doelgroepen. Het activiteitenaanbod varieert van wekelijks terugkerende activiteiten met kleine groepen tot grootschalige evenementen voor de hele regio. Veel van deze activiteiten worden samen met een relevante sportvereniging georganiseerd.

In het onderwijs wordt nadrukkelijk ingezet op de sportieve ontwikkeling van het kind door de kwaliteit van het bewegingsonderwijs waar mogelijk te verbeteren. Het stimuleren van een gezonde leefstijl is een vast thema en krijgt sinds dit jaar nog meer vorm door het preventieakkoord. Het aanbod dat Heerhugowaard Sport in korte tijd heeft ontwikkeld met de lokale sportaanbieders is divers, vraaggericht en laagdrempelig.

Risico's

Laag. De gebouwen zijn in eigendom van de gemeente. De betreffende kapitaallasten, reserves en voorzieningen groot onderhoud zijn onderdeel van de gemeentelijke boekhouding.

Deelname in coöperaties

Naam	Plaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang	Peildatum 1-1-2018 (bedragen x € 1.000)		Peildatum 31-12-2018 (bedragen x € 1.000)		Realisatie (x € 1.000)
Financieel belang (jaarlijkse bijdrage)			jaarlijkse bijdrage	EV	VV	EV	VV	2018
Coöperatie Coöperatief Stimuleringsfonds Duurzame Energie Coöperatie Regio Alkmaar U.A.	Alkmaar	De Coöperatie heeft als doel te voorzien in bepaalde stoffelijke behoeften van haar Leden, krachtens met hen gesloten Leden Inbreng Overeenkomsten, in het bedrijf dat voor hun behoefte uitoefent of doet uitoefenen, met betrekking tot de doelen zoals opgenomen in artikel 2.1 van de oprichtingsakte van de coöperatie.	€ 0	€ n.b.	€ n.b.			€ n.b.

Naam	Plaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang	Peildatum 1-1-2018 (bedragen x € 1.000)	Peildatum 31-12-2018 (bedragen x € 1.000)	Realisatie (x € 1.000)		
		Financieel belang (jaarlijkse bijdrage)	jaarlijkse bijdrage	EV	VV	EV	VV	2018
Vereniging van Nederlandse Gemeenten		<p>1. De Vereniging heeft ten doel haar leden collectief en individueel bij te staan bij de vervulling van hun bestuurstaken.</p> <p>2. De Vereniging heeft voorts tot doel voor de leden of groepen van leden afspraken te maken met andere overheden over het arbeidsvoorwaardenbeleid in de overheidssector en overeenkomsten inzake de arbeidsvoorwaarden van personeel in de sector gemeenten aan te gaan met werknemersorganisaties. De Vereniging bindt een lid dat zijn lidmaatschap heeft opgezegd gedurende de in artikel 6, sub b, bedoelde opzeggingstermijn niet aan overeenkomsten waarvoor de onderhandelingen zijn aangevangen op of na de datum van de opzegging, voor zover het lid in de kennisgeving daarvan de wens niet langer gebonden te worden nadrukkelijk heeft aangegeven.</p> <p>3. De Vereniging heeft tevens ten doel het behartigen van de belangen van haar leden welke samenhangen met de door hen uitgevoerde bestuurs- en beheerstaken alsook de met deze taken samenhangende:</p> <p>a. voorwaarden, tarieven en prijzen voor (onder andere energie gerelateerde) producten en diensten, alsmede;</p> <p>b. de overige aan het gebruik van hierboven genoemde producten gerelateerde kosten en voorwaarden.</p> <p>Dit alles in de meest ruime zin des woords.</p>	€ 211.501					

Doel gemeentelijke deelname

De Duurzame Energie Coöperatie Regio Alkmaar (DECRA) is opgericht in 2014 door de gemeenten Alkmaar, Bergen, Castricum, Heerhugowaard en het afval- en energiebedrijf HVC als een stimuleringsfonds. In de loop van 2017 hebben Uitgeest en Heiloo zich bij het fonds aangesloten. DECRA richt zich op het aanjagen van duurzame energieprojecten in de regio en het investeren van de opbrengsten in nieuwe duurzame projecten. Alle leden (gemeenten en HVC) hebben een startbedrag (voor gemeenten naar rato van het aantal inwoners) ingelegd en HVC levert daarnaast ook haar brede technologische kennis en ervaring van duurzame energieprojecten in (warmte, biomassa, wind, zon en geothermie).

Beleidsresultaten en ontwikkelingen in 2018

DECRA is in 2018 op zoek gegaan naar nieuwe kansen/projecten waar het als revolverend fonds en ontwikkelaar op kan treden. Het betreft duurzame energieprojecten die een substantiële bijdrage leveren aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeenten in het DECRA gebied. De projecten dienen een gezonde (nagenoeg marktconforme) rendements-risicoverhouding te kennen zodat het fonds op langere termijn kan bestaan en de impact kan groeien. Daarnaast moet er ook ruimte zijn voor kansrijke projectvoorstellen die een financieel zetje nodig hebben. Samen met de energiecoöperaties en maatschappelijke initiatieven is een programma ontwikkeld om tot gezamenlijke realisatie te komen van kansen op het gebied van duurzame energie.

Overzicht verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

Naam	Plaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang	Peildatum 1-1-2018 (bedragen x € 1.000)		Peildatum 31-12-2018 (bedragen x € 1.000)		Realisatie (x € 1.000)
				EV	VV	EV	VV	
Financieel belang (jaarlijkse bijdrage)			jaarlijkse bijdrage					2018
Veiligheidsregio Noord-Holland Noord	Alkmaar	Het gezamenlijk behartigen van belangen die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, ten behoeve van de veiligheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied.	€ 2.883.309	5.269	€ 55.995	€ 5.010	€ 53.311	€ 521
GGD Hollands Noorden	Alkmaar	Het gezamenlijk behartigen van belangen die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, ten behoeve van de gezondheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied.	€ 2.230.463 (€18,16 per inwoner/€64,09 0-18 jaar+ bijdrage veilig Thuis)	-133	€ 10.490	€ 241	€ 12.542	€ 328
Regionaal Historisch Centrum Alkmaar	Alkmaar	Het laten uitvoeren van de wettelijk verplichte taak tot beheer van het gemeentearchief.	€ 185.687	196	€ 461	€ 303	€ 1.325	€ 123
Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar en omstreken (VVI)	Alkmaar	Het behartigen van het belang van de verwerking van de door de deelnemende gemeenten in gevolge de 'Afvalstoffenwet' verkregen afvalstoffen.	€ 1.841.500	24	€ 2.473	€ 24	€ 2.552	€ 0
Werkvoorzieningschap Noord-Kennemerland (WNK)	Alkmaar	Het uitvoeren van de vernieuwde 'Wet Sociale Werkvoorziening' vanaf 2008.	€ 10.200	0	€ 6.484	€ 71	€ 4.736	€ 71
Recreatieschap Geestmerambacht	Haarlem	Als gemeenschappelijk openbaar lichaam invulling te geven aan: <ul style="list-style-type: none"> • het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; • het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu; • het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het hiervoor geformuleerde. Het gebied is aangegeven in de regeling. 	€ 109.563	7.670	€ 2.453	€ 8.318	€ 245	€ 649

Naam	Plaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang	Peildatum 1-1-2018 (bedragen x € 1.000)	Peildatum 31-12-2018 (bedragen x € 1.000)	Realisatie (x € 1.000)		
		Financieel belang (jaarlijkse bijdrage)	jaarlijkse bijdrage	EV	VV	2018		
Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord	Hoorn	De regeling is getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. De taken betreffen in elk geval de wettelijk bepaalde taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.	€ 565.286	2.114	€ 5.393	€ 2.595	€ 4.118	€ 1.319
Cocensus	Alkmaar	Samenwerking (uitvoeringswerkzaamheden) op het gebied van belastingen. Het betreft de uitvoering van de wet WOZ (herwaardering), de aanslagoplegging, de afhandeling van bezwaar- en beroepschriften, de (dwang)invordering en de afhandeling van verzoeken om kwijtschelding, alsmede de contacten met de Waarderingskamer, CBS, dataland en de gemeentelijke afnemers (belastingdienst en waterschap).	€ 808.600	200	€ 5.588	€ 200	€ 4.175	€ 5
Bedrijfsvoeringsorganisatie Halte Werk	Alkmaar	Het uitvoeren van de Participatiewet en daaraan verwante regelingen.	€ 3.097.249 (na verdeling resultaat per gemeente)	0	€ 5.588	€ 0	€ 6.493	€ -910

Vennootschappen met gemeentelijke deelname

Naam	Plaats	Openbaar belang (doel)	Financieel	Peildatum 1-1-2018		Peildatum 31-12-2018		Realisatie
			belang	(bedragen x € 1.000)		(bedragen x € 1.000)		(x € 1.000)
Financieel belang (jaarlijkse bijdrage)			jaarlijkse bijdrage	EV	VV	EV	VV	2018
NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Den Haag	Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van de overheden.	€ 0	€ 4.687.000		€ 4.991.000	€	€ 337.000
					135.041.000		132.518.000	
NV Houdstermaatschappij GKHN (Gasbedrijf Kop Noord Holland)	Amsterdam	Het beheren van de aandelen van de deelnemende gemeenten in de belegging NV NUON en Alliander N.V..		€ n.b.	€ n.b.	€ n.b.	€ n.b.	€ n.b.
Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland-Noord NV	Alkmaar	Optimale benutting van de economische potenties van Noord-Holland Noord door professionele wervingskracht en versterking van de kernkwaliteiten van de regio, die moeten leiden tot extra autonome groei van arbeidsplaatsen in de regio en meer nieuwe vestigingen.	€ 114.325	€ n.b.	€ n.b.	€ n.b.	€ n.b.	€ n.b.
Heerhugowaard Sport NV	Heerhugowaard	Het beheren en exploiteren van (binnen) sportaccommodaties, voorts al hetgeen met één en ander verband houdt, alles in de ruimste zin van het woord.	€ 1.805.142	€ 45	€ 1.323	€ 45	€ 1.399	€ 0

Deelname in coöperaties en verenigingen

Naam	Plaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang	Peildatum 1-1-2018 (bedragen x € 1.000)	Peildatum 31-12-2018 (bedragen x € 1.000)	Realisatie (x € 1.000)		
		Financieel belang (jaarlijkse bijdrage)	jaarlijkse bijdrage	EV	VV	EV	VV	2018
Coöperatie Coöperatief Stimuleringsfonds Duurzame Energie Coöperatie Regio Alkmaar U.A.	Alkmaar	De Coöperatie heeft als doel te voorzien in bepaalde stoffelijke behoeften van haar Leden, krachtens met hen gesloten Leden Inbreng Overeenkomsten, in het bedrijf dat voor hun behoefte uitoefent of doet uitoefenen, met betrekking tot de doelen zoals opgenomen in artikel 2.1 van de oprichtingsakte van de coöperatie.	€ 0	€ n.b.	€ n.b.			€ n.b.
Vereniging van Nederlandse Gemeenten		<p>1. De Vereniging heeft ten doel haar leden collectief en individueel bij te staan bij de vervulling van hun bestuurstaken.</p> <p>2. De Vereniging heeft voorts tot doel voor de leden of groepen van leden afspraken te maken met andere overheden over het arbeidsvoorwaardenbeleid in de overheidssector en overeenkomsten inzake de arbeidsvoorwaarden van personeel in de sector gemeenten aan te gaan met werknemersorganisaties. De Vereniging bindt een lid dat zijn lidmaatschap heeft opgezegd gedurende de in artikel 6, sub b, bedoelde opzeggingstermijn niet aan overeenkomsten waarvoor de onderhandelingen zijn aangevangen op of na de datum van de opzegging, voor zover het lid in de kennisgeving daarvan de wens niet langer gebonden te worden nadrukkelijk heeft aangegeven.</p> <p>3. De Vereniging heeft tevens ten doel het behartigen van de belangen van haar leden welke samenhangen met de door hen uitgevoerde bestuurs- en beheerstaken alsook de met deze taken samenhangende:</p>	€ 211.501					

Naam	Plaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang	Peildatum 1-1-2018 (bedragen x € 1.000)		Peildatum 31-12-2018 (bedragen x € 1.000)		Realisatie (x € 1.000)
		Financieel belang (jaarlijkse bijdrage)	jaarlijkse bijdrage	EV	VV	EV	VV	2018

a. voorwaarden, tarieven en prijzen voor (onder andere energie gerelateerde) producten en diensten, alsmede;
b. de overige aan het gebruik van hierboven genoemde producten gerelateerde kosten en voorwaarden.
Dit alles in de meest ruime zin des woords.

Grondbeleid

Inleiding

Op grond van artikel 16 BBV bevat de paragraaf grondbeleid tenminste:

- Een visie op het grondbeleid in relatie tot realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten op de grondexploitaties;
- Een onderbouwing van de winst- en/of verliesneming;
- De beleidsuitgangspunten omtrent de reserves in relatie tot de risico's van de grondzaken.

In voorliggende paragraaf wordt achtereenvolgens op de hierboven genoemde aspecten ingegaan.

Visie

Grondbeleid is een sturingsmiddel voor de gemeente. Het gaat bij dat beleid om het stimuleren of uiteindelijk afdwingen van gewenst gebruik van grond door de inzet van de instrumenten die de gemeente hiervoor beschikbaar heeft.

Het gewenst gebruik van grond wordt ontleend aan de doelen die zijn opgenomen in de raadsagenda en de daaraan ten grondslag liggende beleidsnotities op het gebied van wonen, et cetera.

De werking van het grondbeleid heeft voornamelijk effect op de doelstellingen die zijn opgenomen in het ambitiesdocument 2018-2022 '*(f)luisterend besturen*' en onder programma 3. '*Stedelijke ontwikkeling en bereikbaarheid*'.

De basis voor het grondbeleid ligt in de kaderstellende beleidsnota's '*Structuurvisie 2020*' vastgesteld in de raad van 27 september 2011 (RB2011-076), en de '*Bouwstenen Hoofdwegenstructuur Heerhugowaard*' en de '*Woonvisie*' (RB20180-49 5-6-2018)

Beleid

De raad heeft op 24 juni 2008 de kadernota 'Grondbeleid 2008: Grond onder de voeten' (RB2008074) vastgesteld. In deze nota wordt achtereenvolgens ingegaan op de diverse aspecten van grondbeleid:

- Verwerving inclusief strategische verwerving;
- Tijdelijk beheer;
- Gronduitgifte, inclusief grondprijnsbeleid;
- Kostenverhaal;
- Financieel management.

In de notitie grondexploitaties 2016 en de nota faciliterend grondbeleid van de commissie BBV (maart 2016) zijn daarnaast stellige uitspraken en aanbevelingen gedaan over de grondexploitaties en de verwerking in begroting en jaarrekening.

In de opzet van onze grondexploitaties en de te nemen maatregelen zijn deze notities leidraad, in combinatie met de op 24 juni 2008 vastgestelde nota 'Grondbeleid 2008' en de 18 december 2018 vastgestelde nota 'Grondprijnsbeleid 2019: Prijsvorming op gegronde basis' (BW18-0608). De kaders bieden voldoende ruimte en aanleiding om naar solide en creatieve oplossingen te zoeken en om in te spelen op de wijzigende omstandigheden. Uitgangspunt voor de bepaling van de grondprijzen is dat de uitgifte van gronden tegen marktconforme (grond)prijzen plaatsvindt. In september 2016 zijn *algemene erfpachtvoorwaarden* door de gemeenteraad vastgesteld in aanvulling op de nota Grondbeleid (RB2016075).

Bij actief grondbeleid bestaat de mogelijkheid om naast de kosten voor het bouwrijpmaken van de uit te geven kavels ook de kosten voor het aanleggen en inrichten van de openbare buitenruimte en de afdracht voor 'Bovenwijkse voorzieningen' bij de marktconforme verkoopopbrengsten van bouwgrond te betrekken. De voorschriften voor de systematiek van afdracht voor de Nota Bovenwijkse Kosten zijn in 2016 gewijzigd en zijn daarom in 2017 (RB2017006) opnieuw vastgelegd.

In de situaties dat de gemeente geen grondexploitatie voert verhaalt de gemeente de gemaakte kosten. Dit gebeurt op minnelijke wijze (privaatrechtelijk) en als dat niet mogelijk is kan de gemeente alsnog via de 'Grondexploitatiewet' een bijdrage in de te maken en reeds gemaakte kosten afdwingen (publiekrechtelijk).

Bij ontwikkeling van gebieden als onderdeel van de 'Structuurvisie 2020' (of een actualisatie hiervan), zal bij de beoordeling over het toepassen van actief dan wel passief grondbeleid en het bepalen van de verwervingsstrategie ook de werking van de 'Grondexploitatiewet' worden betrokken.

Prognose resultaten

Het BBV schrijft voor dat de presentatie van de te verwachten resultaten in de paragraaf grondbeleid dient te gebeuren tegen nominale waarde. Wanneer bij de berekening van de voorziening voor de verliesgevende grondexploitaties een andere waarderingsgrondslag wordt gehanteerd (de contante waarde), dan moet het effect hiervan op de te verwachten resultaten voor zowel de negatieve als de positieve grondexploitaties worden toegelicht in de paragraaf grondbeleid.”

De resultaten van de grondbedrijfcomplexen zijn in de MPG en in de jaarrekening weergegeven op eindwaarde en op netto contante waarde (NCW). De hoogte van de verliesvoorzieningen is gebaseerd op de netto contante waarde. Om deze reden worden zowel de resultaten op netto contante waarde, op eindwaarde en op nominale waarde weergegeven.

- De nominale waarde is de waarde van een post op het moment waarop de grondexploitatie is opgesteld (de actuele waarde van een post). In de nominale waarde zijn de effecten van de inflatie en rente niet verwerkt.
- De reële waarde is de nominale waarde, vermeerderd met inflatie tot het moment waarop die post gerealiseerd wordt.
- De eindwaarde van een post in de grondexploitatie is de reële waarde, vermeerderd met rentekosten dan wel -opbrengsten tot het einde van de looptijd van de grondexploitatie.
- De netto contante waarde van de eindwaarde, verdisconteerd met rente tot het moment van opstellen van de grondexploitatie of de datum van de laatste herziening.

Complex	Verwachte einddatum exploitatie	Nog te realiseren opbrengsten gecumuleerd en geïndexeerd excl. renteopbrengst	Nog te maken kosten gecumuleerd en geïndexeerd excl. rentekosten	Verwacht resultaat op nominale waarde	Verwacht resultaat op eindwaarde	Prognose resultaat jaarstukken 2017 NCW per 1- 1-2018	verlies- of winstneming	Mutatie verlies voorziening
Actief grondbeleid								
G.735 van Foreeststraat	31-12-2019	0	132	2	1	1	645	0
G.737 Stationsgebied - Gildestraat e.o.	31-12-2028	1472	1308	787	826	680	0	0
G.749 Zandhorst III	31-12-2019	702	165	106	108	106	602	0
G.763 De Horst e.o.	31-12-2020	515	33	97	91	88	371	0
G.771 De Vaandel Midden	31-12-2026	8215	2061	1115	841	717	0	0
G.780 De Draai	31-12-2030	119162	72935	10939	10445	8237	0	0
G.800 HHW-Zuid (Stedelijk gebied)	31-12-2023	29302	11984	1745	1788	1619	6922	0
G.842 Stadshart	31-12-2026	6028	5913	-5922	-6766	-5774	0	-17
G.850 Beveland	31-12-2019	995	119	176	178	175	881	0
SBTOTAAL		166.391	94.650	9.045	7.512	5.849	9.421	-17
Passief grondbeleid								
G.733 Middenweg 30	31-12-2019	28	0	0	0	0	0	0
G.753 Broekhorn	31-12-2019	31	615	0	0	0	-9	0
G.797 Acacialaan	31-3-2019	12	74	0	0	0	-23	0
SBTOTAAL		71	689	0	0	0	-32	0
Totaal		166.462	95.339	9.045	7.512	5.849	9.389	-17

Winst- en verliesneming

(Tussentijdse) Winstneming

Bij winstnemingen worden o.a. de bepalingen uit het zogenaamde “Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten” (hierna BBV) als leidraad gebruikt. Deze bepalingen zijn, mede op advies van de commissie BBV, nader uitgewerkt naar een lokale afweging tussen het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel

Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Volgens het realisatiebeginsel dient in deze gevallen de winst ook te worden genomen.

Met deze voorwaarden in ogenschouw moeten de volgende (tussentijdse) winstnemingen worden gedaan in 2018:

G 735 van Foreeststraat	€	645.000
G 749 Zandhorst III	€	602.000
G 763 De Horst e.o.	€	371.000
G 786 Tamarixplantsoen (afgesloten)	€	3.000
G 800 Heerhugowaard Zuid	€	6.922.000
G 802 Middenweg 4 (afgesloten)	€	67.000
G 850 Beveland	€	881.000
Totaal	€	9.491.000

De totale winstneming is ten gunste gebracht van het rekeningresultaat 2018.

Verliesneming

Voor een aantal complexen geldt dat er een verlies dient te worden genomen. Voor deze complexen geldt dat er bij de huidige uitgangspunten een tekort is ontstaan in de exploitatie van deze complexen en het niet aannemelijk is dat dit tekort nog zal verdwijnen.

Vanuit de grondexploitaties is gebleken dat voor de volgende complexen verliezen dienen te worden genomen:

G 803 Middenweg 27	€	3.000
G 757 Broekhorn	€	9.000
G 797 Acacialaan	€	23.000
Totaal	€	35.000

Conform de bepalingen opgenomen in het BBV moeten verwachte verliezen direct ten laste van het rekeningresultaat 2018 worden gebracht.

Het is echter mogelijk dat er in de toekomst aanpassingen worden gedaan binnen de plannen (zoals wijzigingen in het programma, bezuinigingen binnen het plan, et cetera) waardoor het voorziene verlies zal slinken of zelfs zal verdwijnen. Jaarlijks wordt bekeken of de getroffen voorzieningen nog toereikend zijn.

Vanuit de grondexploitaties zijn de volgende mutaties in de voorzieningen waar te nemen:

G 842 Stadshart	-/- €	17.000
Totaal	-/- €	17.000

Per saldo is het financiële effect op het rekeningresultaat 2018 als volgt:

Winstnemingen 2018	€	9.491.000
Verliezen 2018	-/- €	35.000
Mutatie voorzieningen 2018	-/- €	17.000
Totaal	€	9.439.000

Risicobeheersing

Aan het voeren van grondexploitaties zijn risico's verbonden en is tevens geen exacte wetenschap. Dit maakt het noodzakelijk goed duidelijk te maken op basis waarvan een grondexploitatie is opgebouwd. Zo kan worden ingeschat hoe groot de risico's de komende tijd zijn en of er aanvullende maatregelen nodig zijn. Dit is belangrijk om te weten omdat ze effect hebben op de balans en reservepositie.

Het betekent dat er een meest waarschijnlijk geacht scenario voorgelegd wordt, dat is gebaseerd op marktanalyse, prijsontwikkeling, eigen beleidsvoornemens en die van andere overheden, woningbouwprognoses, enz. Hierbij worden de zogenaamde P's gehanteerd als waardebepalers: Programma, Prijs, Planning, Parameters en Plaats. Daarnaast wordt in beeld gebracht wat de effecten zijn als een van de P's anders uitpakt. Deze scenario analyses worden in het voortraject van een grondexploitatieherziening gemaakt.

Het meest waarschijnlijk geachte scenario is er een waarin de onzekerheden zo veel als mogelijk zijn gereduceerd en onderbouwd en beïnvloedingsopties zijn benoemd. Zo kan ook een alternatief scenario gemaakt worden. In de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' wordt het verschil tussen deze scenario's als risicobedrag opgenomen als dekking van deze risico's.

Indien in het meest waarschijnlijk geachte scenario een grondexploitatie met een negatief resultaat zal sluiten, wordt er een verliesvoorziening getroffen ter grootte van het verwachte negatieve resultaat op netto contante waarde.

Jaarrekening

Overzicht baten en lasten

In het onderstaand overzicht van baten en lasten over het jaar 2018 zijn ter vergelijking ook de cijfers over 2017 (jaarrekening) en de actuele begroting 2018 (inclusief de reeds gemelde effecten bij de bestuursrapportage) weergegeven. De toelichting op hoofdlijnen (> € 50.000) op de rekeningcijfers ten opzichte van de oorspronkelijke begroting zijn gegeven bij de afzonderlijke programma's in het jaarverslag. Voor een nadere onderbouwing verwijzen wij u naar de toelichting bij de desbetreffende programma's in het jaarverslag.

	Bedragen x € 1.000			
	Rekening 2017	Primaire begroting 2018	Actuele begroting 2018	Rekening 2018
Lasten				
1 Leefbaarheid en veiligheid	5.095	5.286	5.442	5.373
2 Stedelijk beheer en duurzaam samenleven	36.276	28.118	30.835	30.700
3 Stedelijke ontw, bereikbaarh, econ.ontw	12.824	21.972	26.579	22.128
4 Sociale samenhang	69.815	66.111	72.400	71.699
5 Algemeen bestuur, burgerdiensten en alg.	6.461	6.945	6.106	6.349
Totaal lasten	130.471	128.432	141.362	136.249
Baten				
1 Leefbaarheid en veiligheid	55	91	65	57
2 Stedelijk beheer en duurzaam samenleven	21.823	13.166	15.227	15.818
3 Stedelijke ontw, bereikbaarh, econ.ontw	11.863	20.249	22.946	31.272
4 Sociale samenhang	17.837	14.408	17.535	17.284
5 Algemeen bestuur, burgerdiensten en alg.	2.328	1.136	1.131	1.676
Totaal Baten	53.906	49.050	56.904	66.107
Saldo				
1 Leefbaarheid en veiligheid	-5.040	-5.195	-5.377	-5.316
2 Stedelijk beheer en duurzaam samenleven	-14.453	-14.952	-15.608	-14.882
3 Stedelijke ontw, bereikbaarh, econ.ontw	-961	-1.723	-3.633	9.144
4 Sociale samenhang	-51.978	-51.703	-54.865	-54.415
5 Algemeen bestuur, burgerdiensten en alg.	-4.133	-5.809	-4.975	-4.673
Totaal Saldo	-76.565	-79.382	-84.458	-70.142
Algemene dekkingsmiddelen	87.525	89.500	92.705	93.411
Overhead	-12.837	-12.605	-13.647	-13.836
Onvoorziene uitgaven	0	-75	0	0
Het gerealiseerde saldo van baten en lasten	-1.877	-2.562	-5.402	9.433
Mutatie reserves	5.912	3.364	7.395	5.482
Resultaat na bestemming	4.035	802	1.993	14.915

Overzicht incidentele baten en lasten

Op grond van artikel 28 lid c van het BBV is onderstaand overzicht van de incidentele baten en lasten opgenomen.

Bedragen x € 1.000

Programma	Opsomming (niet limitatief) van incidentele baten en lasten volgens de BBV	Lasten Baten	
Programma 1	Op basis van de nacalculatie van het resultaat van 2017 van de Veiligheidsregio moest de gemeente € 26 duizend extra betalen aan de Veiligheidsregio.	26	
Programma 2	Van de woningen in het primeurfonds zijn verschillende woningen verkocht. Het gaat hierbij om 1 reprint woningen en 4 woningen aan de Bergmolen. Voor de verkoop zijn onder andere taxatie en verkoopkosten gemaakt.	10	135
Programma 2	In 2018 heeft de gemeente een afkoopsom ontvangen van de projectontwikkelaar BPD voor het onderhoud van de ecozone in Broekhorn.		635
Programma 3	De grondverkoop binnen de grondexploitaties bedroegen in 2018 € 14.802.000	14.802	14.802
Programma 3	Bijdragen in de NBK-1 van projectontwikkelaars.		505
Programma 3	Winst/verliesnemingen grondexploitaties, conform paragraaf G: Grondbeleid	52	9.491
Programma 5	Op basis van een actuariële berekening moest de er een extra dotatie gedaan worden aan de pensioensvoorziening van de wethouders.	123	
Programma 5	Kosten van het onderzoek naar de fusie tussen Heerhugowaard en Langedijk	85	
Programma 5	Vrijval van de voorziening dubieuze debiteuren.	94	
Algemeen	Incidentele personeelslasten/ tijdelijke inhuur.	4.355	
Mutaties in reserves	Incidentele toevoegingen en onttrekking aan reserves. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar het overzicht specificaties van de mutaties in reserves op.	3.131	3.170
		22.678	28.738

Overzicht toevoegingen en onttrekkingen reserves

Bedragen x € 1.000

	Toevoeging		Onttrekking	
	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel
Algemene reserve	2.313			
Totaal mutatie Algemene reserve	2.313			

Bedragen x € 1.000

	Toevoeging		Onttrekking	
	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel
• Bovenwijkse voorzieningen (NBK 1) hoofdinfrastructuur	1.123	298	-89	
• Bovenwijkse voorzieningen gebouwen (NBK 2)	78		-193	-69
• Reserve beheer & sociale structuur		1.937		-2.686
• Grote projecten		2.992		-4.748
• Decentralisatie huisvesting onderwijs				-36
• BWS en overwinstregeling			-135	
• Kunstgrasvelden & Accommodaties		24		-96
• Reserve Schoolwoningen				-329
• Impulsregeling combinatiefuncties				-20
• Duurzaamheid	90	51	-136	-26
• Rente egalisatiereserve			-235	
• Reserve voortgezet onderwijs	232			
• Reserve Vervanging zieke kastantjes Zuidwijk/Huigenhoek			-41	
• Reserve School en Sporthal De Draai		157		-468
• Decentralisaties AWBZ, Jeugdzorg			-675	
• Integrale gebiedsontwikk.Stationsgebied			-190	
• Transitie-/frictiekosten ISD/SSC	414		-688	
• Groei op het spoor			-3	
• Videosysteem raadszaal				-10
• Actief burgerschap			-20	
• Reserve BYOD		269	-197	
• Reserve Arbitrage Stadshart			-7	
• Reserve OZB het nieuwe MC			-237	
• Reserve E-depot			-17	
• Reserve Vanadium			-25	
• Reserve verhoogde asielinstroom	270		-421	
• Reserve bewonersparticipatie			-54	
• Reserve omgevingswet			-176	
• Reserve Dotatie Sportvoorziening	365			-137
• Reserve Westpoort			-4	
• Reserve bedrijfsvoering Sociaal Domein			-170	
• Ontwikkeling organisatiebudget	289		-198	
• Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	50			
• Herstel dak de Vierspan	220		-84	
Totaal mutatie Bestemmingreserves	3.131	5.728	-3.995	-8.625
Totaal mutatie reserves	5.444	5.728	-3.995	-8.625
			-1.448	

Toelichting

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de reserves per saldo zijn afgenomen met een bedrag van € 623.000. Deze afname kan als volgt worden gespecificeerd:

Toename als gevolg van resultaatbestemming 2017	€ 4.035.000
Afname reserves ten gunste van exploitatie	-€ 5.483.000
Per saldo gemuteerd op reserves	-€ 1.448.000

Uit het overzicht van baten en lasten blijkt dat via de exploitatie per saldo een bedrag van € 5.483.000 wordt gemuteerd op de reserves. Dit bedrag is bestaat uit 2 componenten, dotaties en onttrekkingen. Het bedrag ad € 5.483.00 kan als volgt worden gespecificeerd:

	Begroot	Werkelijk	Verschil
Storting reserves	€ 6.476.000	€ 7.136.000	€ 660.000
Onttrekking reserves	-€ 13.871.000	-€ 12.619.000	€ 1.252.000
Saldo mutatie reserves	-€ 7.395.000	-€ 5.483.000	€ 1.912.000

Per saldo is € 660.000 meer gestort in de reserves dan begroot. Op hoofdlijnen kan dit als volgt worden verklaard:

- In de exploitatie is in programma 3 een niet begrote opbrengst van € 570.000 verantwoord voor de bijdrage van een derde partij in de aanleg van de N242. Deze opbrengst is gestort in de reserve NBK 1.
- In de exploitatie is in programma 2 een niet begrote opbrengst van € 90.000 verantwoord vanwege ontvangen SDE-subsidies. Deze opbrengst is gestort in de reserve Duurzaamheid.

Per saldo is € 1.912.000 minder onttrokken aan de reserves dan begroot. Op hoofdlijnen kan dit als volgt worden verklaard:

- In de programmaverantwoording is onder het thema Vastgoed gemeld dat de kosten van herstel van het dak van de school Het Vierspan lager zijn uitgevallen dan verwacht. Dit leidt ook tot een lagere onttrekking aan de reserve Herstel dak De Vierspan.
- In de programmaverantwoording is onder het thema Ruimtelijke ontwikkeling en wonen gemeld dat de bijdrage aan de provincie in het kader van het project reconstructie N242 niet, zoals verwacht, in 2018 heeft plaatsgevonden. De corresponderende onttrekking aan de reserve NBK1 heeft dan ook niet plaatsgevonden
- In de programmaverantwoording is onder het thema Ruimtelijke ontwikkeling en wonen gemeld dat er minder uitgaven zijn gedaan voor het project invoering omgevingsvergunning dan begroot. Dit betekent dat ook een lagere onttrekking aan de Reserve Omgevingswet heeft plaatsgevonden.
- Op basis van de Voorjaarsnota 2017 is in de begroting 2018 een bedrag opgenomen van € 50.000 voor juridische ondersteuning in het geschil met de Noordwest Ziekenhuisgroep inzake Westpoort. Dit bedrag zou gedekt moeten worden uit de ingestelde reserve

Westpoort. Omdat in 2018 nagenoeg geen juridische kosten zijn gemaakt valt de onttrekking aan de reserve ook veel lager uit.

Waarderingsgrondslagen

Grondslagen consolidatie, waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen ofwel schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke. Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- ofwel vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde vaste actief. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven in de looptijd van de betrokken geldlening.

Materiële vaste activa met economisch nut

Art.59 BBV

1. Alle investeringen worden geactiveerd.
2. In afwijking van het eerste lid worden kunstvoorwerpen met een cultuur-historische waarde niet geactiveerd.

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (dit is de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Oud NIEGG gronden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden (NIEGG) zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde.

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Conform de kaders opgenomen in de 'Nota vaste activa 2017' (RB2016-124 d.d. 28 februari 2017) worden slijtende investeringen vanaf het moment van ingebruikneming lineair dan wel annuïtair tot nihil afgeschreven in de verwachte gebruiksduur. Voor investeringen die zijn aangeschaft voor de vaststelling van deze nota geldt het moment van ontvangst van de eerste factuur. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn (in jaren):

Activa	Methode	Termijn
Immateriële vaste activa:		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	Lineair	5 jaar
Bijdragen in activa in eigendom van derden	Lineair	20 jaar
Materiële vaste activa:		
In erfpacht uitgegeven gronden	Geen	Geen
Gronden en terreinen	Geen	Geen
Woonruimten	Lineair	15-50 jaar
Bedrijfsgebouwen	Lineair	5-40 jaar
Grond, weg-, en waterbouwkundige werken	Lineair	10-60 jaar
Vervoersmiddelen	Annuïtair/lineair	7-10 jaar
Machines, apparaten en installaties	Annuïtair/lineair	2-15 jaar
Overige materiële vaste activa	Annuïtair/lineair	5-40 jaar
Investerings in de openbare ruimte met een meerjarig economisch nut:		
Rioleringswerken	Lineair	5-60 jaar

De hier genoemde afschrijvingstermijnen sluiten aan met de afschrijvingstabel opgenomen in 'Nota vaste activa 2017' (RB2016-124 d.d. 28 februari 2017). Het is mogelijk dat op basis van genomen raadsbesluiten de werkelijke afschrijvingstermijnen afwijken.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut.

Overeenkomstig de op 28 februari 2017 door de gemeenteraad vastgestelde 'Nota vaste activa 2017' (RB2016-124) worden infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken geactiveerd en afgeschreven in 18 jaar.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen.

Bijdragen aan activa van derden zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Flottende activa

Vorraden

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie (BIE) zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Hiervoor gelden de voorwaarden uit de nota Grondbeleid. Gereede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting ofwel het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf C. 'Onderhoud kapitaalgoederen' die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Art.44 BBV

1 Voorzieningen worden gevormd wegens:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;

- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in [artikel 35, eerste lid, onder b.](#)

2 Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in [artikel 49, onderdeel b.](#)

3 Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 1 januari 2016 is de wet vennootschapsbelasting voor overheidsondernemingen van kracht geworden. Deze wet bepaalt dat overheidsondernemingen die economische activiteiten ontplooiën op een markt waarop ook niet-overheidsondernemingen (private ondernemingen) actief zijn, op dezelfde wijze aan de heffing van vennootschapsbelasting worden onderworpen als die private ondernemingen. In Heerhugowaard heeft in 2016 en 2017 een inventarisatie plaatsgevonden van mogelijke economische activiteiten. Hieruit is naar voren gekomen dat vooral de activiteiten in de grondexploitatie voldoen aan de criteria voor vennootschapsbelasting. Deze zijn opgenomen in de fiscale openingsbalans. Ten behoeve van de bepaling van de af te dragen vennootschapsbelasting wordt jaarlijks een fiscale winstberekening opgesteld. Op grond van de bepalingen in het BBV worden geen verlieslatenties opgenomen. Op grond van de ingenomen standpunten van de gemeente is er in 2017 nog geen last met betrekking tot de vennootschapsbelasting verantwoord. Ten aanzien van de last (van nihil)

geldt dat er sprake is van een onzekerheid omdat de belastingdienst de standpunten nog niet heeft bevestigd.

Algemene uitkering gemeentefonds

Bij de bepaling van baten inzake de algemene uitkering gemeentefonds is uitgegaan van de informatie zoals opgenomen in de septembercirculaire 2018 van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Balans

	<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Vaste activa	31-12-2018	31-12-2017
<i>Immateriële vaste activa</i>	2.340	2.385
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	4	5
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.336	2.380
<i>Materiële vaste activa</i>	133.028	134.566
Investeringen met een economisch nut		
• In erfpacht uitgegeven gronden	658	758
• overige investeringen met een economisch nut	113.358	115.212
• waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	12.042	12.459
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	6.970	6.137
<i>Financiële vaste activa</i>	1.108	1.236
Kapitaalverstrekkingen aan:		
• Deelnemingen	218	218
Overige langlopende leningen	890	1.018
<i>Totaal vaste activa</i>	136.476	138.187

Bedragen x € 1.000

Vlottende Activa	31-12-2018	31-12-2017
<i>Vorraden</i>	53.675	54.253
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	53.659	54.236
Gereed product en handelsgoederen	16	17
<i>Uitzettingen met een rentetypische-looptijd korter dan één jaar</i>	18.484	14.428
Vorderingen op openbare lichamen	8.383	5.003
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	3.934	5.074
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	1.511	1.308
Overige vorderingen	4.656	3.043
<i>Liquide middelen</i>	30	822
Kassaldi	4	14
Banksaldi	26	808
<i>Overlopende activa</i>	3.087	1.819
• Rijk	43	0
• Overige Nederlandse overheidslichamen	54	108
Vooruitbetaalde en nog te ontvangen bedragen	2.990	1.711
<i>Totaal vlottende activa</i>	75.276	71.322
<i>Totaal activa</i>	211.752	209.509

Bedragen x € 1.000

Vaste passiva	31-12-2018	31-12-2017
<i>Eigen vermogen</i>	106.110	96.678
Algemene reserve	22.486	20.173
Bestemmingsreserves	68.709	72.470
Gerealiseerd resultaat	14.915	4.035
<i>Voorzieningen</i>	24.364	20.417
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.489	2.467
Egalisatievoorzieningen	21.556	17.737
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	161	161
Bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven	158	52
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>	58.104	68.671
Binnenlandse banken en overige fin. instellingen	57.750	68.400
Waarborgsommen	354	271
<i>Totaal vaste passiva</i>	188.578	185.766

Bedragen x € 1.000

Vlottende passiva	31-12-2018	31-12-2017
Netto-vlottende schulden met een rente-typische looptijd korter dan één jaar	13.191	13.871
Overige kasgeldleningen	7.000	10.000
Banksaldi	136	0
Overige schulden	6.055	3.871
Overlopende passiva	9.983	9.872
Vooruitontvangen bedragen	969	113
Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen, nog te besteden voorschotten op specifieke uitkeringen		
• Rijk	0	0
• Overige Nederlandse overheidslichamen	346	512
Nog te betalen bedragen	8.668	9.247
Totaal vlottende passiva	23.174	23.743
Totaal passiva	211.752	209.509

Bedragen x € 1.000

	31-12-2018	31-12-2017
Gewaarborgde geldleningen	125.869	114.847
Garantstellingen	44.597	46.180

Toelichting op de vaste activa

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa kan als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	4	5
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.336	2.380
Totaal immateriële vaste activa	2.340	2.385

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2018

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	4	0	0	-1	0	0	5
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.336	41	-2	-83	0	0	2.380
Totaal immateriële vaste activa	2.340	41	-2	-84	0	0	2.385

Materiële vaste activa

De post materiële vaste activa kan als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Investerings met een economisch nut		
• in erfpacht uitgegeven gronden	658	758
• investeringen met een economisch nut	113.358	115.212
• investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	12.042	12.459
Investerings met een maatschappelijk nut	6.970	6.137
Totaal materiële vaste activa	133.028	134.566

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de in erfpacht uitgegeven gronden gedurende het jaar 2018

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden in erfpacht	658	525	-625	0	0	0	758
Totaal in erfpacht uitgegeven gronden	658	525	-625	0	0	0	758

De (des)investeringen in gronden in erfpacht uitgegeven kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Investeringen

In 2018 is een erfpachtovereenkomst gesloten voor een kavel op bedrijventerrein De Vaandel. De grondwaarde van deze kavel (Delta 14) bedraagt € 525.000.

Desinvesteringen

De in 2017 afgesloten erfpachtovereenkomst voor de kavel gelegen aan Delta 16 is in 2018 ontbonden. De grondwaarde (€ 625.000) is weer opgenomen binnen de grondexploitatie De Vaandel.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de overige materiële vaste activa met een economisch nut gedurende het jaar 2018

	Boekwaarde 31-12-2018	Investerings 431	Desinvesteringen -251	Afschrijvingen 0	Bijdragen van derden 0	Afwaarderingen -2.059	Boekwaarde 31-12-2017 23.605
Gronden en terreinen	21.726	431	-251	0	0	-2.059	23.605
Woonruimten	1	0	-49	-3	0	0	53
Bedrijfsgebouwen	78.274	1.427	-59	-3.058	0	0	79.964
Vervoermiddelen	334	0	0	-74	0	0	408
Machines, apparaten en installaties	9.115	2.491	0	-1.052	0	0	7.676
Overige materiële vaste activa	3.908	914	-23	-489	0	0	3.506
Totaal overige materiële vaste activa	113.358	5.263	-382	-4.676	0	-2.059	115.212

De (des)investeringen in overige materiële vaste activa met een economisch nut kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Voorziening

In 2018 is een afkoopsom ontvangen van de Noordwest Ziekenhuisgroep als compensatie voor het niet afnemen van een deel van de gronden in Westpoort. In de jaarrekening is deze vergoeding als een waardevermindering op deze gronden verantwoord.

Investeringen

Gronden en terreinen

Ten behoeve van de uitbreiding gemeentewerf aan de Beukenlaan is grond aangekocht. Vanuit de grondexploitatie De Draai zijn gronden overgeheveld naar de vaste activa (€ 431.000).

Bedrijfsgebouwen

In 2018 is gestart met de bouw van een therapiebad en dagbestedingsruimte voor Esdégé Reigersdaal naast De Waardergolf (€ 1.001.000).

In 2018 is de E-vleugel van het gemeentehuis voorzien van een klimaatgevel (€ 214.000).

Machines, apparaten en installaties

Eind 2018 heeft de uitrol plaatsgevonden van de nieuwe ICT bodemplaat (€ 1.790.000).

In 2018 is gestart met het verduurzamen van het gemeentelijke vastgoed. Als eerste worden de Waardergolf en de Deimoshal voorzien van PV panelen (€ 340.000).

Naast investeringen in het (bedrijfs-)gebouw hebben er ook investeringen in installaties voor het therapiebad plaats gevonden (€ 152.000).

Er zijn in 2018 twee werktuigdragers voor de buitendienst aangeschaft (€ 137.000).

Desinvesteringen

Gronden en terreinen

Als gevolg van verkoop van een aantal percelen grond zijn de boekwaarden van deze gronden afgewaardeerd.

Woonruimten

Een huurwoonwagen is in 2018 verkocht aan de bewoner (boekwaarde € 49.000).

Bedrijfsgebouwen

Het voormalige postkantoor aan de Genestetlaan 5 is in 2018 verkocht. Op deze locatie worden 9 gasloze (all-electric) woningen gerealiseerd. De boekwaarde bedroeg € 59.000.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de overige investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Investerings	Desinvesterings	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Rioolinvesteringen	8.463	691	0	-353	-1.599	0	9.724
Inzameling huishoudelijk afval	3.284	1.299	0	-440	0	0	2.424
Exploitatie jachthaven	180	0	0	-8	0	0	189
Begraven	115	0	0	-7	0	0	122
Totaal overige materiële vaste activa	12.042	1.990	0	-808	-1.599	0	12.459

De (des)investeringen in overige materiële vaste activa met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Investeringen

Inzameling huishoudelijk afval

Met ingang van 2019 worden plasticverpakkingen, blik en drinkpakken (PMD) gescheiden ingezameld. Hiervoor zijn rolcontainers aangeschaft (€ 581.000). Daarnaast zijn in 2018 drie huisvuilwagens vervangen (€ 717.000).

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen met een maatschappelijk nut

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden en terreinen	250	0	0	-10	0	0	260
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	6.675	1.442	-53	-539	0	0	5.825
Overige materiële vaste activa	45	0	0	-7	0	0	52
Totaal materiële vaste activa	6.970	1.442	-53	-556	0	0	6.137

De (des)investeringen in materiële vaste activa met een maatschappelijk nut kunnen als volgt worden gespecificeerd.

Investeringen

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

In 2018 zijn de werkzaamheden aan de Middenweg Zuid gestart (€ 1.067.000). Naast de herbouw van het dierenverblijf van het hertenkamp aan de Dreef is ook het terrein opnieuw ingericht (€ 148.000).

Financiële vaste activa

De post financiële vaste activa kan als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Kapitaalverstrekkingen aan:		
• deelnemingen	218	218
Overige langlopende leningen	890	1.018
Totaal financiële vaste activa	1.108	1.236

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Kapitaalverstrekkingen aan:							
• deelnemingen	218	0	0	0	0	0	218
Overige langlopende leningen	890		-127	-1	0		1.018
Totaal financiële vaste activa	1.108	0	-127	-1	0	0	1.236

Toelichting op de vlottende activa

Vorraden

De balanspost voorraad kan als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	53.659	54.236
Gereed product en handelsgoederen	16	17
Totaal voorraden	53.675	54.253

De bouwgronden in exploitatie kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

Bouwgronden in exploitatie	Balans- waarde 31-12- 2018	Voorziening verlies- latende complexen	Boek- waarde 31-12- 2018	Investerings			Opbrengsten		Herrubri- cing	Winst- /verlies- neming	Boek- waarde 31-12- 2017
				Grond- aankopen	Rente	Ontwik- kelings- kosten	Grond- verkopen	Overige			
Middenweg 30	28		28	0	0	0 0	0	-19	0	0	47
van Foreeststraat	-131		-131	0	0	154 0	-930	0	0	645	0
Stationsgebied - Gildestraat e.o.	-659		-659	0	0	0 0	-659	0	0	0	0
Zandhorst III	431		431	0	0	0 0	0	-1	0	602	-170
Broekhorn	-577		-577	0	0	39 0	0	-642	0	-9	35
De Horst	387		387	0	0	5 0	0	0	0	371	11
De Vaandel Midden	5.192		5.192	0	53	804 0	-525	-67	0	0	4.927
De Draai	32.436		32.436	1	438	3.972 0	-12.847	-32	0	0	40.904
Tamarixplantsoen/Ter Kimme	0		0	0	0	0 0	-5	0	0	3	2
Acacialaan	-62		-62	0	0	0 0	0	0	0	-23	-39
Heerhugowaard-Zuid	15.293		15.293	0	70	1.759 0	-32	-3	0	6.922	6.577
Middenweg 4	0		0	0	0	-33 0	0	0	0	67	-34
Middenweg 27 - Zonnestein	0		0	0	0	32 0	0	-8	0	-3	-21
Stadshart	621	-5.774	6.395	0	85	244 0	-1.855	-23	0	0	7.944
Beveland	700		700	0	0	8 0	3	-2	0	881	-190
Totaal Bouwgronden in exploitatie	53.659	-5.774	59.433	1	646	6.984 0	-16.850	-797	0	9.456	59.993

In de tabel prognose resultaat in paragraaf G: Grondbeleid is opgenomen een raming van de nog te maken kosten en opbrengsten. Daarnaast is er opgenomen het geraamde eindresultaat en de berekeningswijze hiervoor.

Winst/verliesnemingen

Broekhorn:

Op de Broekhorn is een klein verlies genomen van € 6.000.

Tamarixplantsoen/Ter Kimme:

Bij het afsluiten van de grondexploitatie Tamarixplantsoen/Ter Kimme is een kleine winst genomen van € 3.000.

Acacialaan:

Op de Acacialaan is een klein verlies genomen van € 23.000.

Middenweg 4:

Bij het afsluiten van de grondexploitatie Middenweg 4 is een winst genomen van € 67.000.

Middenweg 27:

Bij het afsluiten van de grondexploitatie Middenweg 27 is een klein verlies genomen van € 3.000.

Overige winst nemingen.

In 2018 is er een nieuwe richtlijn vanuit de commissie BBV voorgeschreven inzake het nemen van winsten en verliezen in de grondexploitaties. Voorgeschreven wordt de methode van percentage of completion. voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien.

Dit betekent dat we in de volgende complexen conform de aangepaste BBV richtlijnen de volgende winsten hebben genomen:

Van Foreeststraat	€ 645.000
Zandhorst III	€ 602.000
De Horst e.o.	€ 371.000
Heerhugowaard-Zuid	€ 6.922.000
Beveland	€ 881.000

Verliesvoorziening

Stadshart:

Na actualisatie van de grondexploitatie Stadshart moet de verliesvoorziening met € 17.000 worden verhoogd.

Verloopoverzicht verliesvoorzieningen

Bedragen x € 1.000

Verliesvoorzieningen	Boekwaarde 31-12-2018	Onttrekking	Toevoeging	Boekwaarde 31-12-2017
Stadshart	5.774		17	5.757
Totaal verliesvoorzieningen	5.774	0	17	5.757

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De balanspost uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar kan als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Vorderingen op openbare lichamen	8.383	5.003
Uitzettingen in Rijks schatkist met een rente typische looptijd korter dan één jaar	3.934	5.074
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	1.511	1.308
Overige vorderingen	4.656	3.043
Totaal uitzettingen meteen rente typische looptijd van korter dan één jaar.	18.484	14.428

Met ingang van 1 januari 2014 is de wet Schatkistbankieren van kracht geworden. Dit betekent dat gemeenten hun overtollige liquide middelen verplicht moeten uitzetten bij ofwel de Nederlandse staat of bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden als zij boven een bepaald drempelbedrag uitkomen. Uit onderstaande tabel blijkt dat de liquide positie van de gemeente Heerhugowaard zodanig was dat in 2018 geen verplichting is ontstaan om overtollige liquide middelen weg te zetten bij de hierboven genoemde partijen.

Bedragen x € 1.000

	Drempel- bedrag	Gemiddeld aangehou- den buiten Rijks schatkist	Ruimte onder 's drempel- bedrag
Kwartaal 1	1.038	315	723
Kwartaal 2	1.038	369	669
Kwartaal 3	1.038	341	697
Kwartaal 4	1.038	324	714

Het onderdeel "Vorderingen openbare lichamen" kan als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

	Balans waarde 31-12-2018	Voorziening oninbaar- heid	Boek waarde 31-12-2018	Balans waarde 31-12-2017
• Rijk	6.350		6.350	4.724
• Gemeenten	1.851		1.851	101
• Gemeenschappelijke regelingen	81		81	149
• Waterschappen	101		101	29
Totaal Vorderingen op openbare lichamen	8.383	0	8.383	5.003

Vorderingen openbare lichamen

De vordering op het rijk bestaat vooral uit een vordering aan de Fiscus. Door onder andere grotere investeringen in grondexploitaties en de Middenweg-zuid is de vordering in het kader van het btw-compensatiefonds aanzienlijk hoger geworden.

De vordering op gemeenten is vooral hoger geworden door de invoering van de nieuwe ICT bodemplaat voor de gemeenten Heerhugowaard en Langedijk. De administratie van dit project wordt door de gemeente Heerhugowaard gevoerd. Hierbij schiet de gemeente de facturen voor Langedijk eerst voor om deze via een factuur weer terug te vorderen. Deze factuur stond ultimo 2018 nog in de administratie open. De factuur is begin februari door de gemeente Langedijk betaald.

Het onderdeel "Overige vorderingen" kan als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

	Balans waarde 31-12-2018	Voorziening oninbaar- heid	Boek waarde 31-12-2018	Boek waarde 31-12-2017
• Creditfacturen (crediteuren)	93		93	114
• Reguliere debiteuren	3.350	-46	3.396	1.646
• Belasting debiteuren	500	-52	552	433
• Debiteuren Sociale Zaken	654	-1.235	1.889	2.264
• Debiteuren Heerhugowaard Sport N.V.	59		59	78
Totaal Overige vorderingen	4.656	-1.333	5.989	4.535

Liquide middelen

De balanspost liquide middelen kan als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Kassaldi	4	14
Banksaldi	26	808
Totaal liquide middelen	30	822

Overlopende activa

De balanspost overlopende activa kan als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Nog van Europese en Nederlandse overheidslichamen te ontvangen voorschotten op specifieke uitkeringen		
• Rijk	43	0
• Overige overheidslichamen	54	108
Vooruitbetaalde bedragen	850	640
Nog te ontvangen bedragen	2.140	1.071
Overlopende activa	3.087	1.819

De nog van Europese en Nederlandse overheidslichamen te ontvangen voorschotten op specifieke uitkeringen kunnen als volgt worden gespecificeerd

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Toevoe- gingen	Ontvangen bedragen	Boekwaarde 31-12-2017
Rijk				
• Uitkoopregeling woningen onder hoogspanningskabels	43	43	0	0
Overige overhiedslichamen				
• Octopusplan De Vlindertuin	0		-2	2
• Fietsroute de Helix	27			27
• Campagne 'Dat is heel normaal' - dl 2	24		-34	58
• Bromfietster op de rijbaan	0		-21	21
• Verduurzaming bestaande woningen	3	3		0
Totaal	97	46	-57	108

Niet uit de balans blijvende rechten

Aan de actiefzijde van de balans wordt conform artikel 40b BBV de buiten de balanstelling het bedrag opgenomen waarvan het recht bestaat op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969.

Daarnaast is in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen dat er een zeker risico bestaat omtrent de hoogte van de algemene uitkering (mei circulaire) waardoor je de omvang van de algemene uitkering bij de jaarrekening niet betrouwbaar kunt inschatten.

	Voor verrekening	Verrekening	Resterend
Verlies over 2016	€ 2.688.226	€ 0	€ 2.688.226
Nog te verrekenen verliezen			€ 2.688.226

Aan de actiefzijde van de balans wordt conform artikel 40b BBV de buiten de balanstelling het bedrag opgenomen waarvan het recht bestaat op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969.

Toelichting op de vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen per 31-12-2017 kan als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Algemene reserve	22.486	20.173
Bestemmingsreserves	68.709	72.470
Gerealiseerd resultaat	14.915	4.035
Totaal eigen vermogen	106.110	96.678

Het verloop van de Algemene Reserve kan als volgt worden weergegeven

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Toevoeging			Onttrekking		Boekwaarde 31-12-2017
		Rente	Overige toevoegingen	Bestemming rekeningresultaat vorig jaar	Overige onttrekkingen	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	
Algemene reserve	22.486			2.313		20.173	
Totaal Algemene reserve	22.486			2.313		20.173	

Het verloop van de bestemmingsreserves kan als volgt worden weergegeven

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Toevoeging			Onttrekking		Boekwaarde 31-12-2017
		Rente	Overige toevoegingen	Bestemming rekeningresultaat vorig jaar	Overige onttrekkingen	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	
Algemene reserve	22.486			2.313			20.173
Totaal Algemene reserve	22.486			2.313			20.173

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Toevoeging			Onttrekking		Boekwaarde 31-12-2017
		Rente	Overige toevoegingen	Bestemming rekeningresultaat vorig jaar	Overige onttrekkingen	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	
• Bovenwijkse voorzieningen (NBK 1) hoofdinfrastructuur	19.755	368	868	185	-89		18.423
• Bovenwijkse voorzieningen gebouwen (NBK 2)	3.720	78			-193	-69	3.904
• Reserve beheer & sociale structuur	3.591		1.937		-2.686		4.340
• Grote projecten	12.156	332	2.660			-4.748	13.912
• Decentralisatie huisvesting onderwijs	76					-36	112
• BWS en overwinstregeling	36				-135		171
• Erfgoedreserve	38						38
• Kunstgrasvelden & Accommodaties	378		24			-96	450
• Reserve Schoolwoningen	2.972					-329	3.301
• Impulsregeling combinatiefuncties	261				-20		281
• Duurzaamheid	1.170		140		-161		1.191
• IKS (co-financiering)	110						110

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Toevoeging			Onttrekking		Boekwaarde 31-12-2017
		Rente	Overige toevoegingen	Bestemming rekeningresultaat vorig jaar	Overige onttrekkingen	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	
• ISV-2	178						178
• Rente egalisereserve					-235		235
• Reserve voortgezet onderwijs	1.402		232				1.170
• Reserve Vervanging zieke kastantjes Zuidwijk/Huigenhoek					-41		41
• Reserve marketing De Vaandel	6						6
• Reserve School en Sporthal De Draai	3.810		157			-468	4.121
• Decentralisaties AWBZ, Jeugdzorg					-675		675
• Integrale gebiedsontwikk.Stationsgebied	629				-190		819
• Transitie-/frictiekosten ISD/SSC				414	-688		274
• Groei op het spoor	11				-3		14
• Videosysteem raadszaal	80				-10		90
• Actief burgerschap	68				-20		88
• Onderwijshuisvesting AZC leerlingen	440						440
• Reserve BYOD	328		269		-197		256
• Reserve Arbitrage Stadshart	66				-7		73
• Reserve Verduurz. gem gebouwen	200						200
• Reserve OZB het nieuwe MC	237				-237		474
• Reserve Middenweg Zuid	7.245						7.245
• Reserve De Vaandel - Heliomare	1.000						1.000
• Reserve E-depot	57				-17		74
• Reserve Vanadium	2.420				-25		2.445
• Reserve Volkstuinen HHW zuid	381						381

Behorende bij onze
verklaring d.d.
25-06-2019

235

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Toevoeging			Onttrekking		Boekwaarde 31-12-2017
		Rente	Overige toevoegingen	Bestemming rekeningresultaat vorig jaar	Overige onttrekkingen	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	
• Reserve verhoogde asielinstroom	425		71	199	-421		576
• Reserve ontschot werken	13						13
• Reserve nieuwbouw Huygenscollege	853						853
• Reserve bewonersparticipatie					-54		54
• Reserve opkomstbevordering	1						1
• Reserve omgevingswet	510				-176		686
• Reserve Dotatie Sportvoorziening	3.518			365	-137		3.290
• Reserve Westpoort	96				-4		100
• Reserve bedrijfsvoering Sociaal Domein	137				-170		307
• Reserve voorschoolse voorziening peuters	58						58
• Ontwikkeling organisatiebudget	91			289	-198		
• Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	50			50			
• Herstel dak de Vierspan	136			220	-84		
Totaal Bestemmingreserves	68.709	778	6.358	1.722	-6.873	-5.746	72.470
TOTAAL RESERVES	91.195	778	6.358	4.035	-6.873	-5.746	92.643

In de onderstaande tabel worden de mutaties per reserve nader toegelicht

Reserve	Doel reserve	Mutatie	Toelichting
Algemene Reserve	Deze reserve is de basis van het financiële weerstandsvermogen van de gemeente.	2.313	<p>Toevoegingen</p> <ul style="list-style-type: none"> Vanuit de resultaatbestemming 2017 (RB 2018083) is een bedrag toegevoegd van € 2.313.000
Bovenwijkse voorzieningen – hoofdinfrastructuur (NBK 1)	Het doel van deze reserve is de dekking van de investeringen in de hoofdinfrastructuur van de bovenwijkse voorzieningen.	1.421	<p>Toevoegingen</p> <ul style="list-style-type: none"> Vanuit de resultaatbestemming 2017 (RB 2018083) is een bedrag toegevoegd van € 185.000 Conform de e begroting 2018 is € 368.000 rente toegevoegd aan de reserve. Op basis van RB2017006 wordt er met ingang van 2018 jaarlijks € 298.000 gedoteerd aan de reserve Een bijdrage van een derde partij ad € 570.000 voor de aanleg van de N242 is gestort in deze reserve <p>Onttrekkingen</p> <ul style="list-style-type: none"> 89 Dit betreffen onttrekkingen ter dekking van kosten die voortkomen uit NBK-1 gerelateerde projecten. In 2018 betroffen dit voornamelijk voorbereidingskosten voor de spoorse doorsnijding van de Zuidtangent.
Bovenwijkse voorzieningen - gebouwen (NBK 2)	Het doel van deze reserve is de dekking van de investeringen in de gebouwen van de bovenwijkse voorzieningen.	78	<p>Toevoegingen</p> <ul style="list-style-type: none"> Conform de begroting 2018 is € 78.000 rente toegevoegd aan de reserve. <p>262 Onttrekkingen</p> <ul style="list-style-type: none"> Ter dekking van de kapitaallasten jachthaven Broekhorn en gebouwen De Vork is een bedrag van € 69.000 onttrokken aan de reserve. Ter dekking van de lasten van het woonservicegebied 2 is € 169.000 onttrokken aan de reserve

Reserve beheer en sociale structuur Het doel van deze reserve is de dekking van de (beheers)lasten van voorzieningen als gevolg van de groei van de gemeente op het sociaal en maatschappelijk veld.

Grote projecten De reserve is ingesteld voor de dekking van de lasten van investeringen die voortvloeien uit de grote projecten.

Decentralisatie huisvesting onderwijs Het doel van de reserve is de dekking van huisvestingsvoorzieningen voor het onderwijs en voor het onderhoud van gymzalen in Heerhugowaard.

BWS en overwinstregeling Doel van deze reserve is het dekken van kosten welke gemaakt worden in

- 1.937 **Toevoegingen**
- Overeenkomstige de begroting 2018 is een bedrag van € 1.937.000 in de reserve gestort.
- 2.686 **Onttrekkingen**
- Aan de reserve is € 2.686.000 onttrokken voor pieklasten beheer en onderhoud.
- 2.992 **Toevoegingen**
- Conform de innovatie methode wordt een jaarlijks oplopend bedrag gedoteerd aan de reserve. Voor 2017 betreft dit een bedrag van € 2.660.000.
  - Conform de begroting 2018 is € 332.000 rente toegevoegd aan de reserve.
- 4.748 **Onttrekkingen**
- Ter dekking van kapitaallasten die voortvloeien uit de grote projecten (zwembad, Trinitascollege, nieuwbouw gemeentehuis, COOL en brandweerkazerne) is € 4.748.000 onttrokken.
- 36 **Onttrekkingen**
- Ter dekking van kapitaallasten brandalarmsystemen diverse scholen is € 36.000 onttrokken aan de reserve.
- 135 **Onttrekkingen**

	het kader van ruimtelijke ontwikkeling en wonen gerelateerd aan ISV-programma	<ul style="list-style-type: none"> Ter dekking van de lasten die samenhangen met de uitwerking van het Vomar-gebied is een bedrag van € 135.000 onttrokken.
Kunstgrasvelden & Accommodaties	Het doel van de reserve is de aanleg van twee kunstgrasvelden bij twee sportverenigingen en de aanleg van een kunsthockeyveld.	<p>24 Toevoegingen</p> <ul style="list-style-type: none"> Als gevolg van het sportbesluit (<u>RB2012-024 d.d. 27 maart 2012</u>) kan gedurende 8 jaar een voordeel worden behaald als gevolg van herziening van BTW die is betaald op de investeringen in de kunstgrasvelden. Dit voordeel wordt jaarlijks in de reserve wordt gestort.
Reserve Schoolwoningen	Het doel van de reserve is de dekking van de rentelasten van de investeringen in de schoolwoningen.	<p>96 Onttrekkingen</p> <ul style="list-style-type: none"> Ter dekking van de kapitaalasten van de kunstgrasvelden op de Vork, de Kabel en de Wending wordt € 96.0000 onttrokken.
Reserve impulsregeling combinatiefuncties	Het doel van de reserve is het dekken van lasten die samenhangen met de uitvoering van combinatiefuncties	<p>329 Onttrekkingen</p> <ul style="list-style-type: none"> Ter dekking van de kapitaallasten schoolwoningen wordt conform de begroting 2018 een bedrag van € 329.000 onttrokken.
Duurzaamheid	Het doel van de reserve is het mogelijk maken van investeringen in duurzaamheid.	<p>20 Onttrekkingen</p> <ul style="list-style-type: none"> Overeenkomstig de begroting 2018 is ter gedeeltelijke dekking van de kosten van de combinatiefuncties een bedrag onttrokken van € 20.000
		<p>140 Toevoegingen</p> <ul style="list-style-type: none"> Conform <u>RB2010-145 d.d. 14 december 2010</u> wordt de jaarlijkse opbrengst windturbines (€ 48.000) in de reserve gestort.

		<ul style="list-style-type: none"> • De in 2016 gerealiseerde besparing ad € 2.000 als gevolg van zonnepanelen op het gemeentehuis wordt jaarlijks gestort in de reserve. • De ontvangen subsidies (€ 90.000) voor het aanleggen van PV-installaties op woningen zijn gestort in de reserve.
		<p>161 Onttrekkingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ter dekking van de volgende lasten is in totaal een bedrag van € 161.000 aan de reserve onttrokken: <ul style="list-style-type: none"> • Duurzaam begrazen € 26.000 • Nul op de meter € 44.000 • NME € 86.000 • Overig € 5.000
Rente egalisatiereserve	Het doel van deze reserve is om het nadelige rente-effect van het overhevelen van niet in exploitatie genomen gronden naar de materiële vaste activa gedurende 5 jaar af te dekken (VJN 2013 4.4.JJ).	<p>235 Onttrekkingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Overeenkomstig de begroting 2018 is een bedrag van € 235.000 onttrokken aan de reserve
Reserve primair onderwijs	Het doel van deze reserve is te zorgen voor middelen ten behoeve van (toekomstgerichte) investeringen in locaties die overblijven na afstoten van onderwijsgebouwen primair onderwijs	<p>232 Toevoegingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij de Burap is een voordeel gemeld op de huurinkomsten onderwijshuisvesting basisonderwijs van € 232.000; op grond van RB2012070 worden deze extra inkomsten gestort in deze reserve.
Vervanging zieke kastantjes Zuidwijk/Huygenhoek	Het doel van deze reserve is om de kosten te dekken die samenhangen met het vervangen van zieke	<p>41 Onttrekkingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • In 2018 is € 41.000 geïnvesteerd in de vervanging van zieke kastanjes in Zuidwijk/Huygenhoek. Overeenkomstig het doel van deze reserve zijn deze kosten onttrokken.

Reserve school en sport
hal De Draai

kastanjes in Zuidwijk en
Huygenhoek.

Realisatie van een sportgebouw en
een school in De Draai, tijdelijke
huisvesting van de Jeroen Bosch en
uitbreiding van De Zevensprong en
de Pater Jan Smitschool.

Reserve Decentralisaties
AWBZ, Jeugdzorg

Reserve Integrale
gebiedsontwikkeling
Stationsgebied

Het doel van de reserve is om de
kosten te dekken van activiteiten die
noodzakelijk zijn om een integrale
ontwikkeling van het Stationsgebied
mogelijk te maken

Reserve Toekomstige
samenwerkingen

Het doel van deze reserve is de
kosten te dekken van frictie- en
transactiekosten in de
bedrijfsvoering.

157 ***Toevoegingen***

- Overeenkomstig de begroting 2018 heeft een dotatie aan deze reserve plaatsgevonden van € 157.000

468 ***Onttrekkingen***

- Ter dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit de bouw van de nieuwe school in De Draai (de Helix) is een bedrag van € 468.000 onttrokken.

675 ***Onttrekkingen***

- Ter dekking van de frictiekosten als gevolg van de decentralisatie is een gedeelte van de kosten voor zorg in natura voor de jeugd gedekt uit deze reserve.

190 ***Onttrekkingen***

- De bijdrage aan de fietsenstalling in het Stationsgebied alsmede de kosten voor het ontwikkelen van een masterplan voor het Stationsgebied zijn onttrokken aan deze reserve.

414 ***Toevoegingen***

- Vanuit de resultaatbestemming 2017 (RB 2018083) is een bedrag toegevoegd van € 414.000

688 ***Onttrekkingen***

- Voor de ontwikkeling van de ICT-bodemplaat is een bedrag van € 279.000 aan de reserve onttrokken

		<ul style="list-style-type: none"> Ter dekking van uitgaven binnen de bedrijfsvoering is een bedrag van € 409.000 onttrokken
Reserve Videosysteem raadzaal	De reserve dient ter gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit de investering in meubilair en audio/videoapparatuur in de raadzaal.	10 Onttrekkingen <ul style="list-style-type: none"> Overeenkomstig de begroting 2018 is een bedrag van € 10.000 aan deze reserve onttrokken
Reserve Actief Burgerschap	Het doel van deze reserve is om de kosten te dekken die voortvloeien uit het project "Actief Burgerschap"	20 Onttrekkingen <ul style="list-style-type: none"> De onttrekking heeft grotendeels betrekking op de kosten die zijn gemaakt voor het project "Postcards to the moon" en het Vlogfestival
Reserve Byod	Het doel van deze reserve is om over voldoende middelen te beschikken om het personeel in het kader van Byod een laptop/telefoon te verschaffen.	269 Toevoegingen <ul style="list-style-type: none"> De niet-aangewende kapitaallasten Byod uit de begroting 2018 zijn gestort in de reserve
		197 Onttrekkingen <ul style="list-style-type: none"> De uitgaven voor nieuwe computers en telefoons voor het personeel worden gedekt door een onttrekking aan deze reserve.
Reserve Arbitrage Stadshart	Het doel van deze reserve is het dekken van de kosten die voortvloeien uit de arbitragezaak die is aangespannen tegen de ontwikkelaar van het Stadshart.	7 Onttrekkingen <ul style="list-style-type: none"> De gemaakte advocaatkosten in het kader van arbitrage Stadshart zijn onttrokken aan deze reserve.

Reserve OZB het nieuwe MCA	In het meerjarenperspectief zijn OZB-opbrengsten ingerekend t.a.v. het nieuwe MCA. Omdat deze inkomsten niet eerder dan 2020 worden verwacht zal tot dan een jaarlijks nadeel ontstaan. Dit nadeel kan worden gedekt door een onttrekking aan deze reserve.	237 Onttrekkingen <ul style="list-style-type: none"> • Overeenkomstig de begroting 2018 is een bedrag onttrokken aan de reserve van € 237.000
Reserve E-depot	Deze reserve dient ter dekking van de bijdrage die de gemeente betaalt aan de digitalisering van het regionale archief.	17 Onttrekkingen
Reserve Vanadium	Ter dekking van de kosten die voortvloeien uit het saneren van vanadium in de fundering van de wegen is deze reserve gevormd	25 Onttrekkingen <ul style="list-style-type: none"> • De onttrekking heeft hoofdzakelijk betrekking op de onderzoekskosten die zijn gemaakt naar de aanwezigheid van slakkenzand/duomix.
Reserve verhoogde Asielinstroom	Doel van deze reserve is het dekken van kosten in 2017 met betrekking tot (re)integratie- en participatietrajecten voor vergunninghouders	270 Toevoegingen <ul style="list-style-type: none"> • Vanuit de resultaatbestemming 2017 (RB 2018083) is een bedrag toegevoegd van € 199.000 • In de Algemene Uitkering is in het kader van de decentralisatie-uitkering Verhoogde asielinstroom een bedrag van € 71.000 ontvangen. Overeenkomstig raadsbesluit 2016099 is dit bedrag gestort in de Reserve Verhoogde asielinstroom 421 Onttrekkingen <ul style="list-style-type: none"> • Overeenkomstig de begroting 2018 is een bedrag ad € 421.000 onttrokken

Reserve opkomstbevordering	Deze reserve dient ter dekking van initiatieven vanuit de raad om de opkomstbevordering te versterken (Amendement E VJN 2016)	54 Onttrekkingen	<ul style="list-style-type: none"> • Overeenkomstig het doel van de reserve zijn de kosten voor opkomstbevordering gedekt uit deze reserve.
Reserve omgevingswet	Deze reserve dient ter dekking van de kosten die voortvloeien uit de invoering van de nieuwe Omgevingswet	176 Onttrekkingen	<ul style="list-style-type: none"> • Voor de implementatie van de Omgevingswet is o.a. externe capaciteit ingehuurd. De lasten van deze inhuur worden gedekt door een onttrekking aan deze reserve.
Reserve Dotatie Sportvoorziening	Deze reserve dient ter dekking van de aanvullende dotatie aan de voorziening Groot onderhoud gebouwen in beheer NV Sport waartoe in de Voorjaarsnota 2017 is besloten	365 Toevoegingen	<ul style="list-style-type: none"> • Vanuit de resultaatbestemming 2017 (RB 2018083) is een bedrag toegevoegd van € 365.000
Reserve Westpoort	Het doel van deze reserve is om de juridische kosten te dekken die worden gemaakt ter ondersteuning van de besprekingen met Noordwest Ziekenhuisgroep	137 Onttrekkingen	<ul style="list-style-type: none"> • De verhoging van de lasten als gevolg van de aanvullende dotatie aan de voorziening Groot onderhoud gebouwen in beheer NV Sport worden gedekt door een onttrekking aan deze reserve
Reserve bedrijfsvoering Sociaal Domein	Het doel van deze reserve is de kosten te dekken die worden gemaakt om de knelpunten in de sturing en uitvoering van het sociaal domein op te lossen.	4 Onttrekkingen	<ul style="list-style-type: none"> • De gemaakte juridische kosten voor Westpoort zijn gedekt door een onttrekking aan deze reserve.
		170 Onttrekkingen	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen het sociaal domein zijn 2 strategen aangesteld waarvan de loonkosten / kosten van inhuur gedekt worden uit deze reserve.

Reserve
Ontwikkeling
organisatiebudget

Het doel van deze reserve is de kosten te dekken die samenhangen met het verandertraject dat in 2017 is gestart

289 **Toevoegingen**

- Vanuit de resultaatbestemming 2017 (RB 2018083) is een bedrag toegevoegd van € 289.000

198 **Onttrekkingen**

- Overeenkomstig het doel van de reserve zijn de kosten van trainingen, bijeenkomsten en de toekomstige fusie ten laste van deze reserve gebracht.

Egalisatiereserve
afvalstoffenheffing

Het doel van deze reserve is het dekken van communicatiekosten die voortvloeien uit het grondstoffenbeleidsplan 2017

50 **Toevoegingen**

- Vanuit de resultaatbestemming 2017 (RB 2018083) is een bedrag toegevoegd van € 50.000

Reserve
Herstel dak
De Vierspan

Het doel van deze reserve is het dekken van de kosten die samenhangen met het herstel van de dakconstructie van De Vierspan

220 **Toevoegingen**

- Vanuit de resultaatbestemming 2017 (RB 2018083) is een bedrag toegevoegd van € 220.000

- 84 • Ter dekking van de kosten voor de reparatie aan het dak van de Vierspan is een bedrag onttrokken aan de reserve van € 84.000

Vorzieningen

De voorzieningen per 31-12-2017 kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Vorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.489	2.467
Egalisatievoorzieningen	21.556	17.737
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	161	161
Bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven	158	52
Totaal voorzieningen	24.364	20.417

Het verloop van de voorzieningen kan als volgt worden weergegeven

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2017
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Pensioenvoorziening politieke ambtsdragers	2.489	193	0	-68	2.364
Arbeidsvoorwaardenbeleid	0	0	0	-75	75
Voorziening BYOD	0	0	0	-28	28
	2.489	193	0	-171	2.467

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2017
Egalisatievoorzieningen					
Groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	1.082	489	0	-231	824
Groot onderhoud Wegen/Kunstwerken	16.308	4.715	0	-1.707	13.300
Groot Onderhoud Openbare Verlichting	2.010	626	0	-306	1.690
Groot onderhoud speeloppervlakten buitensport	739	214	0	-59	584
Groot onderhoud bijzondere kunstwerken	365	70	0	-14	309
Groot onderhoud gebouwen in beheer NV Sport	1.052	541	0	-519	1.030
	21.556	6.655	0	-2.836	17.737

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2017
--	--------------------------	------------	---------	------------	--------------------------

Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden

Egalisatie afvalstoffenheffing	161	0	0	0	161
	161	0	0	0	161

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2017
--	--------------------------	------------	---------	------------	--------------------------

Bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven

Voorziening egalisatie riolering	158	1.592	0	-1.486	52
	158	1.592	0	-1.486	52

In de onderstaande tabel worden de mutaties per voorziening nader toegelicht

Voorziening	Doel voorziening	Mutatie	Toelichting
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's			
Pensioenvoorziening politieke ambtsdragers	Het doel is een voorziening te treffen voor toekomstige pensioenclaims van voormalige politieke ambtsdragers.	70	Toevoegingen
		36	<ul style="list-style-type: none"> Jaarlijkse toevoeging, conform <u>Beleidsnota reserves en voorzieningen 2017</u>
		148	Onttrekkingen <ul style="list-style-type: none"> De onttrekking heeft betrekking op de pensioenuitkeringen van twee voormalig wethouders welke ten laste van deze voorziening zijn gebracht (€ 36.000) Vrijval <ul style="list-style-type: none"> Op basis van een actuariële berekeningen heeft een vrijval plaatsgevonden van de voorziening van € 148.00
Voorziening BYOD	Deze voorziening dekt de verplichting die de gemeente heeft om in het kader van Byod aan de medewerkers een vergoeding te betalen als zij een laptop of tablet aanschaffen.	14	Onttrekkingen <ul style="list-style-type: none"> De aan het personeel uitbetaalde vergoedingen voor de aanschaf van laptops/tablets zijn gedekt door een onttrekking aan de voorziening

Behorende bij onze
verklaring d.d.
25-06-2019

Voorziening	Doel voorziening	Mutatie	Toelichting
Egalisatievoorzieningen			
Groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	Het doel van deze voorziening is het periodiek groot onderhoud van gebouwen.	526	<p>Toevoegingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toevoeging conform de in de begroting 2017 ingerekende bedragen <p>Aanwending</p> <ul style="list-style-type: none"> • In 2017 zijn voornamelijk kosten van groot onderhoud werktuigbouwkundige installaties gemeentehuis en renovatie van de opstallen kinderboerderij De Bongelaar ten laste van de voorziening gebracht.
Groot onderhoud Wegen/Kunstwerken	Het doel van de voorziening is het periodiek groot onderhoud van wegen, kunstwerken en waterhuishouding.	4.620	<p>Toevoegingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toevoeging conform de in de begroting 2017 ingerekende bedragen. <p>2.004 Aanwending</p> <ul style="list-style-type: none"> • In 2017 zijn voornamelijk kosten van <ul style="list-style-type: none"> - groot onderhoud asfalt, - herinrichting Rivierenwijk F en G en Berckheidelaan - groot onderhoud bruggen aan de Berckheidelaan, Houtzaagmolen en Waterradmolen <p>ten laste van de voorziening gebracht.</p>

Groot Onderhoud Openbare Verlichting	Het doel van de voorziening is het periodiek onderhoud van de openbare verlichting.	<p>625 Toevoegingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toevoeging conform de in de begroting 2017 ingerekende bedragen. <p>213 Aanwending</p> <ul style="list-style-type: none"> • In 2017 zijn voornamelijk kosten van vervangen kabels, armaturen en lichtmasten in diverse wijken ten laste van de voorziening gebracht.
Groot onderhoud speeloppervlakten buitensport	Het doel van de voorziening is de renovatie van buitensportaccommodaties zonder dat er schommelingen in de jaarlijkse lasten optreden.	<p>213 Toevoegingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toevoeging conform de in de begroting 2017 ingerekende bedragen <p>19 Aanwending</p> <ul style="list-style-type: none"> • In 2017 is voornamelijk het groot onderhoud hekwerken bij Heras ten laste van de voorziening gebracht
Groot onderhoud bijzondere kunstwerken	Het doel van de voorziening is het periodiek groot onderhoud bijzondere kunstwerken.	<p>69 Toevoegingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toevoeging conform het in de begroting 2017 ingerekende bedrag.

Groot onderhoud
binnensportaccommodaties

Het doel van de voorziening is
het periodiek groot onderhoud
van
binnensportaccommodaties

541 **Toevoegingen**

- Toevoeging conform het in de begroting 2018 ingerekende bedrag (541.000)

519 **Aanwending**

- Voor het groot onderhoud van de sporthallen en gymzalen is een bedrag onttrokken van € 519.000

Voorziening	Doel voorziening	Mutatie	Toelichting
Bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven			
Voorziening egalisatie riolering	Het doel van de voorziening is het verkrijgen van een planmatige systematiek in rioleringsinvesteringen.	1.104	<p>Toevoegingen</p> <ul style="list-style-type: none"> De toevoeging betreft het voordelig resultaat op de producten Riolering en Rioolheffing.
		1.270	<p>Aanwending</p> <ul style="list-style-type: none"> Conform Raadsbesluit RB2013-059 d.d. 23 april 2013 wordt het voordelig resultaat op de producten Riolering en Rioolheffing ingezet om een inhaalafschrijving te dekken op in het verleden geactiveerde rioleringswerken. Na dotatie van het voordelige resultaat op het product Riolering bedroeg de stand van de voorziening € 1.321.000. Omdat hier nog een claim op ligt van € 51.000 kon in 2017 een inhaalafschrijving plaatsvinden van € 1.270.000.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Bedragen x € 1.000

	Boek-waarde 31-12-2018	Boek-waarde 31-12-2017
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	57.750	68.400
Waarborgsommen	354	271
Totaal	58.104	68.671

In de onderstaande tabel wordt het verloop van de langlopende leningen weergegeven

Bedragen x € 1.000

	Jaar afsluiten	Looptijd (in jaren)	Rente percentage	Boekwaarde 31-12-2018	Opname	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2017	Rentelast
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	2005	25	4,07%	7.200		600	7.800	298
De Nederlandse Waterschapsbank N.V.	2005	25	3,61%	7.200		600	7.800	96
De Nederlandse Waterschapsbank N.V.	2006	25	3,68%	2.600		200	2.800	274
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	2007	30	4,60%	9.250		500	9.750	437
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	2008	20	5,10%	7.500		750	8.250	402
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	2015	5	0,33%	8.000		4.000	12.000	33
De Nederlandse Waterschapsbank N.V.	2017	5	0,08%	16.000		4.000	20.000	13
Totaal				57.750		10.650	68.400	1.553

Toelichting op de vlottende passiva

Vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Kasgeldleningen	7.000	10.000
Banksaldi	136	0
Overige schulden	6.055	3.871
Totaal	13.191	13.871

Overlopende passiva

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Vooruitontvangen bedragen	969	113
Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen, nog te besteden voorschotten op specifieke uitkeringen		
• Overige Nederlandse overheidslichamen	346	512
Nog te betalen bedragen	8.668	9.247
Totaal	9.983	9.872

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen, nog te besteden voorschotten op specifieke uitkeringen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Toevoeging	Vrijgevallen bedragen	Boekwaarde 31-12-2017
Rijk				
723054 Uitkoopregeling woningen	33	1.306	1.284	11
Overige Nederlandse overheidslichamen				
723021 Project Naar een nuchter N Ken	2	0	0	2
723024 OAB 2011-2014	19	104	97	12
723025 ISV -3	44	0	0	44
723029 BDU Verkeer & Vervoer	0	2	2	0
723030 PV subsidie Stad van de Zon	174	0	0	174
723037 Levensloopbestendig wonen	22	0	0	22
723045 Bijdrage VNG	8	0	0	8
723047 Pilotproj.ontw.IWGW rond Zorg	0	0	26	26
723048 Verduurzamen integr.wijkger.werken	0	0	25	25
723050 Revit bedrijv.terr.Zandhorst -	44	0	41	85
723052 Verduurz.bestaad.woning.(regi	0	0	103	103
Totaal	346	1.412	1.578	512

De nog te betalen bedragen kunnen als volgt worden gespecificeerd

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Nog te betalen facturen	7.867	8.433
Nog te betalen subsidie	0	131
Nog te betalen rente	592	647
Terug te betalen rijksuitkeringen	209	36
Totaal	8.668	9.247

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Waarborgen en garanties	Hoofdsom	Schuld 31-12-2017	Nieuwe garanties 2018	Aflossing 2018	Schuld 31-12-2018	Gemiddeld percentage van de garantstelling	Garant- stelling 2018
Sportverenigingen SWS gewaarborgd	515	307	0	36	271	50%	136
Sportverenigingen niet SWS gewaarborgd	894	429	0	38	391	100%	391
Culturele- en Zorginstellingen	10.208	5.277	0	461	4.816	100%	4.816
Garantstelling MCA	17.697	8.259	0	2.360	5.899	17%	976
Geldleningen werknemers	1.824	1.659	0	22	1.637	100%	1.637
Garantstelling HVC	18.842	18.012	830	0	18.842	100%	18.842
SOVON	18.957	18.957	0	0	17.693	100%	17.693
Poldermuseum	75	75	0	5	70	100%	70
Garantstelling Cocencus	4.600	3.090	0	480	2.610	7%	172
Totaal Sportverenigingen, culturele- en zorginstellingen	73.612	56.065	830	3.402	52.229		44.732
Stichting Woonwaard Noord-Kennemerland	239.266	227.492	0	12.854	214.638	50%	107.319
Ymere	27.500	27.500	0	0	35.000	50%	17.500
Woonzorg Nederland	2.082	1.895	0	66	1.829	50%	915
Totaal achtervang door WSW	268.848	256.887	0	12.920	251.467		125.734

In de jaarrekening 2017 waren de geborgde geldleningen van woningbouwstichting Ymere niet meer gepresenteerd omdat deze niet meer voorkwamen op de overzichten van het Waarborgfonds sociale woningbouw en van de banken. Inmiddels zijn de leningen weer opgenomen in de overzichten van de banken. Hierom zijn deze leningen weer opgenomen in het overzicht waarborgen en garanties.

In 2018 is er geen aanspraak gemaakt op de borg- en garantstellingen.

Langlopende financiële verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijvende, financiële verplichtingen.

Hiernaast volgt een opsomming van de belangrijkste verplichtingen:

Bedragen x € 1.000

Huur- of leaseobject	Jaarlijks huur- of leasebedrag	Totaal huur- of leasebedrag
Software		
• Algemene software	430	657
• Document management	285	285
• SAP licenties + onderhoud	242	828
• Omgevingsvergunning	94	94
• Website	96	154
• Overige	196	196
Hardware		
• Printers	8	24
Abonnementen		
• Telefonie	172	190
Huur gebouwen		
• Huur A. Polaktuin 29-35	36	36
• Huur MFA De Horst, grond en gebouwen	397	6.583
• Overige	19	117
Overige		
• Elektrische dienstauto's	35	77
• Planten gemeentehuis	13	19
• Onderhoudscontracten materieel	69	69
• Catering kantine	62	251

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

Op 1 januari 2013 is de 'Wet Openbaarmaking uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens (Wopt)' uit 2006 vervangen door de 'Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)'. Het inkomen van een topfunctionaris in de (semi)publieke sector voor 2018 is vastgesteld op € 189.000.

(Semi)publieke instellingen moeten jaarlijks de bezoldigingsgegevens en eventuele ontslagvergoedingen van hun functionarissen publiceren in de financiële jaarverslagen. Instellingen moeten altijd openbaar maken wat (gewezen) topfunctionarissen verdienen en hoeveel ontslagvergoeding zij hebben ontvangen. Of dit nu meer of minder is dan de toepasselijke norm.

De aangewezen topfunctionarissen binnen de gemeentes zijn de gemeentesecretaris en de raadsgriffier.

Uit de tabel blijkt dat de functionarissen onder de voor hen toegestane normen blijven.

Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

bedragen x € 1	JG den Hertog	AS Meijer	EA Schreiner
Functiegegevens	gemeentesecretaris	Waarnemend gemeentesecretaris	griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 16/02	01/04 - 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	nee	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	14.326	141.240	76.297
Beloningen betaalbaar op termijn	2.289	0	12.523
<i>Subtotaal</i>	<i>16.615</i>	<i>141.240</i>	<i>88.820</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	24.337	142.397	189.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	16.615	141.240	88.820

bedragen x € 1	JG den Hertog	AS Meijer	EA Schreiner
Functiegegevens	gemeentesecretaris	Waarnemend gemeentesecretaris	griffier
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017			
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 – 31/12	N.v.t.	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	N.v.t.	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Nee	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	125.929	0	75.684
Beloningen betaalbaar op termijn	16.787	0	11.704
<i>Subtotaal</i>	<i>142.716</i>	<i>0</i>	<i>87.388</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	181.000	0	181.000
Totale bezoldiging	142.716	0	87.388

bedragen x € 1	H Wijnveen	AS Flijders
Functiegegevens	loco-griffier	commissiegriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	0,89
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	75.182	48.169
Beloningen betaalbaar op termijn	11.607	7.234
<i>Subtotaal</i>	<i>86.789</i>	<i>55.403</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000	168.210
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	86.789	55.403
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017		
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Deeltijdfactor 2017 in fte	1,0	0,89
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	75.478	48.538
Beloningen betaalbaar op termijn	10.698	6.269
Totale bezoldiging 2017	86.176	54.807

1b. Leidinggevende toefunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

bedragen x € 1	AS Meijer	
Functiegegevens	Waarnemend gemeentesecretaris	
Kalenderjaar	2017	2018
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	31/3 – 31/12	01/01 – 31/03
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	9	3
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 176	€ 182
Maxima op basis van de normbedragen per maand	221.000	57.300
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	221.000	57.300
Bezoldiging		
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	Ja	Ja
Bezoldiging in de betreffende periode	117.804	47.880
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	117.804	47.880
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging, exclusief BTW	117.804	47.880
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Verantwoording specifieke uitkeringen

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties								
SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking siSa - d.d. 10 januari 2019								
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2018	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voorschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04		
			€ 96.535	€ 0	€ 0	€ 12.007		
IenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden) Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikkingnummer en in de kolommen emast de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Overige bestedingen (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05	
			1474327/600517	€ 0	€ 0	€ 0		
			Kopie beschikkingnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10	
			1474327/600517	€ 185.507	€ 185.507	Afgerond, subsidie vastgesteld op 8 februari 2019.	Ja	
EZK	F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding 9	Totale besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend) Aard controle R Indicatornummer: F1 / 01	Projectnaam / UWHS-nummer Aard controle N.v.t. Indicatornummer: F1 / 02	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning Aard controle R Indicatornummer: F1 / 03	Ja/Nee Is de bestemming gewijzigd Aard controle D1 Indicatornummer: F1 / 04	Indien woning verplaatst: conform de ingediende percelingschets Ja/Nee Aard controle D1 Indicatornummer: F1 / 05	Eindverantwoording Ja/Nee Aard controle D1 Indicatornummer: F1 / 06
			1 € 1.299.050	UWHS170074	€ 490.231	Ja		Ja
			2	UWHS170072	€ 300.661	Nee		Nee
			3	UWHS170080	€ 226.585	Nee		Nee
			4	UWHS170076	€ 281.573	Nee		Nee
			Kopie Projectnaam / UWHS-nummer	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen tot en met (Jaar T) Indien (een deel van) de uitkering voor het standaardbedrag voor gemeentelijke uitvoeringskosten is verantwoord als onderdeel van de cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen tot met (jaar T). Vermeld bedrag € 3.500, € 6.500 of € 10.000. Aard controle N.v.t. Indicatornummer: F1 / 07				
			1 UWHS170074	€ 493.527				
			2 UWHS170072	€ 303.188				
			3 UWHS170080	€ 228.540				
			4 UWHS170076	€ 284.271				
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeen_tedeel 2018 Alle gemeenten verantwoord voor hier te gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente 1.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente 1.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
			€ 10.085.976	€ 252.231	€ 441.360	€ 1.799	€ 54.525	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Wwv (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (Wwv)	1.7 Participatiewet (PW)	1.7 Participatiewet (PW)	
			€ 9.965	€ 22.519	€ 0	€ 502.424	€ 0	Ja
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2018 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Baten (jaar T) kapitaalverzekering (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Besteding (jaar T) Bob Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 27.090	€ 0	€ 6.054	€ 78.467	€ 23.142	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Ja			

Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Het volgende overzicht laat de gerealiseerde lasten en baten in 2018 per taakveld zien.

Bedragen x € 1.000

Programma: Leefbaarheid en veiligheid		Actuele begroting 2018		Realisatie 2018	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten
<i>Thema: Leefbaarheid en veiligheid</i>					
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.206	0	3.238	0
1.2	Openbare orde en Veiligheid	2.237	65	2.135	57
<i>Totaal thema: Leefbaarheid en veiligheid</i>		<i>5.442</i>	<i>65</i>	<i>5.373</i>	<i>57</i>
Totaal programma: Leefbaarheid en veiligheid		5.442	65	5.373	57
Programma: Stedelijk beheer en duurzaam samenleven		Actuele begroting 2018		Realisatie 2018	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten
<i>Thema: Bereikbaarheid</i>					
2.1	Verkeer en vervoer	9.456	1.172	9.392	1.131
2.2	Parkeren	266	13	265	13
<i>Totaal thema: Bereikbaarheid</i>		<i>9.722</i>	<i>1.185</i>	<i>9.657</i>	<i>1.144</i>
<i>Thema: Milieu en leefomgeving</i>					
2.4	Economische havens en waterwegen	438	0	433	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.638	312	3.783	964
7.2	Riolering	4.222	4.925	4.203	4.887
7.3	Afval	4.817	5.932	4.839	6.039
7.4	Milieubeheer	521	133	388	138
7.5	Begraafplaatsen en crema	108	142	113	136
<i>Totaal thema: Milieu en leefomgeving</i>		<i>13.743</i>	<i>11.444</i>	<i>13.759</i>	<i>12.164</i>
<i>Thema: (Gemeentelijk) vastgoed</i>					
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.561	1.738	1.537	1.623
4.1	Openbaar basisonderwijs	159	223	143	240
4.2	Onderwijshuisvesting	5.651	637	5.603	647
<i>Totaal thema: (Gemeentelijk) vastgoed</i>		<i>7.370</i>	<i>2.598</i>	<i>7.284</i>	<i>2.511</i>
Totaal programma: Stedelijk beheer en duurzaam samenleven		30.835	15.227	30.700	15.818

Programma: Stedelijke ontw, bereikbaarh, econ.ontw		Actuele begroting 2018		Realisatie 2018	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten
<i>Thema: Economie en toerisme</i>					
3.1	Economische ontwikkeling	75	0	75	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.130	3.130	3.130	3.130
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	37	32	37	31
3.4	Economische promotie	21	50	16	44
<i>Totaal thema: Economie en toerisme</i>		3.263	3.212	3.258	3.205
<i>Thema: Ruimtelijke ontwikkeling en wonen</i>					
8.1	Ruimtelijke Ordening	3.294	1.437	3.125	1.556
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven ter	16.917	16.865	14.624	24.513
8.3	Wonen en bouwen	3.105	1.433	1.121	1.997
<i>Totaal thema: Ruimtelijke ontwikkeling en wonen</i>		23.316	19.734	18.870	28.066
Totaal programma: Stedelijke ontw, bereikbaarh, econ.ontw		26.579	22.946	22.128	31.272

Programma: Sociale samenhang		Actuele begroting 2018		Realisatie 2018	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten
<i>Thema: Onderwijs</i>					
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.083	115	1.096	117
<i>Totaal thema: Onderwijs</i>		<i>1.083</i>	<i>115</i>	<i>1.096</i>	<i>117</i>
<i>Thema: Cultuur en kunst</i>					
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie	2.841	422	2.825	420
5.4	Musea	206	0	218	0
5.5	Cultureel erfgoed	27	0	28	0
5.6	Media	2.056	281	2.057	281
<i>Totaal thema: Cultuur en kunst</i>		<i>5.129</i>	<i>703</i>	<i>5.128</i>	<i>701</i>
<i>Thema: Sport en recreatie</i>					
5.2	Sportaccommodaties	5.104	1.922	4.906	1.922
<i>Totaal thema: Sport en recreatie</i>		<i>5.104</i>	<i>1.922</i>	<i>4.906</i>	<i>1.922</i>
<i>Thema: Werk, participatie en inkomen</i>					
6.3	Inkomensregelingen	16.253	14.018	16.076	13.693
6.4	Begeleide participatie	3.868	0	3.855	0
6.5	Arbeidsparticipatie	2.170	132	2.279	83
<i>Totaal thema: Werk, participatie en inkomen</i>		<i>22.291</i>	<i>14.149</i>	<i>22.210</i>	<i>13.777</i>
<i>Thema: Jeugdhulp en WMO</i>					
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	6.421	94	5.911	185
6.2	Wijkteams	2.639	0	2.712	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	970	2	981	2
6.7	Maatwerkdienstverlening 18+	7.068	550	6.425	579
6.7	Maatwerkdienstverlening 18-	17.382	0	19.404	0
6.8	Geëscaleerde zorg18+	506	0	507	0
6.8	Geëscaleerde zorg 18-	1.500	0	45	0
<i>Totaal thema: Jeugdhulp en WMO</i>		<i>36.487</i>	<i>646</i>	<i>35.985</i>	<i>767</i>
<i>Thema: Jeugdgezondheidszorg</i>					
7.1	Volksgezondheid	2.307	0	2.373	0
<i>Totaal thema: Jeugdgezondheidszorg</i>		<i>2.307</i>	<i>0</i>	<i>2.373</i>	<i>0</i>
Totaal programma: Sociale samenhang		72.400	17.535	71.699	17.284

Programma: Algemeen bestuur, burgerdiensten en alg.		Actuele begroting 2018		Realisatie 2018	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten
<i>Thema: Algemeen bestuur</i>					
0.1	Bestuur	2.469	102	3.272	408
<i>Totaal thema: Algemeen bestuur</i>		2.469	102	3.272	408
<i>Thema: Burgerdiensten</i>					
0.2	Burgerzaken	1.457	1.008	1.452	1.022
<i>Totaal thema: Burgerdiensten</i>		1.457	1.008	1.452	1.022
<i>Thema: Algemene baten en lasten</i>					
0.8	Overige baten en lasten	2.180	21	1.625	246
<i>Totaal thema: Algemene baten en lasten</i>		2.180	21	1.625	246
Totaal programma: Algemeen bestuur, burgerdiensten en alg.		6.106	1.131	6.349	1.676

Programma: Algemene dekkingsmiddelen		Actuele begroting 2018		Realisatie 2018	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten
<i>Thema: Algemene dekkingsmiddelen</i>					
0.5	Treasury	3.323	5.545	3.422	5.600
0.6	OZB woningen	0	5.737	0	5.740
0.6	OZB niet-woningen	0	5.457	0	5.367
0.6	Parkeerbelasting	0	240	0	264
0.6	Overige belastingen	404	91	410	97
0.7	Algemene uitkering en overige uitker	0	79.361	0	80.175
<i>Totaal thema: Algemene dekkingsmiddelen</i>		3.727	96.431	3.832	97.244
<i>Thema: Onvoorziene uitgaven</i>					
ONV	Onvoorzien	0	0	0	0
<i>Totaal thema: Onvoorziene uitgaven</i>		0	0	0	0
Totaal programma: Onvoorziene uitgaven		3.727	96.431	3.832	97.244

Programma: Overhead		Actuele begroting 2018		Realisatie 2018	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten
<i>Thema: Overhead</i>					
0.4	Overhead	14.136	489	14.325	489
<i>Totaal thema: Overhead</i>		14.136	489	14.325	489
Totaal programma: Overhead		14.136	489	14.325	489

Programma: Mutaties reserves		Actuele begroting 2018		Realisatie 2018	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten
<i>Thema: Mutaties reserves</i>					
0.1	Mutaties reserves	6.476	13.871	7.136	12.619
<i>Totaal thema: Mutaties reserves</i>		<i>6.476</i>	<i>13.871</i>	<i>7.136</i>	<i>12.619</i>
Totaal programma: Mutaties reserves		6.476	13.871	7.136	12.619

Bijlagen

Classificatie begrotingsafwijkingen

Met ingang van de jaarrekening over het jaar 2004 moet op grond van het Besluit accountantscontrole Provincies en Gemeenten de begrotingsrechtmatigheid specifiek in de accountantscontrole worden betrokken. Daarbij moet de accountant tenminste aangeven of de uitgaven die tot de begrotingsoverschrijdingen hebben geleid binnen het door de gemeenteraad uitgezette beleid passen dan wel dat er sprake is van strijdigheid met een wettelijke bepaling ofwel met een door de gemeenteraad genomen beslissing.

Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen tenminste de volgende 'soorten' begrotingsafwijkingen worden onderkend:	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, maar telt mee voor het oordeel
A Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend. Bijvoorbeeld de doelgroep ofwel de activiteiten zijn in de praktijk aantoonbaar ruimer geïnterpreteerd dan in regelgeving (subsidieregeling, verordening) was gedefinieerd.		X
B Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de raad.		X
C Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	X	
D Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)-regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	X	

Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen tenminste de volgende 'soorten' begrotingsafwijkingen worden onderkend:	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, maar telt mee voor het oordeel
E Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen.		X
F Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente er voor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar: geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar geconstateerd na verantwoordingsjaar	X	X
G Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren. jaar van investeren afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	X	X
H Kostenoverschrijding binnen bestaand beleid waarvan kan worden vastgesteld dat deze niet eerder kenbaar was dan bij het opstellen van de jaarrekening.	X	

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de baten en lasten per programma en het verschil tussen actuele begroting 2018 en de realisatie van 2018.

	Bedragen x € 1.000			
	Actuele begroting 2018	Realisatie 2018	Verschil actuele begroting vs realisatie	Classificatie begrotingsafwijking
Leefbaarheid en veiligheid	5.442	5.373	69	
Stedelijk beheer en duurzaam samenleven	30.835	30.700	135	
Stedelijke ontwikkeling, bereikbaarheid en economische ontwikkelingen	26.579	22.128	4.451	
Sociale samenhang	72.400	71.699	701	
Algemeen bestuur, burgerdiensten en algemene baten en lasten	6.106	6.349	-243	H
Totaal lasten	141.362	136.249	5113	

Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, evenals balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de door de raad geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's. In de begroting en in vervolg hierop in de tweede bestuursrapportage zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de geautoriseerde begroting. Op grond van bovenstaande tabel kan worden geconcludeerd dat de uitgaven van programma's 1 tot en met 4 binnen de geautoriseerde begroting hebben plaatsgevonden. Het programma's 5 laat een overschrijding van de lasten zien ten opzichte van de geautoriseerde begroting. Voor deze afwijkingen heeft een toetsing plaatsgevonden van de afwijkingen in overeenstemming met de aan het begin van deze paragraaf opgenomen tabel met toetsingsvoorwaarden. De uitkomst van deze toetsing is dat geen sprake is van onrechtmatige uitgaven. Het betreft overschrijdingen die passen binnen bestaand beleid waarvan kan worden vastgesteld dat melding over deze overschrijdingen niet bewust niet tot een begrotingswijziging hebben geleid.

Kaderstellende nota's

Leefbaarheid en veiligheid

Naam Nota	nr. Raadsbesluit
Cameratoezicht openbare ruimten.	mei 2006
Bouwverordening Heerhugowaard 2006.	december 2006
Heerhugowaards Verkeersveiligheidsplan	januari 2013
Kadernota handhaving	september 2013
Integraal Veiligheidsplan (IVP)	november 2013
Verordening Drank- en horecawet	december 2013
Afwegingskader publiek cameratoezicht	september 2014
Algemene Plaatselijke Verordening (APV).	juni 2017
Wijziging APV	oktober 2017

Stedelijk beheer en duurzaam samenleven

Naam Nota	nr. Raadsbesluit
Betaald parkeren als onderdeel van het beleidsplan Stadshart.	oktober 2002
Plaatsing herdenkingstekens in de openbare ruimte	februari 2003
Terrassenbeleid (geactualiseerd in 2012)	juni 2003
Aanpak hondenoverlast	november 2004
Parkeerbeleid	maart 2005
Geactualiseerd meerjarenplan groot onderhoud openbare verlichting 2005-2065	maart 2005
Gemeentelijk waterplan 2006 - 2015	mei 2006
Categorisering fiets- en voetpaden ten behoeve van verlichting	mei 2006
Kadernota Brede School	mei 2006
Beheerplan openbare ruimte (IBOR plan)	januari 2007 (t.k.a.)
Beheerplan bewust ontwerpen	januari 2007 (t.k.a.)
Gemeentelijk verkeer en vervoer plan	januari 2008
Gebruik bestrijdingsmiddelen bij het onderhoud van verhardingen	januari 2008
Openbare verlichting in relatie tot het Keurmerk Veilig wonen	mei 2008
Europese kaderrichtlijn 'Water'	juni 2008
Nota Grondbeleid	juni 2008
Beëindiging gebruik bestrijdingsmiddelen bij het onderhoud van openbaar groen	januari 2009
Dierenwelzijn	maart 2009
Nota grondprijnsbeleid	mei 2009
Groenbeleidsplan 2010 - 2015	maart 2010
Startnotitie integrale gebiedsgericht aanpak	oktober 2010
Verloop reserve 'Beheer en Sociale Structuur' in relatie tot NBK 1 en NBK 2, groot onderhoud wijken en Stad van de Zon.	november 2010
Wijkvisie Rivierenwijk 2025	januari 2011
Visie 2011 -2020 (inclusief het beleidsplan 2011 -2015 en de verordeningen) begraafplaatsen Heerhugowaard	januari 2011
Speelruimtebeleidsplan 2011- 2016	maart 2011
Vaststellen nieuw betaalregime voor betaald parkeervoorzieningen in het Stadshart.	maart 2011
Beleid uitgifte openbaar groen	mei 2011
Beleidsplan Openbare Verlichting 2012 - 2016	november 2011
Beleidsplan Sneeuw- en gladheidsbestrijding	november 2011

Verhuur gemeentegrond voor terrassen	september 2012
Uitvoeringsprogramma Rivierenwijk 2012- 2015	oktober 2012
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs	januari 2013
Het Heerhugowaards Verkeersveiligheidsplan	januari 2013
Verhuurregeling openbaar groen	maart 2013
Herijking kostendekkingsplan gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2011 -2015	april 2013
Grondstoffenbeleidsplan 2013 - 2016	mei 2013
Monumentale bomen Heerhugowaard	mei 2013
Verhuizing Jeroen Bosch, school en sporthal in de Draai	juni 2013
Nieuw maaibeleid (begrotingsraad)	oktober 2013
Braakliggende terreinen, niet zijnde openbaar groen	oktober 2013
Revolverend Stimuleringsfonds Duurzame Energie Regio Alkmaar	november 2013
Leidraad Flora- en faunawet en de gedragscodes Ruimtelijke Ontwikkelingen en Bestendig beheer	december 2013
Invoering nieuwe Drank- en Horecawet	december 2013
Plan van aanpak en beleid omtrent elektrisch vervoer en laadpalen	december 2013
Marktverordening Heerhugowaard 2014	april 2014
Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren Heerhugowaard 2014	oktober 2014
Verordening gunning opdrachten door toekenning van een uitsluitend recht	november 2014
Regeling ter stimulering aanleg sedumdaken in Heerhugowaard	september 2015
Gemeentelijk Rioleringsplan 2016 t/m 2020	december 2015
Convenant leidingen	maart 2016
Herziening volkstuinenbeleid 2011 - 2016	augustus 2016
Wijziging verordening voorzieningen huisvesting onderwijs	november 2016
Raadsbesluit nieuwbouw Huygens College	RB 2016 096
Aanvullend raadsbesluit nieuwbouw Huygens College	RB 2017 008

Stedelijke ontwikkeling en bereikbaarheid

Naam Nota	nr. Raadsbesluit
Stadsvisie Heerhugowaard, stad van Kansen	juni 2002
Bestemmingsplan De Vork	mei 2005
Regionale bereikbaarheidsvisie, deel A	maart 2006
Beleidsnota Wonen Heerhugowaard 2007 - 2015	oktober 2007
Plan wonen	november 2007
Regioakkoord West-Frisiaweg	januari 2008
Strategisch Beleidskader van het Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan GVVP	februari 2008
Nota Grondbeleid	juni 2008
Bestemmingsplan Broekhorn	juni 2008
Kadernotitie de Vork	september 2008
Nota grondprijnsbeleid	mei 2009
Visie Hugo-Oord e.o.	juni 2009
Kadernota ontwikkelingsvisie voor de linten in het zuidelijk deel van Heerhugowaard	oktober 2009
Beleidsnota Externe veiligheid	juni 2010
Bestemmingsplan Heerhugowaard-zuid	september 2010
Verloop reserve'Beheer en sociale structuur in relatie tot NBK1, NBK2, Stad van de Zon en groot onderhoud wijken	november 2010
Masterplan voorzieningen 2010 - 2025	september 2011
Structuurvisie Heerhugowaard'Stad van Kansen' 2020	september 2011
Bestemmingsplan Heerhugowaard zuidwest	juni 2012
Bestemmingsplan Stadshart	januari 2013
Structuurvisie Stationsgebied	januari 2013
Gewijzigde vaststelling bestemmingsplan Heerhugowaard Oost	februari 2013
Concept Regionale woonvisie	februari 2013
Bouwplannen Gerard Douplantsoen in relatie tot ruimtelijke visie	april 2013
Gewijzigde vaststelling bestemmingsplan Aansluiting N242 - Beverkoog	mei 2013
Vaststelling Beheerverordening Buitengebied 2013	mei 2013
Start voorbereiding Zuidtangenttunnel Stationsgebied	juni 2013
Herziening uitvoeringsplan groot onderhoud - herinrichting wijken	juni 2013

Vaststelling bestemmingsplan Zuid-Oost-Hoek	juni 2013
Vaststelling bestemmingsplan Oud Centrum	juni 2013
Vaststellen Regionale Woonvisie Regio Alkmaar	augustus 2013
Beheersverordening Stationsgebied	september 2013
Vestiging Stoeterij binnen Glastuinbouwbestemming	september 2013
Architectuurvisie en aanvullende welstandscriteria kunstwerken N23 Westfrisiaweg	oktober 2013
Aanpassing verordening Winkeltijden Heerhugowaard 2013	oktober 2013
Vaststellen bestemmingsplan 2e partiële herziening Broekhorn	oktober 2013
Vaststelling Regeling Startersleningen Heerhugowaard 2013	november 2013
Overname activiteiten Primeurfonds	november 2013
Actieplan geluid 2013 -2017	november 2013
Regionale kadernota huisvesting arbeidsmigranten	november 2013
Vaststelling Welstandsnota Heerhugowaard 2013	RB 2013201
Ontwikkeling Stadsrand Zuid-Oost in relatie tot Glastuinbouwontwikkeling	november 2013
RB maart 2013 Inbreng regio Noord-Holland Noord voor actualisatie Gebiedsagenda	januari 2014
Lening Stichting Primeurfonds	
Aanvulling samenwerkingsovereenkomst gemeente en Esdégé Reigersdaal	april 2014
Wijziging Huisvestingsverordening Heerhugowaard	juni 2014
Bestemmingsplan De Draai	juni 2014
Oprichting Stimuleringsfonds Duurzame energie regio Alkmaar	augustus 2014
Bestemmingsplan Actualisatieplan 2014	september 2014
Bestemmingsplan 2e partiële herziening Heerhugowaard-zuid	oktober 2014
Liggeldverordening gemeente Heerhugowaard	november 2014
Strategie de Vaandel: de gebruiker aan zet	december 2015
Verklaring van geen bedenking De Zonnesteen, Middenweg 27	januari 2015
Bestemmingsplan Buitengebied 2014	februari 2015
Pilot actualisatie rondgebruik; aanpassing verhuurregeling	maart 2015
Verklaring van geen bedenking Acacialaan / Beukenlaan	maart 2015
Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs	maart 2015
Heerhugowaard onderneemt: strategisch kader economisch domein	juni 2015
Bestemmingsplan Stationsgebied	juni 2015

Beleidskader huisvesting arbeidsmigranten	juni 2015
Huisvestingsverordening Heerhugowaard 2015 (aanpassing RB december 2016 + februari 2017)	juni 2015
Regeling ter stimulering aanleg sedumdaken in Heerhugowaard	september 2015
Erfgoedprogramma 2015-2016	september 2016
Procesvoorstel Omgevingsvisie	oktober 2015
Parel aan Zee, toeristische visie regio Alkmaar	oktober 2015
Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht	oktober 2015
Woonvisie Heerhugowaard 2050 processtappen	januari 2016
Strategie Duurzame Ontwikkeling 2016 t/m 2019	januari 2016
Strategie De Boulevard	juni 2016
Vaststelling nota ruimtelijke kwaliteit Heerhugowaard 2016	juni 2016
Meerjarenplanning groot onderhoud / herinrichting wijken	juni 2016
Ontwikkelingsstrategie stationsgebied	september 2016
Aanpassing grondbeleid met de mogelijkheid tot gronduitgifte in erfpacht op bedrijventerreinen, en vaststelling van de algemene erfpachtvoorwaarden	oktober 2016
Vaststelling regionale nota bodembeheer	november 2016
Voortzetting regionale samenwerking Noord-Holland Noord en ontwikkelingsbedrijf	mei 2017
Detailhandelsvisie Regio Alkmaar	mei 2017
Oplossing en kredietvoting 'Zuidtangent met spooronderdoorgang'	november 2017

Sociale samenhang

Er is een diversiteit aan beleidskaders beschikbaar in het brede Sociaal Domein. Deze zijn ook gebruikt in 2017 in de periode van de jaarrekening. Een aantal basisverordeningen worden in 2018 herzien. Er wordt een aanzet gemaakt in de herziening van het gemeentelijk subsidiebeleid en de sturing van het sociaal domein op basis van de vier pijlers is aanleiding voor een overkoepelende visie voor het gehele sociaal domein, met een volledige herziening van deze kadernota's.

Naam Nota	nr. Raadsbesluit
Erf Goed; Archeologie in Heerhugowaard	juni 2010
Beleidskader Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (Wet OKE).	maart 2011
BTW-belaste exploitatie gemeentelijke sportaccommodaties	maart 2012
Beleidskader sport 2012 - 2016: 'Een kansrijk sport- en beweegklimaat in Heerhugowaard'.	maart 2012
Kadernota vrijwilligersbeleid	maart 2012
Kadernota Lokaal gezondheidsbeleid 2012 - 2016: 'Gezondheid Dichtbij In Heerhugowaard'.	mei 2012
Popbeleid Heerhugowaard	september 2012
De Kracht van Cultuur: Cultuurbeleid Heerhugowaard 2013 - 2016	oktober 2012
Strategische kadernota sociaal domein	december 2012
Brede schoolbeleid Heerhugowaard 2013	juni 2013
Congruente samenwerking 3D en regionale bestuurlijke kalender 3D	januari 2014
Beleidskader 2015 decentralisatie jeugdzorg regio Alkmaar	januari 2014
Algemene subsidieverordening Heerhugowaard 2014	februari 2014
Beleidsplan WMO	september 2014
WMO verordening	september 2014
Verordening cliëntenadviesraad	juni 2015
Raadsvoorstel tot vaststelling van economische activiteiten in het algemeen belang	april 2015
Oprichting overheids nv voor de sport	oktober 2015
HALte Werk (werk en inkomensondersteuning):	oktober 2017
Verordening individuele inkomenstoelag	oktober 2017
Re-integratieverordening Participatiewet	oktober 2017
Verordening tegenprestatie	december 2014
Verordening loonkostensubsidie	oktober 2017
Verordening individuele studietoelag	december 2014

Afstemmingsverordening Participatiewet	oktober 2017
Verordening cliëntenparticipatie HALte Werk gemeente Heerhugowaard	juni 2015
Wijziging algemene subsidieverordening 2014	april 2016
Aanpassing Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ 2015	juni 2016
Herziening volkstuinenbeleid 2011-2016	augustus 2016
Kadernota In Control of Alcohol en Drugs 2016-2020	oktober 2016
Verordening cliëntenparticipatie wet sociale werkvoorziening	februari 2017
Beleidskader minimabeleid 2017- 2020	februari 2017
Beleidskader Schuldhulpverlening 2018	december 2017
Verordening Huygenpas 2018	december 2017
Verordening sociaal medische indicatie kinderopvang	RB 2017 138
Aanleg kunstgraskorfbalveld en plaatsen hekwerk sportpark De Vork	RB 2017 05
Vaststellen beleidskader richtlijnen aanleg kunstgrassportvelden en realisering kunstgrassportvelden voor de voetbalverenigen SVW en Reiger Boys	RB 2008 067
Kredietvoorstel ten behoeve van aanbouw van Waardergolf met therapiebad, fysiotherapieruimten en dagbesteding	RB 2014 033
Aanvullend krediet ten behoeve van uitbreiding Waardergolf met gewinningsbad en steunpunt dagbesteding	RB 2014 052
Sporttoestellen in de buitenruimte en kunstwerk sportgebouw de Draai	RB 2017 112
Zienswijze jaarstukken 2016 en begroting GGD NHN	RB 2017 043
Algemene subsidieverordening Heerhugowaard 2014	RB 2016 030
Vervreemden gemeentelijk gebouw 't Rondeel in De Noord	RB 2016 011
Beleidsplan volkstuinen	RB 2011 128
Kredietaanvraag voor realisatie volkstuinen complex Heerhugowaard Zuid	RB 2015 014
Herziening volkstuinenbeleid	RB 2016 048
Het realiseren van een volkstuin aan de Middenweg 2	RB 2017 127
Nieuwe tekst Gemeenschappelijke Regeling Recreatieschap Geestmerambacht	RB 2016 114
Verordening Leerlingenvervoer Heerhugowaard 2014	RB 2014 071
Technische wijziging verordening Leerlingenvervoer	RB 2015 010
Oprichting Coöperatie Support centrum GGD	RB 2015 057

Oprichting overheids nv voor de sport	RB 2015 098
Stichting De Blauwe Loper: statutenwijzing en jaarstukken	RB 2015 060
Rekenkamerrapport Decentralisaties in het sociale domein	RB 2013 237
Beschikbaar stellen krediet t.b.v. aankoop sporthal Deimos	RB 2014 010
Beleidskader 2015 decentralisatie jeugdzorg regio Alkmaar	RB 2013 234
Juridische vorm inkoopsamenwerking Jeugdzorg en begeleiding AWBZ	RB 2014 045
Beschikbaar stellen investeringskrediet verbouwing gemeentehuis tbv inhuizing CJG/GGD	RB 2014 046
Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling Noord-Holland Noord	RB 2014 100
Implementatieplan overheveling begeleiding	RB 2014 095
Beleidsplan en verordening Jeugdhulp	RB 2014 113
Evaluatie popbeleid	RB 2014 123
Verduurzaming gemeentelijke gebouwen	RB 2017-077

Algemeen bestuur, burgerdiensten en algemene baten en lasten

Naam Nota	nr. Raadsbesluit
Verordening op het burgerinitiatief.	RB februari 2005
Visie op dienstverlening.	RB februari 2008
Handvest actieve informatieplicht.	RB december 2009
Verordening werkgeverscommissie voor de griffie.	RB september 2011
Bestuursconvenant en strategische werkagenda 2012 - 2014 Regio Alkmaar.	RB februari 2012
Raadscommunicatieplan.	RB februari 2013
Vaststelling archiefverordening 2013	RB juni 2013
Kadernota verbonden partijen	RB februari 2016
Verordening auditcommissie 2016	RB mei 2016
Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning	RB juni 2016
Effectindicatoren	RB 2016
Nota inkoop en aanbestedingsbeleid 2016	RB oktober 2016
Wijziging verordening rechtspositie wethouders, raads- en commissieleden gemeente Heerhugowaard	RB november 2016
Financiële verordening 2017	RB december 2016
Nota vaste activa 2017	RB februari 2017

Interbestuurlijk toezicht

Omgevingsrecht

Sinds 2014 maakt het taakveld Toezicht & Handhaving Omgevingsrecht onderdeel uit van het Interbestuurlijk Toezicht door de provincie. Hierbij wordt vooral beoordeeld of de processen zodanig zijn ingericht dat de toezicht- en handhavingstaken adequaat uitgevoerd kunnen worden. Het oordeel wordt gebaseerd op de wettelijke eisen die aan de inrichting van deze processen worden gesteld. Deze eisen staan bekend als de zgn. BIG-8 cyclus en zijn terug te vinden in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), het Besluit omgevingsrecht (Bor) en de Ministeriële regeling omgevingsrecht (Mor)

De provincie beoordeelt de gemeente in haar oordeel IBT 2018 als 'redelijk adequaat'. De in voorgaande jaren geconstateerde groei, m.n. omdat processen in die jaren zijn aangepast aan de eisen van de BIG-8 cyclus, was in 2018 gestagneerd. Enkele jaarlijks op te stellen documenten konden niet worden overgelegd. Onder de toezegging dat deze documenten alsnog in 2019 worden opgemaakt heeft de provincie deze stagnatie als incidenteel aangemerkt.

Archiefwet

Voor het Interbestuurlijk Toezicht maakt het onderdeel 'archief' al jaren gebruik van de VNG Archief KPI's (kritische prestatie indicatoren).

Deze KPI's vormen de basis voor het in kaart brengen van het gemeentelijk archief- en informatiebeheer. De archiefinspecteur van het Regionaal Archief Alkmaar (RAA) gebruikt de KPI's voor de jaarlijkse inspectie.

Archief KPI's

Bij brief van 3 mei 2018 heeft het RAA aan de gemeente verslag uitgebracht over het gedane toezicht dat door de archiefinspecteur van het RAA is uitgevoerd. In dit verslag is op basis van Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) een beeld geschetst van de kwaliteit van de informatiehuishouding en de mate waarin de gemeente aan de archiefwettelijke eisen voldoet. Uit de beoordeling valt op te maken dat de gemeente Heerhugowaard grotendeels aan de wettelijke eisen voldoet. Ondanks dat de uitkomsten van de archief KPI's gelijk zijn gebleven, boekt de gemeente toch vooruitgang ten opzichte van vorig jaar. Nog een beperk aantal punten behoeven aandacht en dienen planmatig opgepakt te worden. Deze punten zijn reeds aan de gemeenteraad gemeld en worden projectmatig opgepakt.

Ook de provincie Noord-Holland heeft de gemeente weer beoordeeld als zijnde "adequaat" voor de uitvoering van de archiefwettelijke taken door de gemeente Heerhugowaard in het tijdvak 2017-2018.

Benchmark Archief KPI's 2017-2018

Ieder jaar verzorgt de RAA een benchmark waarin zij de uitkomsten van de archief KPI's van de deelnemende gemeenten vergelijken. Uit de beoordeling tot de andere gemeente valt op te maken dat de gemeente Heerhugowaard op een verdienstelijke tweede plaats staat in deze benchmark. Uit de benchmark blijkt tevens dat de kwaliteit van de informatiehuishouding ruim voldoende is.

7.

Toezicht op huisvesting statushouders

Huisvesting vergunninghouders.

Voor de gemeente Heerhugowaard was de taakstelling voor het eerste half jaar 2018 42 personen en voor het tweede halfjaar 35 personen. Totaal 77 personen.

Gemeente Heerhugowaard heeft inmiddels aan de, door het Ministerie van Binnenlandse Zaken, gestelde taakstelling kunnen voldoen.

Controleverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van de Gemeente Heerhugowaard

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van de Gemeente Heerhugowaard te Heerhugowaard gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva van de Gemeente Heerhugowaard op 31 december 2018 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader.

De jaarrekening bestaat uit:

1. het overzicht van baten en lasten over 2018;
2. de balans per 31 december 2018;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5. de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op door de raad op 18 december 2007 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Gemeente Heerhugowaard zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.615.400. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2018. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 80.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- Jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- Bijlagen

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 18 december 2007, het Controleprotocol WNT 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde afweging dat de gemeente in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente de financiële risico's niet kan opvangen;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

ZOETERMEER, 25 juni 2019

Astrium Overheidsaccountants B.V.

A large, stylized handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and flourishes.

Drs. R.A.D. Knoester RA

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

A smaller, more compact handwritten signature in blue ink, consisting of a few loops and a final flourish.